

P BLET

II època,

Any XVI, número 32,

Juny 2016

Sumari

EDITORIAL 1

EL PÒRTIC DE L'ABAT

QUÈ POT APORTAR LA VIDA MONÀSTICA AL MÓN D'AVUI?

Octavi Vilà, Abat 2

GERMANDAT

EL RECÉS D'ADVENT DE LA GERMANDAT DE POBLET (2015)

Bernat Folcrà 4

LES BENAURANCES: LA CLAU PER TRANSFORMAR L'ESGLÉSIA

Antoni Garrell 10

ESCOLA DE PREGÀRIA

L'ARBRE VIGILANT

Lluís Solà 14

NEGAR-SE A SI MATEIX

Marco Schorlemmer 22

LA REGLA AMB ULLS DE LAIC

LA INEFABLE DOLCESA DEL SEU AMOR. EL PRÒLEG (2)

Francesc Torralba 26

RELIGIÓ I CIÈNCIES NATURALS

ONES GRAVITATÒRIES: REFLEXIONS SOBRE MATEMÀTIQUES, UNIVERS I ESPIRITUALITAT

David Jou 30

A FONTS

EL PENSAMENT VISUAL I LA SEVA TRANSCENDÈNCIA EN L'EDUCACIÓ I LES ARTS

Guiomar Amell 37

75 ANYS DE LA RENOVACIÓ DE LA VIDA MONÀSTICA A POBLET

Jordi Rius 43

MÓN MONÀSTIC

UN NOU ABAT A POBLET

Lluís Solà 51

HIC ACCIPIET BENEDICTIONEM A DOMINO

Lluís Solà 53

PROGRAMA COSMOS POBLET

Lluç Torcal 57

L'ENTREVISTA

COMMEMORACIÓ DELS 75 ANYS DE LA RESTAURACIÓ DE LA VIDA MONÀSTICA A POBLET

Lina Zulueta 67

LA PORTADA

Jesús M. Oliver 70

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De novembre del 2015 a l'abril del 2016

Xavier Guanter 71

PER SOMRIURE

Fer 77

LA RODA DELS DIES

• EL P. FRANCESC TULLA A LA CASA DEL PARE

• CONCERT DEL 16 D'ABRIL A POBLET

• UN NOU COMPACTE ENREGISTRAT AMB L'ORGUE DE POBLET

• ELS HOMES PASSEN, DÉU QUEDA, LA HISTÒRIA CONTINUA...

• NOU MATA-SEGELLS TURÍSTIC

• TRES MONJOS DE POBLET A LA FACULTAT DE TEOLOGIA DE CATALUNYA

• VISITA A MONTSERRAT, 5 DE MAIG 2016

78-84

INVITACIÓ A LA LECTURA

BREUS COMENTARIS D'ALGUNS LLIBRES PER A CONVIDAR A LA LECTURA

Lina Zulueta 85

RESSENYA

Cristòfol-A. Trepà 87

DÉU A LA XARXA

EL MONESTIR DE BOSE (ITÀLIA)

Cristòfol-A. Trepà 88

Director: Cristòfol-A. Trepà

Consell de Redacció: Octavi Vilà, Abat
Xavier Alonso
Lluís Solà
Sam Soler
Lina Zulueta
Tomàs Bataller

Portada: La cadira abacial de la sala capitular (foto: Sam Soler)

Edita:

Germandat del Monestir Cistercenc de Santa Maria de Poblet.

Realització: T.G.A.,
Técnicas Gráficas Aplicadas, S.L.
Tel. 629 831 307
t.g.a.sl@telefonica.net

Disseny-Maquetació: Pau Benito

Preu subscripció (2 números): 25 €

Número solt: 15 €

Dipòsit legal: T-60/2001 - ISSN 1577-4104

Les imatges són dramàtiques: famílies senceres que fugien de la mort i de la guerra eren rebutjades per Europa a l'illa de Lesbos i costa turca enllà sense cap consideració humana. Molts d'elles morien ofegades sense remei i sense que l'ajut d'uns pocs voluntaris pogués pal·liar-ne la tragèdia. ¿S'ha venut Europa la seva ànima? ¿Què han fet els dirigents europeus, persones en qui els votants deleguem arranjar aquesta mena de problemes? Què s'ha fet per intentar pacificar la guerra a Síria que és a l'origen d'aquest drama humà? Què es fa per evitar el finançament de la barbàrie i el tràfic d'armes? Per quina raó els països islàmics i germans de cultura dels sirians també els tanquen les portes?

Davant de tot plegat hem de valorar positivament el gest coratjós del papa Francesc en traslladar-se a l'illa de Lesbos per veure en primera línia el drama dels refugiats i així denunciar la inactivitat i insolidaritat culpable d'Europa. Cap dirigent europeu ha fet el mateix que el papa, tant si són al govern com a l'oposició. També entenem com a signe profètic que hagi acollit al Vaticà famílies musulmanes. Certament insuficient, però altament simbòlic per sacsejar les benestants consciències europees. Com a cristians hem d'exigir solucions humanitàries als nostres dirigents i alhora col·laborar en la mesura de les nostres possibilitats a pal·liar fins on puguem aquesta immensa tragèdia humana.

El papa Francesc també ha estat notícia per la publicació de l'exhortació apostòlica *Amoris Laetitia* on estructura i resumeix el contingut dels dos Sínodes de bisbes que s'han celebrat a Roma al voltant del tema de la família. Es tracta d'una defensa i un cant de lloanç a al matrimoni i a la família entesa com a Bona Notícia. I no podem negar, després de la seva lectura atenta, que hi ha hagut canvis importants del magisteri. En primer lloc el to obert que no amaga dificultats i fins i tot autocrítiques per segons quins accents s'han emfasitzat en el passat en relació a la família. Dos capítols tenen una especial importància: el cinquè, on comenta detalladament el contingut de l'himne a l'amor de 1 Co 13, i el vuitè, que des del punt de vista pastoral ofereix resposta als problemes i a les situacions diverses, conseqüència de la fragilitat humana. És natural que hi hagi hagut canvis ja que per no dir res de nou i mantenir el de sempre fins al darrer detall no calia convocar dos Sínodes i dedicar-se a fer una reflexió col·legiada durant dos anys. El Papa ens diu, per exemple, que molts problemes conjugals i familiars no se solucionen amb el dogma i el Magisteri i que cal cercar respostes pastorals als nous problemes que han sorgit en el dia d'avui. El text més interessant del Papa potser es troba en el n. 302 quan afirma que *ja no és possible dir que tots els qui es troben en alguna situació així anomenada "irregular" viuen en una situació de pecat mortal, privats de la gràcia santificant...* Per tant, malgrat que es confirma la doctrina de fons que sempre ha ofert l'Església, no creiem que es pugui negar que hi hagi hagut canvis importants. Canvis que obren nous camins personals i alliberen no poques angoixes.

Finalment no podem deixar d'esmentar que la nostra estimada comunitat de Poblet ha viscut en els últims mesos la renúncia per motius d'edat de l'abat Josep Alegre i l'elecció i benedicció del nou abat Octavi Vilà. Volem fer constar en aquestes pàgines que agraïm profundament la tasca oberta i eficaç de l'abat Alegre i felicitem i desitgem tota mena d'encerts a l'abat Octavi.

Els qui fem la revista us desitgem que aprofiteu bé l'estiu per descansar i per buscar espais de silenci, de pregària i de solidaritat.

QUÈ POT APORTAR LA VIDA MONÀSTICA AL MÓN D'AVUI?

Un grup d'homes o de dones de procedències, interessos i històries personals diverses viuen plegats en un espai i un temps concret per tal de cercar Déu tots junts, ajudant-se a suportar les seves febleses i compartint els seus dons i talents, posant-los al servei de la comunitat. Un monestir vol reproduir la primitiva comunitat cristiana, la dels deixebles que perseveraven units en la pregària, ho tenien tot en comú i lloaven Déu. Una vida centrada en la pregària, la lectura i el treball. Avui, com sempre, el nostre món té necessitat de Déu però molt sovint no ho sap. En sent la nostàlgia, la necessitat de satisfer el seu sentit més intens i profund, més espiritual, però desconeix que la resposta a la seva inquietud és Crist. Per això té sentit encara avui que uns homes o dones, amb dificultats, amb penes i joies, amb encerts i errors, essent humans com són, cerquin Déu en el clos d'un monestir i en donin així testimoni al qui s'hi apropa. Crist es fa present en el dia a dia de la vida del monjo, en el temps concret del monjo que es realitza en la seva disponibilitat als germans i en ells al mateix Crist. La força de la Paraula i l'aliment de l'Eucaristia nodreixen la vida comunitària. Aquest és el testimoni que el monjo dona al món avui i, especialment, a aquell que s'apropa al monestir on pot descobrir o redescobrir Crist, apropar-se-li amb la Paraula, assaborint-la, endinsant-s'hi i, per ella i en ella, apropar-se i endinsar-se en el mateix Crist.

Us convido a tenir dos textos com a referents. El Papa Francesc en la seva exhortació apostòlica postsinodal *Amoris laetitia* ens parla de la vida familiar amb un estil directe i planer que arriba a tothom. Els monjos hem llegit aquest document magisterial de l'Església en clau monàstica; molts dels seus punts que fan referència a la convivència de marit i muller, pares i fills, avis i néts, són aplicables a tota vida, ja que de fet el món és una gran família, plena certament de problemes, i molt sovint desavinguda. Voldria convidar-vos a llegir amb atenció el capítol quart del document en el qual el Papa Francesc comenta els versets 4-7 del capítol 13 de la Primera Carta als cristians de Corint de sant Pau, l'anomenat i ben conegut himne a la caritat. La recepta per a la convivència és: paciència, actitud de servei, guarir l'enveja, no ser altiu ni arrogant, ser amable, ser després, no tenir violència interior, practicar el perdó, alegrar-se amb els altres, disculpar-ho tot, confiar, esperar, suportar-ho tot, créixer en la caritat, tenir una vida en comú. Els monjos i les monges també intentem portar tot això a la pràctica; no és fàcil, i en la mesura en què ho practiquem serem més coherents i podrem ser un referent per a qui se'ns apropa. Per als monjos el paper de testimonis és clau en la nostra vida: aportar quelcom de la nostra espiritualitat als hostes que conviuen amb nosaltres, als visitants que hi acudeixen i, molt especialment, als laics que s'hi vinculen d'una manera més directa i especial. Us convido a col·laborar en les tasques de la Germandat, a suggerir activitats i a participar en les que ja es fan; en definitiva, a apropar-vos a Déu valent-vos del poc que nosaltres us puguem aportar per tal que vosaltres també ens ajudeu en el nostre camí.

El segon text que us convido a llegir o a rellegir de tant en tant és la Regla de Sant Benet, el llibre de text dels qui fem camí en-

mig d'una comunitat que viu en la pregària, el servei, i en definitiva creient en l'eficàcia transformadora de l'Evangeli. Ens proposa el model de l'escola de servei del Senyor, expressió amb la qual sant Benet defineix el monestir, que no és un conjunt de costums i preceptes que cal observar sinó quelcom que amara tota la vida. Els consells de sant Benet són punts de referència sobre un camí, dictats des de la prudència i la reflexió, fruit d'una experiència personal; sobretot, però, indiquen un camí de conversió del cor per la caritat.

Amb aquestes dues lectures podem arribar a un punt fonamental que podem compartir plegats que és la Paraula de Déu. La vida cistercenca és alimentada per la Paraula. La Paraula esdevé llibre de capçalera i la guia última per a la vida del monjo: *Poseu en pràctica la Paraula i no us limiteu a escoltar-la, que us enganaríeu a vosaltres mateixos.*

Perquè el qui escolta la Paraula i no la posa en pràctica s'assembla a un home que contempla la seva pròpia cara en un mirall: es mira, se'n va i a l'instant s'oblida de la cara que feia. En canvi, el qui s'emmiralla en la llei perfecta, la llei de la llibertat, i hi persevera, no pas escoltant-la i després oblidant-la, sinó posant-la en pràctica, aquest serà feliç de practicar-la (Jm 1,22-25). La Paraula és font de la veritat i a través d'ella i amb ella podem recórrer el camí vers el Crist. Una Paraula cada dia nova per la qual Crist ens parla, ens aconsella, ens consola, ens guareix. Perquè, ¿quina pàgina o quina paraula d'autoritat divina de l'Antic i del Nou Testament no és una norma rectíssima per a la vida humana? (RB 73,3)

Octavi Vilà, abat

EL RECÉS D'ADVENT DE LA GERMANDAT DE POBLET (2015)

Com cada any, la vigília del primer diumenge d'Advent, el P. Abat convoca un recés per preparar el Nadal. Fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet, ens en fa una ressenya.

Les paràboles de la misericòrdia

Aquest any jubilar el papa Francesc ens ha invitat a introduir-nos en la misericòrdia. La misericòrdia és el cor de l'Evangeli, i aquest cor es troba en el capítol 15 de sant Lluç, on hi ha les tres paràboles més belles de la misericòrdia, tres paràboles ben lligades les unes amb les altres: la paràbola de l'ovella perduda, la paràbola de la dracma perduda i la paràbola del fill pròdig. El pare Octavi va assenyalar que totes tres tenen per element comú l'alegria de Déu. Déu és alegria. I l'alegria de Déu és perdonar.

El pare Octavi va dir que el perdó és quelcom essencial per a Déu. Els pares de l'Església deien que fins i tot Déu va crear l'home per tenir algú a qui perdonar. I és que Déu, l'ésser plenament bo, feliç i perfecte, no necessita res de nosaltres, perquè cap de les nostres obres pot augmentar la seva perfecció, però Ell tot ho permet per al nostre benefici. Déu troba més alegria per l'ovella perduda que per les 99 que té controlades al ramat. Tanmateix els pares de l'Església han vist en la paràbola de l'ovella perduda un gran sentit espiritual i al·legòric: l'ovella perduda és la humanitat malaltissa i esgarriada pel pecat. És tot el gènere humà, doncs, qui Déu surt a buscar per carregar-se amb les nostres misèries.

En aquesta alegria del perdó, en aquesta alegria del Pastor que torna al ramat amb la nostra humanitat esgarriada carregada sobre les seves espatlles sagrades, hi ha tot l'Evan-

geli, la síntesi de tot el cristianisme. La misericòrdia i l'amor són l'alegria de Déu. Jesucrist és el rostre de la misericòrdia del Pare, encarna i personifica la misericòrdia. La fe en Jesucrist ens ensenya a no meditar en abstracte: la misericòrdia de Déu acull qui es perd. Res ni ningú pot estar mancat de misericòrdia.

La primera figura del pessebre és un pastor. Jesús es presenta precisament com el bon pastor que pastura el ramat. Una de les ovelles es perd. El pastor surt a cercar-la i no para fins a trobar-la. Per cercar l'ovella perduda, el pastor deixa les noranta-nou ovelles del ramat. Cerca l'ovella que anava perduda per valls i muntanyes. Quan la troba no l'agafa amb cops ni amb amenaces sinó que, ple de compassió, la carrega a les espatlles i la torna a la cleda. Avui, però, sembla que la nostra actitud s'orienta més aviat a tancar les noranta-nou i a no cercar la perduda. El papa Francesc ens diu, en canvi, que cerquem la perduda. Cal que sortim de nosaltres mateixos i de les nostres comunitats i anem a anunciar allò que hem rebut, per tal de ser pastors amb olor d'ovelles i anunciadors de la Paraula de Vida en els nostres ambients.

És més fàcil quedar-se a casa, però Jesús ens demana ser pastors i no guardians d'ovelles. Una comunitat que es tanca no és fecunda. Déu cerca les persones que van sense sentit, a la deriva. Els escribes i fari-seus creien que Jesús era un perill, estaven

El papa Francesc obrint la porta santa de la basílica de Sant Pere amb motiu de l'any jubilar de la misericòrdia.

escandalitzats de la proximitat de Jesús. Els fariseus reclamaven observar la llei d'una manera molt pesada. Potser tots nosaltres murmurem com els fariseus.

Déu és presentat sempre amb alegria. Les paràboles de la misericòrdia mostren el contrast entre l'alegria de Déu i l'escàndol dels fariseus, un escàndol que porta a tancar-se en la tristesa. Però el nostre Déu és un Déu que cerca i no tolera perdre cap dels seus, és un Déu en moviment i feble per a aquells que s'han allunyat d'Ell. Quan troba l'ovella, no la recrimina, sinó que la "reacomoda", sense dir-li cap retret, perquè l'alegria de Déu no és la mort del pecador sinó la seva vida.

Jesús és tot misericòrdia, tot amor. Nosaltres som l'ovella perduda. Déu és un Pare amb entranyes de mare, pacient, no deixa d'esperar-nos amb amor. Hem de ser mi-

sericordiosos com el Pare és misericordiós. No hem de jutjar, ni condemnar, ni mirar les aparences. Hem d'anar al fons del cor.

Una de les primeres escultures paleocristianes que representen Jesús com a Bon Pastor.

El fill pròdig

L'altra paràbola que ens parla de la misericòrdia i de l'alegria de Déu és la paràbola del fill pròdig, un nom que no li escau del tot perquè el veritable protagonista de la paràbola és el pare, ja que és el pare qui perdona i duu així a terme un capgirament radical de la teologia d'Israel, la teologia de la retribució. Per això el nom que més li escau a la paràbola és la paràbola del pare misericordiós.

El fill petit reclama la seva part de l'herència i marxa a un país llunyà. El pare no s'hi oposa i li dona els béns amb llibertat. El fill fa un mal ús de la seva llibertat, viu una vida dissoluta, es gasta tots els diners amb prostitutes, i es veu obligat a llogar-se per pasturar porcs. En veure's obligat a menjar garrofes i pasturar porcs toca fons i recorda que a casa del seu pare fins i tot els jornalers tenien pa de sobres, mentre ell estava allí morint-se de fam. El fill petit havia caigut en el més baix en què podia caure un israelita: l'ofici de pasturar porcs significava la pèrdua de la dignitat humana. El fill, doncs, torna en si, reflexiona, i es diu a si mateix que s'aixecarà i anirà a trobar son pare perquè l'accepti no pas com a fill sinó com a jornalero. El fill, doncs, torna a casa del pare, no tant impulsat pel penediment sinó per la fam. No és tant l'amor envers el pare allò que el mou sinó la necessitat de sobreviure el que l'impulsa a aixecar-se per sortir d'aquella situació inhumana en què s'havia enfonsat.

I aquí entra en escena la gran meravella del relat: el cor misericordiós del pare. Des del mateix moment de la partença del fill el pare no passa un sol dia sense que l'espera. Pensa en ell constantment. El pare espera cada dia el seu fill amb ànsia. El pare ha perdonat el seu fill per anticipat, i espera que torni sense experimentar cap sentiment de rancor. Quan encara el fill és lluny,

El retorn del fill pròdig, de Rembrandt.

el pare pren la iniciativa, corre cap a ell i l'abraça sense fer-li cap retret, sense deixar tampoc que el fill li demani perdó. En lloc de mirar-lo amb ira, l'abraça i el besa. En lloc d'exercir la justícia, és tot perdó i misericòrdia.

L'actitud del pare és excessiva: mana que li posin el vestit millor, l'anell i les sandàlies, ordena portar el vedell gras i matar-lo per fer una festa. El fill, que havia arribat descalç i amb els vestits bruts pel fang del camí, famolenc, ara és vestit i alimentat. El fill torna a rebre la dignitat humana que havia perdut. La festa que fa el pare és expressió de la seva alegria. Aquesta és la festa que fem cada dia en l'Eucaristia. El pare ha actuat amb iniciativa pròpia, amb la seva pròpia llibertat,

sense demanar consell al germà gran, sense preguntar o demanar permís a cap dels seus criats o de la gent amb la qual podria assessorar-se a casa seva. El pare ha tornat la llibertat que el fill havia perdut fent-ne un mal ús; la misericòrdia del pare restableix la llibertat al fill i el treu de l'alienació en què havia caigut, li torna plenament les seves prerrogatives.

Superant la teologia de la retribució

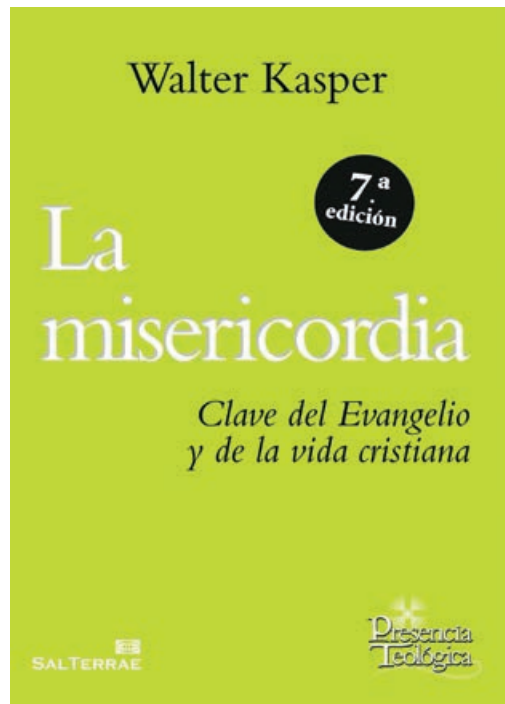
En aquest relat, que és tota una obra d'art, es fa palès com l'actitud del pare ha estat excessiva. El pare s'ha "passat", perquè, podent exercir la justícia, ha preferit fer ús de la misericòrdia. És excessiva perquè així li neix del cor, d'un cor ric en misericòrdia, com diu sant Joan Pau II. El pare, amb la seva misericòrdia, trenca amb la teologia de la retribució. I és que la teologia de la retribució, amb la qual ha de lluitar Déu en l'Antic i en el Nou Testament, és un parany que sovint s'introdueix en la nostra fe i ofega la nostra capacitat de ser misericordiosos. El pare misericordiós trenca amb la teologia de la retribució, que és una teologia del mèrit. El fill gran és el que representa aquesta teologia de la retribució: com li dones el vedell millor al fill petit esgarriat? Al fill gran li costa molt entrar en la lògica de la gratuïtat de Déu.

A nosaltres ens costa entrar en la gratuïtat de Déu, ens costa no fer-nos una imatge de Déu a la nostra petita mida, i així l'empetitim. Reduint, però, Déu als nostres criteris oblidem que els camins de Déu no són els nostres, que escriu amb línies tortes. La misericòrdia és el nostre ideal de vida, l'essència del nostre cor. La misericòrdia supera la norma de la justícia, que és massa estreta. El germà gran representa el dret, però el pare ha anat més enllà del dret, ha escollit la misericòrdia, ha anteposat la misericòrdia a la justícia.

L'escolta de la Paraula: camí de la misericòrdia

A la sessió de la tarda el pare Abat Josep Alegre ens va fer la presentació de les antífones de la O des de la misericòrdia. El temps d'Advent és un temps per escoltar, i aquesta escolta ens porta a contemplar la misericòrdia de Déu. Es pot dir, més encara, que el do d'escoltar, quan llegim les Sagrades Escripures en la *Lectio Divina*, és la primera misericòrdia de Déu. Déu ens fa el regal d'escoltar la seva Paraula perquè sap com la necessitem per tal que sigui el nostre aliment i la llum de la nostra vida.

El pare Abat va explicar que el coneixement de l'amor i de la misericòrdia ens porta a la vida. L'amor és un camí interior. Només des del coneixement del propi cor es pot obrir camí cap al cor de l'altre. Es tracta d'anar al cor de l'altre des del meu cor. El cardenal Walter Kasper, en el seu llibre sobre la misericòrdia, de lectura molt recoma-

El llibre del cardenal Walter Kasper sobre la misericòrdia.

nada pel papa Francesc, diu que quan hom estima *es buida de si mateix i s'autoaliena, però continua essent ell mateix en l'essència de la seva pròpia autorealització més plena*. Només en la unitat amb l'altre arribem a la nostra pròpia autorealització, perquè l'amor és una unitat que inclou alteritat i diferència.

L'amor és aquest donar-se totalment, cosa que mai no assolim del tot, perquè per donar-me a mi mateix totalment cal que em posseeixi a mi mateix totalment. Avui dia aquesta donació total d'un mateix no és fàcil, perquè vivim molt abocats cap enfora. Sembla una contradicció, però en la mesura en què aprofundim el nostre propi coneixement, aprofundim també en l'amor a l'altre.

Continua dient Kasper: *Déu es replega en la seva pròpia infinitud i deixa espai a l'altre*. És la *kénosis*, és a dir, l'autobuidament de Déu, que dona pas a l'obra de la seva creació. Per això la creu és allò més gran, és el replegament de la santa ira de Déu. Cadascú ha d'aprendre a traslladar aquest autobuidament en la seva existència concreta, morir a si mateix per ser capaç de perdonar, de convidar a la reciprocitat.

Si ens buidem a nosaltres mateixos, ens omplim de la capacitat de ser misericordiosos, ens omplim d'eternitat.

També va dir el pare Abat que l'amor misericordiós implica la correspondència en l'amor. Qui és misericordiós dona el primer pas en l'amor perquè té el cor més ple. Però passa sovint que nosaltres esperem que es rebaixi l'altre. No obstant, Déu, tot i la seva majestat, va ser el primer a rebaixar-se, fent-se no res, perquè Déu cerca sempre la correspondència, vol que donem una resposta al seu amor gratuït amb la nostra vida, ja que l'amor convida a la reciprocitat. L'amor és meravellar-se de l'existència de l'altre. L'amor misericordiós comença per estimar l'altre tal com ell és ja que Déu ens ha acceptat a nosaltres tal com som.

L'amor misericordiós vol sempre el bé dels altres. I la misericòrdia sempre és creadora: de la intimitat de la parella en neix un fill, i entre els qui s'estimen reneix un cor nou. Això és molt bonic perquè són diversos els camins per generar vida, per practicar la misericòrdia.

El bon samarità, de Vincent Van Gogh.

Conclusió

Al final del dia els germans van posar en comú la *Lectio Divina* que varen fer al voltant de les paràboles de la misericòrdia (Lc 15). En general, els sentiments que més es van suscitar a partir de la meditació de la Paraula de Déu en aquest recés d'Advent 2016 es poden resumir en aquests punts:

- La paràbola del fill petit posa en evidència que tots els qui són pares saben molt

bé que costa poc perdonar els fills. La misericòrdia és quelcom natural en tots els qui són pares. Aquest perdó, en canvi, ja no és tan fàcil entre els germans.

- Ser cristians és més que complir tots els manaments. És superar el límit de considerar-nos "fills grans" que es creuen exemplars en tot.

- Hem de transcendir la condició humana del fill gran per viure la misericòrdia. Els jueus estaven carregats de manaments, però Jesús dona un manament nou, que recapitula els altres: el manament d'estimar, fins i tot els enemics.

- No hem de tenir por de les contradiccions que semblen posar massa altes les exigències de l'amor. La vida del cristià és sempre una vida de caràcter paradoxal (Déu és u i tri, Crist és Déu i home, el cristià viu en el món però no és del món...). A vegades, qui es compromet a fons pot arribar fins l'aporia, i hom es troba com qui diu entre l'espasa i la paret, però no hem d'oblidar mai que la sortida es troba en estimar més, en lliurar-se més fins i tot a arribar a donar la vida.

- Tampoc hem d'oblidar que seguir Crist és seguir al mateix temps allò que és més "natural". La llei de l'Evangeli, que és la llei de l'amor, concorda amb la llei natural, que ja està escrita en el nostre cor. Per això no és difícil per a un pare perdonar el seu fill.

- Tanmateix, estimar els enemics pot semblar quelcom "d'irracional". Tampoc no hem d'oblidar, però, que vivim immersos en un món on se'ns ofereixen uns models de racionalitat que estan tancats en si mateixos. La raó instrumental en què a vegades s'esgota la tècnica impedeix un camí de major humanització. Déu sempre conjumina la llum de la raó amb la llum de la fe i ens invita a una raó oberta, ens planteja el desafiament d'eixamplar la raó, com deia el papa Benet XVI.

- Cal tenir en compte que el fill petit és mogut per la fam, símbol també de la fam de Déu que tenim tots. També el fill petit torna al pare perquè troba en el fons de la

seva vida, en el moment de màxima misèria, l'afecte que el pare li va donar al llarg de la seva vida, l'educació, etc. Aquest dipòsit d'amor que un pare dona al seu fill ja és com la reserva de misericòrdia que el fill troba en el seu propi cor en el moment més dur de la seva vida. Cal posar atenció, per això, en la manera com eduquem els nostres fills, ja que avui dia encara molts petits creixen sense cura i sense prou amor.

- L'ésser humà, finalment, és realment humà quan unifica la seva existència en el doble moviment de la interioritat i l'exterioritat. L'home, que és sístole i diàstole, ha de recuperar-se ell mateix en les fonts de la soledat i el silenci per sortir fora de si mateix cap a l'exterior en l'acció de la caritat. I, tanmateix, la socialització fa créixer la persona. Cal, però, evitar el perill que sigui una socialització que no estigui motivada per la caritat i la misericòrdia.

Bernat Folcrà

LES BENAURANCES: LA CLAU PER TRANSFORMAR L'ESGLÉSIA

"Ecclesia semper reformanda": l'Església ha d'estar en reforma constant. No pot quedar-se en les formes i el discurs de sempre sense atendre el signes del temps de la Història on està encarnada. La clau de qualsevol reforma són les benaurances evangèliques. Ens en parla Antoni Garrell Guiu que va ser president de la Germandat de Poblet del 2005 al 2012.

Unes paraules del nou abat

Aquest 2016, als 75 anys de la refundació del monestir de Poblet, un nou abat, l'abat Octavi, ha assumit el guiatge de la comunitat monàstica. Elegit el passat desembre va rebre la benedicció abacial el dia dissabte 27 de febrer. L'acte litúrgic va ser solemne i a la vegada auster, tal i com és característic de l'Orde Cistercenc. L'abat Octavi, en la seva al·locució, ens va dir –tota una declaració d'intencions– com serà el seu mestratge en manifestar que l'abat *ha d'ensenyar els preceptes més servint que manant, seguint les petjades del Mestre, que ens ha donat exemple perquè nosaltres fem als altres allò que Ell ens ha fet*. Una voluntat de servei a imatge de Jesús, i en la línia de l'anterior abat Alegre, tot un exemple de proximitat, humilitat, comprensió i capacitat de transmetre els valors cistercencs i les ensenyances del Crist.

Les paraules de l'abat Octavi, coherents amb les seves actuacions i pensaments evidenciats en el seu dia a dia abans d'entrar a l'Orde i al llarg dels seus anys de monjo, no ens poden deixar indiferents. Són paraules que ens criden a l'esperança en una societat on la majoria dels màxims responsables de col·lectius humans i de moltes organitzaci-

Foto: Bedmar.

El nou abat de Poblet: fra Octavi Vilà.

ons polítiques, econòmiques o religioses, actuen d'esquena a la societat, protegits en les seves esferes de privilegis i cada cop més allunyats dels carrers i de la realitat quotidiana dels ciutadans. Una societat indignada amb qui representa 'el poder'. Una indig-

nació creixent de la qual no se n'escapa una part de la jerarquia eclesial molt allunyada de l'Església real configurada per milers de sacerdots anònims, religiosos i laics que seguint l'exemple de Crist quan deia *estima i tracta els altres com vulguis que els altres et tractin a tu*¹, dia rere dia, es posen al lloc de l'altre i es plantegen què poden fer per ajudar-lo. Una voluntat de servei, de compartir, que recull la Regla de sant Benet que en el capítol 34 ens indica *han de rebre tots igual les coses necessàries...* És a dir: les coses estan al servei de les persones, sense egoismes i amb disposició a compartir.

Unes paraules del nou arquebisbe de Barcelona

Si les paraules de l'abat de Poblet obrien esclatxes de llum, uns dies després el bisbe Joan Josep Omella, que va prendre poses-

sió del càrrec d'arquebisbe de Barcelona el proppassat 26 de desembre, deixava també constància que una altra jerarquia eclesial és possible en la línia que explicita i demana el papa Francesc. Va ser en una entrevista en un dels diaris de més tirada de Catalunya on s'evidencià el tarannà proper de l'Església que fuig dels privilegis i està amatent al soroll de fons de la societat. El bisbe Omella, tot manifestant que cal estar disposats a escoltar la paraula de Déu, va deixar clar que cal escoltar la societat i fer-ho amb voluntat de donar resposta a les preguntes de forma clara, amb transparència i compromís, sense que aquesta actitud comporti renunciar als aspectes morals i ètics arrelats en l'Evangelí. El bisbe Omella, movent-se com un ciutadà més pels carrers i places de la ciutat amb transport públic, ens mostra com la seva alta responsabilitat no ha impedit que continuï tenint l'actitud

L'arquebisbe de Barcelona, Joan Josep Omella.

¹ Una voluntat de servei que ja en la cultura jueva va ser explicitada pel rabí Hillel (nascut a Babilònia l'any 70 abans de Crist i mort l'any 10 aC) que ja afirmava *no has de fer a les persones el que no vols per a tu* tot emfasitzant la necessitat del compliment de les normes ètiques, la humilitat i la preocupació pels altres. I també molt abans, el filòsof xinès Confuci (551-479 aC) afirmà *no imposis als altres el que no t'exigeixis a tu mateix*.

pròpia dels capellans de parròquia, persones properes i sempre disposades a ajudar en la dificultat.

Una actitud, la del bisbe Omella, com la de l'abat Octavi, que cal reconèixer i agrair, ja que està molt allunyada dels arquetips

propis d'una part de la jerarquia eclesiàstica que ignora i es resisteix a la determinació del papa Francesc per canviar-la. Cal una jerarquia eclesiàstica que deixi d'ignorar els problemes reals que afecten centenars de milions de persones, que foragiti les actituds associades a continuar ancorats en privilegis inexplicables o practicant el secretisme per amagar incoherències i danys a persones que confien en ella. Un canvi que passa, com reclama el Sant Pare, per viure més coherentment amb el missatge de Jesús. O com ha dit el bisbe Omella: *El papa Francesc ens està dient que hem de viure més a l'estil de Jesús, que viu en la senzillesa. No té on reposar el cap, no fa anatemes, perdona la pecadora, li diu: no pequis, el pecat és dolent però jo a tu et perdono, això és distingir entre persona i acció... Mirem-nos nosaltres mateixos i preguntem-nos en què puc canviar i en què he de canviar jo per a bé.*²

Les Benaurances: criteris de conducta de vida

Reflexionant sobre l'entrevista al nou arquebisbe de Barcelona i a propòsit de la benedicció abacial del nou abat de Poblet, em ve a la memòria el salm que diu *compliré les meves prometes, ho faré davant el poble, als atris de la casa del Senyor*³. I també he pensat que al re-refs de les paraules i ensenyances de Jesucrist hi ha les benaurances⁴, els criteris amb els quals s'ha de sustentar la vida quotidiana dels humans, en especial aquells relatius a *donar menjar al qui té gana, donar de beure a qui té set, acollir el foraster, vestir el despullat, atendre els malalts*. Una actitud de transparència i de servei

² De l'entrevista efectuada per Albert Sáez al bisbe Joan Josep Omella publicada a *El Periódico* el diumenge 6 de març de 2016.

³ Salm 115, acció de gràcies al temple.

⁴ Les benaurances desgranades per Jesús en el Sermó de la Muntanya, recollides en l'evangeli segons Mateu (Mt 5, 1-10): *Feliços els pobres en l'esperit: d'ells és el Regne del cel; Feliços els qui ploren: Déu els consolarà; Feliços els humils: ells posseiran la terra; Feliços els qui tenen fam i set de ser justos: Déu els saciarà; Feliços els compassius: Déu se'n compadirà; Feliços els nets de cor: ells veuran Déu; Feliços els qui treballen per la pau: Déu els anomenarà fills seus; Feliços els perseguits pel fet de ser justos: d'ells és el Regne del cel.*

que no ha estat present en molts casos, que condueixen al creixement de la convicció col·lectiva segons la qual una part significativa de la jerarquia catòlica, ignorant les benaurances, està allunyada del carrer; que la visió que té de la societat no s'ajusta a la realitat (desdibuixada per les esferes de privilegis) i que la seva desconexió amb la col·lectivitat a la qual serveix augmenta.

No sóc, però, dels qui nego que la jerarquia té el dret de mantenir la seva anàlisi i la seva visió de les coses; tanmateix també sóc dels qui creuen que, si bé hi ha membres de la jerarquia que són agents de canvi i de retorn a l'esperit de l'Evangelí, molts altres ho ignoren. Esdevé imprescindible que tots, en els òrgans de gestió i decisió col·legiada, es preguntin per què l'assistència als actes litúrgics cada cop és més reduïda; per què molts cristians no es veuen reflectits en les manifestacions o actuacions dels seus màxims representants, unes actuacions que sovint reflecteixen no conèixer els problemes reals d'una societat que necessita no sols el suport amb paraules sinó amb actuacions coherents. Una coherència evidenciada pel papa Francesc en mantenir la seva residència a la Casa Santa Marta, renunciant als amplis i sumptuosos espais papals; coherència, però, menystinguda per altres sectors que persegueixin disposar d'una tipologia d'espais construït nous 'palau' amb criteris injustificables tot destinant uns recursos que evidencien la desigualtat entre aquests jerarques i les penúries de la immensa majoria de sacerdots que, dia a dia, segueixen les ensenyances de Crist i lluiten per disminuir els sofriments arrelats en l'enorme pobresa que guanya terreny en una societat cada cop més desigual. Una transformació que ha d'estar guiada per la recuperació de la voluntat *d'ensenyar els preceptes més servint que manant*, i en la qual tots hi som cridats.

Al meu entendre, però, els bisbes són particularment cridats al compliment de la seva triple tasca: ensenyar, santificar i governar la seva comunitat, una tasca en la qual han d'actuar com a veritables pastors i que

El bon samarità, d'Arturo Valdez. La paràbola del bon samarità resumeix gairebé totes les benaurances.

exigeix a la vegada el compromís decidit dels preveres i dels diaques. I cal també el reconeixement que el rol dels laics en la línia oberta en el concili Vaticà II, en les actualitzacions del codi de Dret Canònic o l'exhortació apostòlica *Christi fideles laici* de sant Joan Pau II, encara no s'ha desenvolupat prou. La missió dels laics en l'Església i en el món, a cinquanta anys del concili, encara no s'ha articulad de manera efectiva. Els laics continuen essent, en general, subalterns.

Conclusió

Certament les paraules de l'abat Octavi, l'actitud i paraules del bisbe Omella i les actuacions de molts altres milers de preveres i bisbes que no són motiu de notícia mediàtica, són una crida a l'esperança, a la reflexió i al compromís en un moment on sembla que es dilueixen els valors requerits per vertebrar una societat més justa, integradora i equànime. Són la confirmació que disposar

d'una jerarquia catòlica més propera és possible, i que la clau per fer-ho és recuperar l'essència de les benaurances.

Unes benaurances que cal analitzar, interioritzar i posar en pràctica en la línia de la reflexió de fra Lluís Solà, monjo de Poblet, efectuada en la Quaresma de 2008, quan conclou: *l'anunci del Regne em compromet a treballar fermament per la dignitat dels pobres, que són objecte de la felicitat de Déu, que cal comprometre's en ser instrument de felicitat per als altres, i a lluitar contra tot sofriment injust i inútil, que cal posar-se decididament al costat dels indefensos, dels qui la nostra societat deixa al marge, que cal posar-se davant Déu sense enganys i igualment així davant els altres...*⁵

Antoni Garrell

⁵ http://www.poblet.cat/pfw_files/cma/PDF_fitxers/Examen_de_consci_ncia_les_Benaurances_Llu_s_Sol_.pdf

L'ARBRE VIGILANT

UNA LECTURA DE JEREMIES 1,1-19

Continuant amb la proposta de "lectio divina" que, seguint l'ordre dels llibres de la Bíblia ens ofereix fra Lluís Solà, monjo de Poblet, avui li toca al llibre de Jeremies.

Introducció

Des que Jeremies apareix en el recull de les seves profecies, se'ns mostra ple de pietat, penetrat d'un viu sentiment de la seva feblesa, sensible i àdhuc impressionable, arrossegat al descoratjament però tot ardent pel zel de la llei de Déu i animat pel més pur patriotisme. Compassió i tendresa: aquestes dues paraules resumeixen tot el seu caràcter. No és per temperament un home de lluita i de combat, està més disposat a evitar el perill que a afrontar-lo, és enemic del soroll i amic de la solitud; li veiem un aire de malenconia i de tristesa, és més amant que no pas enèrgic, té més de l'apòstol sant Joan que de sant Pere [...]. Sembla, humanament parlant, que un cor tan tendre no era el més adient per complir una missió profètica en una època agitada, trasbalsada, com ho va haver de ser la de la presa de Jerusalem i de la ruïna definitiva del temple de Salomó pel terrible Nabucodonosor, rei de Babilònia. Déu jutjà altrament que la saviesa humana i va voler mostrar en la persona de Jeremies el poder de la gràcia i la força de la inspiració celestial, que transformen, a llur grat, les ànimes i els cors. (*La Sainte Bible Polyglotte*, a cura de F. Vigouroux, vol. V, París 1904).

Aquest retrat del profeta que ens disposem a abordar en la nostra *lectio*, força este-reotipat, potser una mica clàssic, ens dona tanmateix un perfil correcte d'aquest personatge que viu en la pròpia carn la desfeta del seu poble, el Regne de Judà, que cau en mans dels babilonis el 587 aC. Es tracta d'un personatge real, concret, que encarna allò que viu i predica. És així en tots els profetes, llevat, és clar, de Jonàs, que és un personatge fictici. En ells la Paraula de Déu, la Torà, es fa concreta, s'encarna en una història humana, real.

El profeta Jeremies, de Marc Chagall.

A mi Jeremies, salvant les distàncies, em recorda molt el nostre president Companys, que assumeix com a propi el destí —la desfeta— del seu poble, fins a la mort, talment que, com en la famosa pel·lícula sobre la seva biografia «Lluís Companys, procés a Catalunya» (Josep M. Forn, 1979), el profeta viu en carn pròpia l'ensulsiada del seu poble.

La compassió i la tendresa són els dos filons que alimenten la denúncia del profeta quan interpel·la el poble per la seva infidelitat. Sense la compassió i la tendresa la denúncia restaria estèril. Precisament perquè experimenta en la pròpia carn i en el propi cor el dolor del poble, per la seva sensibilitat, pot denunciar-ne la causa i invitar a la conversió. És una compassió i una tendresa

que troba la seva font en la meditació constant del projecte de Déu, de la seva Paraula, de la Torà, que és el mirall on es mira el profeta i per on mira la realitat del seu poble, que es desajusta d'aquest projecte i es deixa endur pels afalacs de projectes més estantissos, pels jocs de la política, de les aliances, per interessos humans, en definitiva.

Jeremies és un profeta del sud, del Regne de Judà—després del regnat de Salomó, vers l'any 931 aC, les tribus de Benjamí i de Judà es van separar de la resta, i Israel quedà dividit en dos, el Regne del Nord (Israel), amb capital a Samaria, i el Regne del Sud (Judà) amb capital a Jerusalem—. El seu nom, Jeremies, significa «Déu, el Senyor, fa créixer». Neix en una vila de Judà, Anatot, de família sacerdotal, i la seva activitat s'estén entre els anys 627 i 587 aC. Uns anys després de l'inici de la seva reunió es produirà la reforma religiosa del rei Josies (622 aC), que significà un retorn a les paraules i a l'esperit de la Llei. Vàrem parlar d'aquesta reforma en l'article «He trobat el llibre de la Llei» (Revista Poblet, n. 29, desembre 2014, p. 15). La redescoberta del llibre, és a dir, dels camins del projecte de Déu, acompanya l'activitat de Jeremies, l'anima, omple de fidelitat i de compassió la seva mirada per tal de posar al descobert i denunciar la infidelitat del seu poble. Potser no podríem entendre la figura del profeta sense aquesta reforma, sense aquest retorn al Senyor, al seu esperit. No debades, a Jeremies, de família sacerdotal, Déu l'ha fet créixer—com diu el seu nom—en la interiorització i la meditació de la Torà.

Lectio Jeremies 1, 1-19

Paraules i fets de Jeremies, fill d'Hilquiabu, un dels sacerdots que vivien a Anatot, poble de la tribu de Benjamí. Aquestes són les paraules que el Senyor li va comunicar l'any tretze del regnat de Josies, fill d'Amon, rei de Judà, i també en temps

de Joiaquim, fill de Josies, fins al final de l'any onze del regnat de Sedecies, fill de Josies, rei de Judà, és a dir, fins al moment de la deportació dels habitants de Jerusalem, el mes cinquè. El Senyor em va comunicar la seva paraula. Em digué: «Abans de formar-te en les entranyes de la mare, jo et coneixia, abans que sortissis del seu ventre et vaig consagrar profeta destinat a les nacions.» Jo vaig replicar: «Ah, Senyor, Déu meu! Sóc massa jove. Com sabré parlar?» El Senyor em respongué: «No diguis que ets massa jove. Vés on jo t'enviaré, digues el que jo t'ordenaré. No tinguis por de ningú. Jo seré al teu costat per alliberar-te. T'ho dic jo, el Senyor.» Aleshores el Senyor va allargar la mà, em tocà els llavis i em digué: «Poso les meves paraules a la teva boca: des d'avui et dono poder sobre nacions i reialmes, per a arrencar i enderrocar, per a destruir i enrunar, per a construir i plantar.» El Senyor em va comunicar la seva paraula. Em digué: «Què veus, Jeremies?» Vaig respondre: «Veig una branca d'ametller, l'arbre vigilant.» El Senyor em digué: «És cert això que has vist. Jo també vigilo perquè es compleixi la meva paraula.»

He escollit per a la lectio de Jeremies un text programàtic. És a dir, aquell text a partir del qual podem i hem d'entendre tota la missió del profeta. Es tracta d'un dels anomenats relats de vocació, abundants en l'Escriptura, i sovint confegits a partir d'un esquema semblant. Tenim el de Jeremies, el d'Isaïes, el de Moisès... la crida del nen Samuel, i, potser el que més coneixem, el que ens és més familiar, el relat de la vocació de Maria, és a dir, de la seva Anunciació. O els relats de la crida dels deixebles per part de Jesús als evangelis.

Va bé recordar el significat de la paraula profeta (*nabí*), breument, perquè ja hi vàrem aprofundir en la lectio anterior d'Isaïes («La vinya de l'amic i de l'amat», Revista Poblet n. 30, juny 2015, p. 28). El profeta és l'home de la Paraula, el portaveu, el torsimany, la

El profeta Jeremies de Miquel Àngel al sostre de la Capella Sixtina.

boca de Déu. La seva vida, la seva missió, el seu sentit, pengen d'aquesta paraula. De fet «paraula», *dabar* en hebreu, és un mot predominant, escandalosament predominant en aquest text programàtic. *Dabar* vol dir paraula en sentit ple, paraula-esdeveniment, paraula que fa el que diu. Per això la BCI ha traduït aquest *dabar* amb l'expressió «paraules i fets» de Jeremies. En el *dabar*, doncs, les paraules sempre van lligades als fets, i els fets brollen sempre d'aquesta paraula fecunda, plena. D'aquest *dabar* penja la vida de Jeremies, el seu destí i la seva missió, el sentit de la seva existència.

Meditatio

Anatot és una vila de la tribu de Benjamí, al Regne de Judà o del Sud, no llunyana de Jerusalem, la capital, a prop de la via que

hi mena des del nord. Josuè, en el repartiment de la terra promesa, l'havia destinada als sacerdots, entre moltes altres ciutats (Js 21,18). Es tracta d'una dada important: el seu pare era un dels sacerdots que vivien a Anatot. Però no se'ns diu que Jeremies fos sacerdot, si bé sabem que les funcions sacerdotals passaven de pare a fill en les famílies de llinatge sacerdotal. Per tant, Jeremies és un home avesat a la Paraula de la Torà, familiaritzat amb el culte, el lloc on ressona aquesta Paraula profètica que ha d'interpel·lar la vida del poble. Una Paraula i un Culte redescoberts a partir de la reforma de Josies. L'esment del regnat de Josies emmarca en el text l'itinerari del profeta: Jeremies rep la crida del Senyor l'any tretze de Josies, fill d'Amon, rei de Judà. En canvi els altres dos reis esmentats, Joiaquim i Sedecies els associem naturalment a la desfeta del Regne de Judà, a la seva caiguda en mans dels babilonis: Sedecies és l'últim rei de Judà, del casal de David, deportat per Nabucodonosor l'any 587 després de la destrucció de Jerusalem i del temple. Si Josies ens evoca la represa, Joiaquim i Sedecies ens evoquen el fracàs, la desfeta. La desfeta del poble com a projecte de Déu. Almenys aparentment.

En els versets 2, 4 i 11, les expressions *el Senyor va comunicar la seva paraula a Jeremies* o *paraules que el Senyor li va comunicar*, amaguen una construcció hebrea molt especial. Literalment hauríem de traduir: «la paraula de Senyor s'esdevingué, fou... sobre Jeremies». És una Paraula que esdevé en la vida del profeta, que ve a trobar-la, que l'assumeix, que s'hi encarna, una Paraula que abraça, transforma i sosté tota la seva realitat. És molt més que comunicar. És una Paraula que funda una realitat nova. Per això el profeta, hem dit, és l'home de la Paraula, que neix, que creix d'aquesta Paraula.

Ho precisa molt més el verset 5: *Abans de formar-te en les entranyes de la mare, jo et conei-*

xia, abans que sortissis del seu ventre et vaig consagrar profeta destinat a les nacions. Tota la vida del profeta, des d'abans de néixer, des dels seus fonaments més amagats, brolla d'aquesta Paraula, en depèn. És una Paraula que supera, que depassa l'existència del profeta. En l'àmbit d'aquesta Paraula s'esdevé quelcom molt important per al profeta: és objecte de coneixement per part de Déu i assumit en la seva mateixa realitat divina. Això vol dir consagrar, fer sant. L'home, sostret, separat de la realitat profana, és cridat a entrar, a participar de la realitat divina, amb la missió de ser testimoni d'aquesta realitat divina enmig de la realitat profana: *et vaig consagrar profeta destinat a les nacions*. Si el profeta és l'home de la Paraula, és al mateix temps l'home per als altres, que ja no es pertany a si mateix, és l'home «destinat a ...».

La Paraula que advé sobre el profeta, suscita un diàleg, demana una resposta. Perquè la Paraula de Déu sempre ve a l'encontre de l'home en la seva llibertat i en la seva responsabilitat, com a subjecte personal ca-

El profeta Jeremies a la portada de l'església romànica de Saint Pierre de Moissac (segle XII).

paç d'entrar-hi en relació. La joventut del profeta és el problema. «Jove» expressa ací senzillament la incapacitat de parlar, d'encarnar en la pròpia vida aquesta Paraula que malda per apoderar-se d'ell. A Moisès li passava el mateix: *Moisès va dir al Senyor: Senyor, et demano que m'excusis. Jo no sé parlar. No n'he sabut mai, ni tampoc en sé ara que tu has parlat amb mi. No em surten les paraules.* (Ex 4,10).

La pobresa, la incapacitat radical de l'home es mesura en la confrontació amb aquesta Paraula. Ens trobem davant un Déu que vol ser parlat, enraonat –amb aquesta expressió nostra catalana tan rica de significat–. És a través de la Paraula, i no per altres mitjans més efectius o espectaculars, que Déu vol apropar-se als homes, entrar en les seves vides, trepitjar els seus camins. I és precisament en aquest terreny on el profeta se sent infinitament pobre i incapacitat davant la Paraula que l'interpel·la. Només el Senyor, el mateix autor de la Paraula, pot superar, pot omplir aquesta incapacitat radical: *No diguis que ets massa jove. Vés on jo t'enviaré, digues el que jo t'ordenaré. No tinguis por de ningú. Jo seré al teu costat per alliberar-te. T'ho dic jo, el Senyor*. I el Senyor ho confirma amb un gest, un gest iniciàtic, quasi sacramental: toca els llavis del profeta i posa la seva Paraula dins la seva boca. Aquesta Paraula és com la brasa del profeta Isaïes, que purifica els seus llavis i el seu cor (Is 6,7), o com el rotlle que Ezequiel ha de menjar (Ez 3,2) per vèncer la mateixa incapacitat radical davant la Paraula divina. En tots aquests relats comuns, doncs, es tracta d'una veritable consagració mitjançant la Paraula, ja sigui en forma de brasa, de rotlle, o amb un simple gest de la mà tocant els llavis del profeta, una consagració que, tot arrabassant l'home de la seva realitat concreta, profana, i assumint-la en el misteri de la santetat divina, en fa un enviat, un testimoni de la radicalitat i del primat de Déu com a referent de tota realitat: *Des*

d'avui et dono poder sobre nacions i reialmes, per a arrencar i enderrocar, per a destruir i enrunar, per a construir i plantar.

És curiosa la missió que rep el profeta compromès definitivament amb la Paraula divina. És la missió d'arrencar i d'enderrocar, de destruir i enrunar, però amb la finalitat de construir i plantar. Es tracta d'un capgirament de la realitat establerta amb vista a reconfigurar-la segons el projecte, la Paraula del Senyor, la seva Torà. És una missió complexa, incòmoda, que no serà compresa ni acceptada per la resta dels humans: *Senyor, m'has seduït i m'he deixat seduir, has volgut forçar-me i te n'has sortit. He estat la riota de tothom, tot el dia es burlen de mi.* (Jr 20,7).

Amb una metàfora plena de bellesa, molt eloqüent i familiar per a nosaltres, el text profètic subratlla la naturalesa d'aquesta Paraula. Es tracta d'una Paraula vigilant, que sempre està amatent, com l'arbre vigilant, l'ametller, que s'avança a la primavera amb la seva florida, i ho fa gratuïtament i enmig de la més absoluta fragilitat. En hebreu l'ametller es designa amb una paraula que pren la seva arrel del verb «vigilar». No hi ha res més fràgil que la flor de l'ametller a mercè d'una glaçada imprevista, però alhora no hi ha res de més bell, de més poderós en la seva fragilitat, de més eloqüent, de més esperançador. La Paraula que advé sobre el profeta, doncs, és fràgil i potent alhora, és bella, susceptible però de ser refusada. És una Paraula que vol ser acollida, que vol tornar-se diàleg tot assumint la realitat del profeta en la seva fragilitat i també en la seva bellesa, la bellesa que donen la llibertat i la responsabilitat. *Veig una branca d'ametller, l'arbre vigilant. El Senyor em digué: És cert això que has vist. Jo també vigilo perquè es compleixi la meva paraula.*

La visió, la imatge, la icona, la metàfora, si ho voleu, és un altre matís d'aquesta Paraula. Déu Parla en tota la realitat. Per això

Branca d'ametller florit.

cal saber mirar, també, a més d'escollar. Perquè sovint la Paraula de Déu s'emboïlla de silenci i de fragilitat en la fredor i el silenci del món. I quan Déu calla ens cal purificar la nostra mirada vigilant per copsar-lo en la quietud de l'hivern, perquè Déu pot florir quan menys ho esperem, ell que mira el nostre món amb esperança.

Per acabar aquesta lectura atenta del text, diguem quelcom del dinamisme, de l'estructura d'un relat prototípic de vocació, de crida, com és el de Jeremies.

1) El context: la crida de Déu s'adreça a algú concret i en un moment concret de la història.

2) La crida: aporta sempre una nova identitat per al destinatari i una missió.

3) La dificultat o incapacitat del cridat: «no sé parlar». La vocació es va concretant en el marc d'un diàleg, des de la llibertat i la responsabilitat.

4) El signe que confirma la vocació i la missió i obre a la confiança.

Contemplatio

Contemplar vol dir anar més enllà de la literalitat del text, superar la capa opaca de la realitat, i les metàfores són molt valuoses

per a la contemplació. Són transgressores, com l'ametller, i ens ajuden a fer el pas de la realitat sensible cap a la realitat invisible. Ens ajuden a submergir-nos en la santedat de Déu des de l'àmbit de la nostra profanitat. Exemples eloqüents en són les paràboles de Jesús, sempre transgressores. Per exemple, la de la dona que escombra (Lc 15,8-10), on Déu s'identifica amb aquesta dona, es fa aquesta dona, és aquesta dona que escombra per trobar la dracma perduda, per trobar-te a tu en allò de més senzill i quotidià que té la nostra realitat. Amb aquesta metàfora, més que amb un discurs conceptual, entrem en contacte amb la realitat mateixa de Déu, amb la seva misericòrdia.

En la lectura d'avui el profeta Jeremies, que haurà de viure els moments més transcendents de la història de la desfeta del seu poble, que la patirà en la pròpia carn, ens ensenya una cosa ben senzilla i alhora difícil: contemplar la realitat com a icona de l'invisible, com a signe d'aquest Déu amatent que vetlla sempre perquè la seva Paraula es compleixi, que vetlla perquè el seu projecte —la bondat de la Creació— no acabi en la desfeta. Es tracta d'una aposta per la fragilitat com a llenguatge de Déu. I això lliga amb la compassió i la tendresa que evocàvem al principi com a fonts de l'activitat del profeta.

Joan evangelista inscriu tota la vida de Jesús sota el signe de la fragilitat i la tendresa. Ho fa creant, al principi i al final del seu relat (Jn 2,1-12 i Jn 19,25-27), unes escenes on apareix la seva mare, Maria, no com a mare, sinó com a dona, com a personificació de la fragilitat i de la tendresa. Una fragilitat tanmateix audaç, que és capaç de superar la negativa de Jesús a la seva demanda, quan a la indicació de Maria «No tenen vi», Jesús respon amb un estirabot: «Dona, a tu i a mi què ens importa?», i que és capaç de foradar el silenci i la foscor de la

mort amb l'acolliment de la fe: «I l'acollí—el deixeble a Maria— a casa seva». El papa sant Gregori el Gran, quan escriu la vida de sant Benet, fa el mateix: obre i tanca la vida del seu biografiat amb dues escenes que tenen com a protagonista una dona i les llàgrimes de la compassió (Diàlegs II, 1,1-2 i XXXIII). La dida, amb el sedàs trencat, i la germana Escolàstica, amb el seu plor tenaç capaç de vèncer la rigidesa i la seguretat que donen les normes, amb la tendresa, amb la fragilitat, amb el plor.

El profeta, doncs, ens invita a establir una relació nova amb la realitat que ens envolta, acollint-la com a llenguatge de Déu. Una relació basada en la fragilitat i en la tendresa com a camí d'un veritable encontre, d'un veritable diàleg amb Ell. Un diàleg amb la Paraula a partir del qual se'ns confiarà la mateixa missió que al profeta: reconfigurar la realitat, resituar-la. Arrencar i enderrocar, destruir i enrunar, per a construir i plantar. Plantar, amb un gest lliure i responsable, i amb la confiança que és Déu qui fa créixer, qui vigila perquè no es malmeti la bondat de la Creació.

Oratio

Dos textos per a la pregària, un de l'Es-critura i un altre de profà, per tal d'aprendre a articular aquest diàleg essencial de la nostra realitat amb la de Déu.

- 1) La vocació de Maria, l'Anunciació (Lc 1,28-38)

L'àngel entrà a trobar-la i li digué: «Déu te guard, plena de la gràcia del Senyor! Ell és amb tu.» Ella es va torbar en sentir aquestes paraules i pensava per què la saludava així. L'àngel li digué: «No tinguis por, Maria. Has trobat gràcia davant de Déu. Concebràs i tindràs un fill, i li posaràs el nom de Jesús. Serà gran i l'anomenaran Fill de l'Altíssim. El Senyor Déu li donarà el tron

L'anunciació de l'àngel a Maria, de Fra Angelico da Fiesole (segle XV).

de David, el seu pare. Regnarà per sempre sobre el poble de Jacob, i el seu regnat no tindrà fi.» Maria preguntà a l'àngel: «Com podrà ser això, si jo sóc verge?» L'àngel li respongué: «L'Esperit Sant vindrà sobre teu i el poder de l'Altíssim et cobrirà amb la seva ombra, per això el fruit que naixerà serà sant i l'anomenaran Fill de Déu. També Elisabet, la teva parenta, ha concebut un fill a les seves velleses; ella, que era tinguda per estèril, ja es troba al sisè mes, perquè per a Déu no hi ha res impossible.» Maria va dir: «Sóc la serventa del Senyor: que es compleixi en mi la teva paraula.» I l'àngel es va retirar.

Pregueu-lo, aquest text, en el silenci del vostre cor i de la vostra cambra, que haurien de reproduir el silenci de l'estança de Natzaret on Maria rep la visita de Déu. Si-

gueu amatents al respecte, a la delicadesa, a la llibertat que traspuja tot el diàleg. Són el camí de l'acceptació final, del gest humil de Maria que inicia un capgirament radical en la nostra realitat i en la nostra història.

2) El poema «Els ametllers» de Joan Maragall

[23 de gener]

Avui, per la primera i dolça volta,
m'ha sorprès la blancor dels ametllers
traient el cap per sobre dels recers
de l'hort blanc de les monges caputxines:
semblaven esfereïts
de sentir-se tan florits
tots sols entre les boirines.

[6 de febrer]

*Avui semblaven valents
i semblava que cantaven
afrontant a tots els vents
i a les neus que els vents portaven.
Sota les neus imminents
cantaven de l'alegria
d'haver florit innocents
abans de l'hora i del dia:
des del fons dels jorns vinents,
plorant, la Primavera els beneïa.*

Si algú coneix el llenguatge de la fragilitat i de la tendresa, com a mirall de la realitat, és sens dubte el poeta. El profeta és també un poeta i molts dels seus oracles s'expressen en forma de poesia.

Pregueu-lo, també, aquest poema. Joan Maragall era un gran creient, i molt sovint, la seva poesia, amb el batec de les coses quotidianes, ens fa fer el pas cap a una realitat transcendent, que es troba més enllà de tota evidència. Com la metàfora, el llenguatge de la poesia també és transgressor. Com la flor de l'ametller Déu ens sorprèn, el nostre Déu compromès amb la fragilitat i la senzillesa.

[15 de febrer]

*Avui ha caigut neu damunt les flors
i damunt de les coses primerenques:
un matí de blancor que el sol ha fos.
A migdia poncelles vermellenques
han tret el cap florit entre la neu
i han resplendit en mig de la blancura:
els ametllers han dat gràcies a Déu
agitant llur rosada vestidura.*

Jo em quedo amb aquests versos, plens d'esperança, plens de fe en la realitat.

*Sota les neus imminents
cantaven de l'alegria
d'haver florit innocents
abans de l'hora i del dia:
des del fons dels jorns vinents,
plorant, la Primavera els beneïa.*

Lluís Solà

NEGAR-SE A SI MATEIX

Continuem aquí amb la sèrie d'articles que ens informen sobre la meditació cristiana a cura de Marco Schorlemmer, doctor en enginyeria informàtica.

Introducció

Si algú vol venir amb mi, que es negui a ell mateix, que prengui la seva creu i que em segueixi. Qui vulgui salvar la seva vida, la perdrà, però el qui la perdi per mi i l'evangeli, la salvarà. (Mc 8,34-35)

Quan meditem, quan prenem el nostre mot —el nostre mantra— i asseguts en silenci, quiets i amb els ulls suaument tancats, el recitem interiorment, continuadament, deixant anar tot pensament, paraula i imatge, llavors estem fent precisament això: estem responant a aquesta crida que fa Jesús, aquesta crida absolutament fonamental de la nostra fe cristiana —la crida a negar-nos a nosaltres mateixos per fer camí amb el Crist en el seu retorn al Pare.

Quan seiem a meditar responem a la crida de negar-nos a nosaltres mateixos.

Però, ¿què vol dir *negar-se a si mateix*? No sabem pas com aquesta expressió de l'evangelista fou compresa i viscuda en la socie-

tat de la Judea del s. I, però en els nostres temps i en la nostra societat costa molt entendre el que realment significa negar-se a si mateix, oblidar-se d'un mateix. La nostra societat acostuma a donar molta importància a la promoció personal, i a la preservació i projecció d'un mateix. El materialisme de la societat de consum posa *allò que jo vull* al centre de la nostra vida i converteix *l'altre* en un mer objecte que veiem en termes del nostre propi plaer o benefici.

L'ego i la Joïtat

Negar-se a si mateix no significa pas rebutjar-se, no és pas fugir d'un mateix. Avui dia, com també en el passat, molta gent confon la renúncia i l'oblit d'un mateix amb el rebuig d'un mateix. Però amb la meditació no evadim o fugim de les nostres responsabilitats, de les responsabilitats de la nostra vida i de les nostres relacions. La meditació és més aviat una afirmació de nosaltres mateixos, però no pas del *jo* que té una determinada tasca a fer, del *jo* que vol això o que desitja allò altre.

Aquests aspectes del *jo* són únicament parts del nostre *jo*. Podríem dir que en nosaltres conviuen molts *jos*, centenars de subpersonalitats: el controlador, el protector, el crític, l'escèptic, l'ambiciós, el perfeccionista, el creador, la por, el *jo* vulnerable, el *jo* irritat, el *jo* dolgut, el desig, el buscador, l'innovador, el *jo* assenyat, l'observador, el bromista, el *jo* racional, el *jo* sensual, etc. Tots aquests *jos* configuren la nostra comprensió del món i la nostra interacció amb ell en dualitats: *jo/altres*, *jo/entorn*, subjec-

La nostra persona – la màscara dels jos amb què ens identifiquem.

te/objecte, bo/dolent, correcte/incorrecte, cert/fals, bonic/lleig, content/trist, plaer/dolor, seny/rauxa.

Com a conseqüència del nostre desenvolupament psicològic, alguns d'aquests jos prenen més protagonisme que d'altres, i el nostre *ego* –el *jo conscient*– acaba identificant-se amb aquests jos primaris, els quals passen a configurar la nostra *persona* (paraula que originalment denotava la 'màscara' o 'falsa cara' usada en el teatre romà); en canvi, uns altres jos els repudiem, però no per això desapareixen, sinó que passen a l'inconscient i es manifesten de forma subreptícia. També tenim *jos no duals*, que transcendeixen les dualitats abans esmentades: l'amor, la compassió, la joia, la gratitud, l'ésser; alguns d'aquests jos potser mai no els hem despertat, no els hem fet conscientment part de la nostra persona, però també hi són.

En la meditació deixem tots aquests jos de banda, però això no és fàcil: el jo innovador començarà a fer-nos conscients de com n'és d'avorrit meditar, repetint constantment el nostre mantra. El nostre jo crític voldrà avaluar la nostra meditació, jutjant si ho estem fent bé o malament. El nostre jo escèptic despertarà la nostra desconfiança, qüestionant-nos si la meditació serveix d'alguna cosa, si de debò això és resar.

A més, a mesura que deixem de banda els nostres jos primaris sorgeixen a la superfície el jos que havíem repudiat. Així, tot sovint, mentre meditem podem sentir irritació, enuig, ràbia, tristesa, rauxa, sensualitat, por, etc. I això suposa un problema per al nostre jo controlador i el nostre jo protector, ja que sentim que perdem el control de nosaltres mateixos, que esdevenim vulnerables.

El Pares i les Mares del Desert descrivien aquesta experiència com un procés en què netegem i purifiquem el nostre cor. A través d'aquest procés de purificació fem que tots aquests jos, tant si són primaris com no, no obrin de forma aïllada o de forma patològica, sinó que ho facin tots en harmonia, des del nucli central del nostre ésser. Quan meditem, el que fem és situar-nos en aquest centre on trobem la nostra Joïtat, irreductible a les seves parts, formada per tots els nostres jos, el centre on la Joïtat existeix en completa harmonia amb l'Alteritat, més enllà de la dualitat jo/altre. És aquest Jo Complet, el Veritable Jo, allò que afirmem en el silenci de la meditació.

Pelegrinar al nostre cor, a la nostra Joïtat

Tots iniciem el nostre camí cap a la Joïtat, cap al nostre centre, des del lloc on som, des dels nostres jos duals primaris que configuren la nostra persona. Les tradicions de saviesa ens motiven a emprendre el camí a través d'aquests jos duals: volem assolir pau, felicitat, plenitud; tenim por de l'infern i confiem en la promesa de salvació, de tenir vida a desdir. *El qui demana, rep; el qui cerca, troba, i a qui truca, li obren.* (Mt 7, 8)

Però la paradoxa és que allò que ens empeny a fer camí cap al nostre cor és també allò que ens obstaculitza a avançar, ja que no podem afirmar la nostra Joïtat desitjant-la, buscant-la, volent-la, posseint-la, controlant-la. Si ho féssim d'aquesta manera estaríem en la situació absurda en què una part del nostre jo intenta manar sobre el Jo Complet, com si la cua volgués fer bellugar el gos! Aquesta és la paradoxa de l'ensenyança de Jesús: *Qui vulgui salvar la seva vida, la perdrà, però el qui la perdi (...), la salvarà.* (Mc 8, 35)

La llibertat de permetre ser el que som

En la meditació ens afirmem a nosaltres mateixos romanent quietes i estant en silenci.

Deixem que la realitat de tota la nostra Joïtat es faci cada cop més present. Permetem que la seva llum s'escampi a través del nostre ésser en el transcurs del procés natural del creixement espiritual. No forcem res, no volem res, no intentem fer res. Senzillament som. La meditació és un procés senzill i natural. És el procés que revela el nostre ésser autèntic com un estat d'obertura de cor i de receptivitat de l'Esperit de Jesús que habita en els nostres cors.

Però hem de demanar permís al nostre ego per poder travessar la barrera que ens separa del nostre centre; en el Zen l'anomenen *la barrera sense porta*, i és una barrera guardada pel jo controlador i el jo protector. Per això quan meditem li donem al nostre jo controlador-protector un tasca a fer, una responsabilitat: recitar el mantra!

Travessar la barrera sense porta ens duu al nostre cor, a la nostra Joïtat.

És com si diguéssim, *controlador, si et plau, controla la meua recitació del mantra, i controla els altres jos, que no molestin*, o bé, *protector, si et plau, protegeix la fragilitat de la meua recitació del mantra de la interferència dels altres jos*. I llavors senzillament recitem el mantra amb amor, fidelitat, dolcesa i paciència, i aprenem a confiar i a

deixar anar. Quan tornem a l'estat habitual del nostre jo conscient, quan tornem a donar protagonisme a l'ego, del qual el controlador-protector n'és un element important, llavors aquest s'adona que no ha estat tan terrible i amenaçador per a la seva existència com podia semblar.

Recitar el mantra és una disciplina que ens ajuda a transcendir les limitacions del jo i ens duu a una experiència de llibertat, de llibertat absoluta, que preval en el centre del nostre ésser. *On hi ha l'Esperit (...) hi ha la llibertat.* (2 Co 3,17) El mantra ens dóna aquesta llibertat ajudant-nos a no pensar en nosaltres mateixos i a transitar, a través de la *barrera sense porta*, cap a l'Altre, on de fet ja hi érem des d'un bon principi.

Reverenciar l'Altre

L'altre és realment l'Altre si ens hi acostem respectant-lo tal com és. Hem d'aprendre a prestar-li tota l'atenció i no pas projectar el nostre jo sobre ell o copsar el seu efecte sobre nosaltres. Si comencem a fer de l'altre un objecte, tant la seva realitat i unitat com el seu valor essencial se'n escapen, i en comptes de convertir-se en l'altre tan sols es converteix en una projecció de nosaltres mateixos. Només podrem prestar atenció a l'Altre i fer aquest moviment del jo, si fem que la consciència deixi de centrar-se en *mi* i la dirigim cap a *tu*. Això és el que Jesús volgué dir amb *negar-se a si mateix*.

En aquest silenci totalment lliure ens obrim de forma natural a la Paraula que prové del silenci, la Paraula mateixa de Déu, amb la qual som cridats a ser, i amb què el Creador ens parla. Aquesta és la Paraula viva en el nostre interior. La nostra fe ens diu que estem plenament incorporats en aquesta Paraula, però ens cal conèixer-la de forma plena, en l'altura, la llargada, la profunditat i l'amplada del nostre esperit, i ens cal conèixer-la tot i que estigui més enllà del conei-

Negar-se a si mateix és deixar de banda el "jo" i entrar en comunió amb el "tu".

xement. El silenci ens duu a aquest coneixement que és tan senzill que cap pensament ni imatge no el podrà contenir o representar mai. Renunciant al jo entrem en el silenci i ens centrem en l'Altre. La veritat que cal revelar és l'harmonia del nostre Jo Complet amb l'Altre, la comunió —no dual— de la Joïtat i l'Alteritat.

He vist l'estimat amb l'ull del cor. «¿Qui ets?», li he preguntat; i ell m'ha respost: «i Tu!»

Davant teu no hi ha espai per a cap 'on', perquè l'on' no existeix tractant-se de tu. I el magí no pot forjar-se cap imatge teva, però prou que intueix on ets.

Tu que comprens tots els llocs, i és per això que no existeix cap 'on', con ets, tu, aleshores?

Em buido de mi i de la pròpia buidor; i en la buidor del meu ésser et trobo i et veig. Un cop esborrat el meu nom i la silueta del cos em preguntes per mi, i jo et responc: «i Tu!»

Mansur al-Hal-laj (místic sufí del s. X).

Marco Schorlemmer

LA INEFABLE DOLCESA DEL SEU AMOR. EL PRÒLEG (2)

A la secció "La Regla amb ulls de laic", que vàrem encetar en el número anterior, el filòsof i teòleg Francesc Torralba, membre de la Germandat, ens anirà comentant ordenadament la Regla de Sant Benet. Avui continua amb el pròleg.

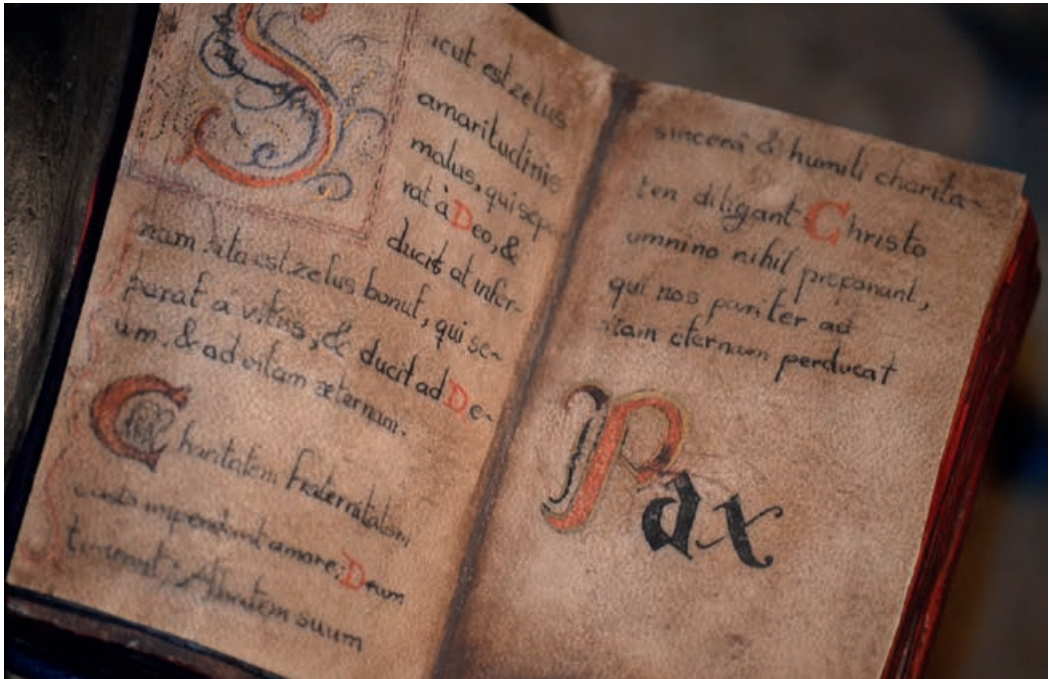
Per què és important avui de la Regla de sant Benet?

Una regla monàstica és una guia, o més ben dit, una orientació en l'existència. De fet, el contingut de la regla és una proposta de vida en comú, un mode d'exercir l'ofici de ser home.

La Regla explica *com* cal viure, exposa la forma que cal donar a la pròpia existència per reeixir en l'aventura de seguir fidelment Jesús. És un projecte de vida que integra tots els aspectes i totes les facetes del viure,

des de la gestió del temps i dels espais, fins a la indumentària, passant per l'alimentació, la beguda, l'organització del treball i del lleure, la comunicació interna i externa i el lideratge de la comunitat, així com les normes bàsiques de la bona convivència.

Quan un laic del segle XXI la llegeix, entén que hi ha moltes normes i pautes que només tenen sentit en el dedins de la vida monàstica i que, només en un sentit analògic poden aplicar-se a altres terrenys, ja sigui a la vida familiar o a la professional.

Pàgina manuscrita de la Regla de sant Benet.

Amb tot, la Regla de sant Benet no solament ha interessat teòlegs i mestres espirituals de tostemps, també ha captivat l'interès de teòrics de les organitzacions, de psicòlegs i de gestors de recursos humans, fins i tot el món del *management*, perquè han vist en ella, elements valuosos per governar grups humans que expliquen el seu llarg recorregut i la seva vigència havent superat tota mena d'esculls al llarg dels segles.

Es pot dir que la Regla neix d'una experiència de convivència reeixida, que té un propòsit i un conjunt de normes per fer-la realitat. Per això no és estrany que en un context com el nostre tan mancat de líders i tan mancat de confiança, les comunitats que han superat la prova del temps i que romanen en la història captivin l'interès i els teòrics es preguntin quines són les regles que les governen per prendre'n nota.

Estic convençut i així ho aniré mostrant al llarg dels següents articles que la Regla té un interès més enllà de l'entorn monàstic i pot ser font d'inspiració per a comunitats laiques, seculars i organitzacions empresarials i professionals amb propòsits i objectius molt diferents dels de sant Benet.

Per què Déu parla?

En el primer article m'he referit als dos pressupòsits teològics de la Regla: Déu és i Déu parla. Hi ha, però, una pregunta que no pot quedar en el tinter i que neix del segon pressupòsit: ¿Per què parla? O dit d'una altra manera: ¿Per què es manifesta i vol establir una aliança amb l'ésser humà? ¿Per què hauria de trencar el seu silenci etern i prorrompre en paraules?

El pròleg ens dona ja la resposta que, a la vegada, és un principi bàsic en la teologia cristiana, perquè Déu és el "Pare amorós" i qui és pare pateix pels seus fills i vol el seu bé, vol que no es perdin, que no malmetin llurs vides o, dient-ho de manera positiva,

vol que visquin una vida plena, una vida noble i feliç.

La Regla ens invita a agafar la via de retorn. Pressuposa, per tant, que hi ha hagut un distanciament, o fins i tot una marrada, que hem deixat el camí enrere, que hem oblidat el qui ens estima. Té, per tant, com a objectiu, ajudar el lector a redreçar el camí, a practicar l'obediència, de tal manera que el lector "retorni a Aquell".

Pressuposa que s'ha perdut el camí o bé s'ha marrat. Hi ha, doncs, una tasca a realitzar, una missió a complir, però l'ésser humà, tot sol, no pot, perquè és massa feble, massa inconstant i fràgil per poder-hi reeixir. Tampoc no es pot adormir, cal que es desvetlli, que estigui a temps, que no el malbarati amb foteses i que es posi a fer el trajecte que l'ha de conduir a la vida eterna. Hi ha, en el pròleg, la consciència del pas del temps i la necessitat de posar-se ja en moviment.

Fer allò que ens aprofiti per sempre

S'hi pot llegir: *cal córrer i fer allò que ens aprofiti per sempre* ('*currendum et agendum est modo quod in perpetuo nobis expediat*'). El temps vola i la vida és curta; cal, doncs, valorar cada instant, cada moment, cada ocasió per aprehendre la paraula i posar-se en camí.

L'ésser humà necessita ser empès per l'Esperit de Déu, ser sostingut tothora pel Pare amorós per assolir la seva fita. Per això cal que sigui humil i dòcil, flexible a la voluntat de Déu. No és estrany, com veurem, que la Regla dediqui una part important a la virtut de la humilitat, la *mater virtutum*, segons sant Agustí, perquè la humilitat és el reconeixement dels propis límits i mancances. Quan sóc humil, m'adono que necessito dels altres per poder seguir essent, tinc consciència dels meus límits i m'obro a la generositat infinita de Déu.

Hi ha una frase del pròleg referint-se als homes que m'ha captivat molt: *No poden fer*

ells sols el bé que hi ha en ells mateixos ('sed ipsa in se bona non a se posse'). L'antropologia latent en la Regla de sant Benet no és pessimista, ni desesperada, però tampoc no és ingènuament optimista. L'ésser humà no és una entitat autosuficient que pugui, amb els seus propis recursos, assolir el propòsit de la seva vida. Necessita dels altres i necessita l'Altre. Hi ha un bé en el cor de l'home, però sol no pot realitzar-lo, és a dir, convertir en acte, aquesta potència de bé que hi ha en ell. Necessita Déu per florir, per obrar meravelles, per fructificar.

Els éssers humans, com els arbres, no podem créixer sols. No en tenim prou amb la llavor. Ens cal la terra, la humitat, l'aigua, el bon temps, la llum solar i, en els primers temps, un jardiner que en tingui cura quan la tija sigui sensible i fràgil. Ens cal, l'Esperit de Déu.

L'interessant, però, és que la Regla reconeix que hi ha bé en ells mateixos ('ipse in se bona'), però que necessita el Pare amorós per obrir-se camí.

Aquesta situació em recorda una imatge molt gràfica del *Nou Testament*, la de la terra i la llavor. La llavor té la potència per esdevenir un gran arbre, però solitàriament no pot. Necessita la terra, la humitat, l'aigua, el bon temps, els nutrients que hi ha al sòl, necessita la llum solar i un jardiner que en tingui cura en els primers temps, quan la petita tija és molt sensible i fràgil. En l'ésser humà hi ha

una llavor de veritat, de bellesa, de bondat i d'unitat, però per fructificar, per arribar a ser el que està cridada a ser, li cal rebre l'Esperit i la força de Déu. No pot fer el camí sol, però cal que el faci si vol arribar a la vida veritable i perpètua ('veram et perpetuam vitam').

El camí d'alliberament

En la Regla s'especifiquen les fases d'aquest camí d'alliberament i de plenitud de l'home. Es subratllen tres elements que van apareixent al llarg de la Regla: el domini en l'acte de parlar, fer el bé, evitar el mal i cercar la pau.

Es pot llegir en el pròleg: *Si vols la vida veritable i perpètua, guarda't la llengua de mal, que no diguin res de fals els teus llavis: decanta't del mal i fes el bé, busca la pau i segueix-la* ('Si vis habere veram et perpetuam vitam, prohibe linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur dolum; deverte a malo et fac bonum, inquire pacem et sequere eam').

El control en l'ús de la paraula o la continença verbal és una constant en la vida monàstica, però també és un principi especialment valuós més enllà dels límits de la vida monacal que té molt sentit i raó de ser tant en el món de la família, com en la vida professional i social. De fet, com deien ja els pares del desert en els seus apotegmes, una gran part dels problemes que patim tenen el seu origen en la incontinença verbal, en parlar més del compte, en xerrar innecessàriament.

El camí cap a la vida veritable, tal com és descrit en el pròleg, té unes paraules clau: honradesa, justícia, i bondat. Es pot llegir a la Regla: *El qui obra honradament i practica la justícia, que diu la veritat tal com la pensa, quan parla no escampa calúmnies, que mai no fa mal al proïsme, ni carrega a ningú res infamant* ('Qui ingreditur sine macula et operatur iustitiam; qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua; qui non fecit proximo suo malum, qui obprobrium non accepit adversus proximum suum').

L'espiritualitat de sant Benet requereix un acte d'escolta, però, la vegada, un acte de resposta. Algú parla i algú escolta. El silenci és l'ocasió per escoltar Déu i no solament per escoltar-se a si mateix.

L'espiritualitat benedictina està íntimament lligada a l'ètica. L'escolta de la Paraula de Déu cal que es tradueixi en una vida que cerca el bé, la veritat, la bellesa i la unitat, que es tradueix en una vida noble i transparent a la Paraula de Déu. Massa sovint es confon l'opció monàstica amb una fugida del món, amb una espiritualitat aliena als problemes humanes.

L'espiritualitat de sant Benet requereix un acte d'escolta, però, la vegada, un acte de resposta. Algú parla i algú escolta. El silenci és l'ocasió per escoltar Déu i no solament per escoltar-se a si mateix. El compromís amb la honradesa, amb la justícia i amb el ben parlar dels altres no neixen com imperatius ètics deslligats de la vivència interior de l'escolta; són, més aviat, conseqüències directes d'aquest acte d'escolta.

Enfront d'una espiritualitat solipsista, autoreferencial, en paraules del Papa Francesc, d'una interioritat tancada sobre si mateixa, preocupada amb la pacificació mental i el control emocional i mental, l'espiritualitat de sant Benet, és una espiritualitat de la resposta i, per tant, una espiritualitat extàtica, en sortida cap enfora.

Viure conforme a la Paraula de Déu significa respondre amb fets, amb accions, amb obres concretes a la crida del Senyor, perquè solament a través de les obres es manifesta l'ésser. Es pot llegir en la Regla: *Cada dia respondrem amb fets* ('factis nos respondere debere').

Finalment, hi ha encara una expressió que m'ha resultat molt suggerent en el pròleg. La Regla ens exhorta a fer de la vida, de la pròpia vida una *escola de servei diví* ('schola servitii'). Té, doncs, una inalienable dimensió diaconal.

Aquí hi ha la definitiva clau. Ser cristià en el món és servir Déu i només es pot servir i estimar Déu, si es serveix i s'estima el proïsme. La vertadera vocació del cristià és posar-se a disposició dels altres, adoptar la forma de servent. De fet, el moviment de Déu en el món és aquest: adopta forma de servent perquè l'ésser humà pugui créixer i desenvolupar-se. També nosaltres, fets a la seva imatge i semblança, som cridats a fer-nos servents, a deixar-nos inspirar i guiar per la seva Paraula.

Hem vingut a servir i no a ser servits.

Francesc Torralba

ONES GRAVITATÒRIES: REFLEXIONS SOBRE MATEMÀTIQUES, UNIVERS I ESPIRITUALITAT

El febrer del 2016 va esclatar una notícia als diaris que, tot i la seva complexitat, va tenir un gran ressò mediàtic: la primera observació experimental de les ones gravitatòries predites per Einstein fa cent anys. Aprofita aquesta notícia per reflexionar sobre les matemàtiques, l'univers i l'espiritualitat el doctor David Jou, catedràtic de Física de la Matèria Condensada a la Universitat Autònoma de Barcelona, membre de la Fundació Joan Maragall i poeta.

Introducció

La física és un diàleg matemàtic amb el món, i fa, doncs, d'intermediària entre una realitat immaterial, intemporal, fora de l'espai —com són les matemàtiques, si més no en una certa visió pitagòrica i platònica—, i la realitat concreta de la diversitat dels fenòmens del món —una autèntica revelació, no directament deduïble de la raó, que fa de pedra de toc per a les diverses teories matemàtiques de les lleis físiques, que han de ser desestimades si no concorden amb els resultats dels experiments. En aquest sentit, hi ha una certa analogia entre física i teologia, quan aquesta es pregunta per les relacions entre un Déu immaterial, intemporal, no espacial, i un univers concret constituït per espai, temps, matèria i energia, i es planteja qüestions com ara la creació del món, l'ordenació del món, l'actuació de Déu sobre el món, o el coneixement recíproc —però profundament asimètric— entre Déu i el món.

Entre els aspectes més extrems de la matematització del món destaca la relativitat general d'Einstein, perquè posa en qüestió

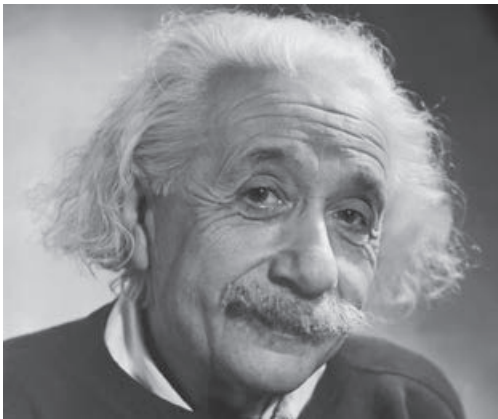
Pitàgores (570-495 aC) va intuir que hi havia una gran raó matemàtica de fons en tota la realitat.

—des de bases gens intuïtives— la naturalesa mateixa de l'espai, més enllà fins i tot del seu caràcter relatiu en la teoria especial de

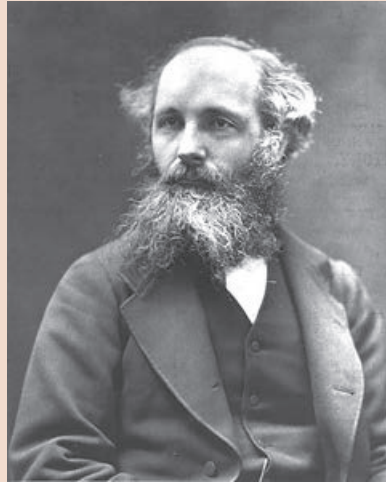
la relativitat, tot donant-li un caràcter dinàmic, i fent-lo principal protagonista còsmic. En aquest sentit, la intuïció pitagòrica d'una gran raó matemàtica de fons de tota la realitat floreix en tota la seva esplendor. En aquest context, precisament, l'onze de febrer d'aquest any (2016) va ser anunciada mundialment la primera observació directa d'ones gravitatòries, esperada llargament per la comunitat científica. El tema tingué un gran ressò en tots els mitjans de comunicació d'arreu del món i suscità un interès considerable –encara que efímer– en un públic molt ampli. En aquest article, presentaré el contingut físic del descobriment i de les seves perspectives, i faré algunes reflexions una mica més generals sobre matemàtiques, espiritualitat i sociologia.

Ones gravitatòries: la teoria estesa de la gravitació de 1890

Les ones gravitatòries són una de les prediccions més particulars i sorprenents de la relativitat general d'Einstein (1915), encara que abans d'ell la teoria gravitomagnètica de la gravitació, o teoria estesa de la gravitació –ignorada per gairebé la totalitat dels científics i dels periodistes– també predeia

La teoria de la relativitat general d'Albert Einstein (1879-1955) porta la matematització del món fins als aspectes més extrems tot fent de l'espai el principal protagonista còsmic.

Les equacions de Maxwell que regeixen el camp magnètic i el camp elèctric van ser comprovades empíricament per Hertz i van ser aplicades per Marconi amb l'invent de la ràdio.

ones gravitatòries, d'una naturalesa diferent a la de les ones einsteinianes. Val la pena comentar totes dues teories, perquè la seva comparació permet precisar alguns aspectes de la relativitat general, i ajuda a reflexionar sobre alguns aspectes epistemològics del progrés conceptual de la física –totes dues són racionals, però només una d'elles concorda amb la realitat física, cosa que ens fa veure, per cert, que racionalitat matemàtica no implica necessàriament veritat física, cosa a tenir en compte quan en nom de la racionalitat es vol excloure la idea de Déu.

Cap a 1870, les equacions de Maxwell (1831-1879) de l'electromagnetisme, que regeixen l'evolució del camp elèctric i del camp magnètic, havien quedat àmpliament acceptades, i la seva predicció més innovadora, la d'ones electromagnètiques que es propaguen en el buit amb la velocitat de la llum, havia estat comprovada experimentalment per Hertz (1857-1894). Ben aviat es començarien a utilitzar per a la transmissió d'informació en la telegrafia sense fils de Marconi (1874-1937) i en les primeres emissores de ràdio. La plausibilitat que la llum

Guglielmo Marconi va aplicar les equacions de Maxwell a la telefonia sense fils i a les primeres emissions de ràdio.

fos un cas particular d'ones electromagnètiques, de longituds d'ona entre 450 nanòmetres i 700 nanòmetres (milionèsimes de mil·límetre), havia fet que l'òptica física esdevingués un cas particular de l'electromagnetisme. Així, camp elèctric i camp magnètic quedaven unificats en un conjunt de quatre equacions que contenien tota la informació coneguda sobre electricitat, magnetisme i òptica. Conceptualment, es tractava d'una síntesi elegant i poderosa, que ha influït des de llavors la física, nodrint l'aspiració d'unificacions encara més àmplies.

Cap a 1890, diversos científics, entre els quals Heaviside (1850-1925), van tenir la idea d'escriure per a la gravitació unes lleis anàlogues a les de Maxwell. És un capítol gairebé desconegut de la història de la física, però que val la pena saber, perquè anticipa diverses qüestions tractades per Einstein. En efecte, l'equació de la gravitació universal de Newton (1687) descriu la força gravita-

tòria universal entre dues masses qualssevol. La força esmentada és proporcional al producte de les masses i inversament proporcional al quadrat de la distància entre elles. Aquesta dependència és anàloga a la de la força electrostàtica descrita el 1785 per la llei de Coulomb (1736-1806), proporcional al producte de les càrregues elèctriques i inversament proporcional al quadrat de la distància entre elles. La llei de la gravitació de Newton, combinada amb les seves lleis fonamentals de la mecànica, tingué, a les acaballes del segle XVII i durant tot el segle XVIII, una fulguració intel·lectual extraordinària, ja que donava una descripció excel·lent del moviment dels planetes, dels satèl·lits, dels cometes, de les mares: la raó humana, mitjançant les matemàtiques, era capaç —semblava— d'arribar als secrets més profunds de la naturalesa.

Hi havia, però, un problema conceptual que havia inquietat Newton i molts d'altres investigadors. Com es transmet aquesta força des d'un cos fins a un altre? Com "sap" un cos que, molt lluny d'ell, hi ha un altre cos amb una certa massa? Newton renuncià a explicar-ho —*hypotheses non fingo*, va escriure— i ho va admetre com un postulat matemàtic. És un cas especialment interessant de com una equació matemàtica resol bé problemes físics però deixa en suspens aspectes fonamentals de la realitat de la situació.

Certament, aquest problema també es planteja amb la llei de Coulomb entre càrregues elèctriques. Ara bé, la introducció, a mitjan segle XVIII, dels conceptes de camp elèctric i de camp magnètic, passava a respondre la pregunta que s'havia plantejat Newton: el que transmet la força entre càrrega i càrrega és el camp elèctric. Aquest camp es propaga amb la velocitat de la llum entre càrrega i càrrega. Si modifiquem, per exemple, la posició d'una càrrega, l'altra càrrega ho notarà quan li arribi el camp elèctric

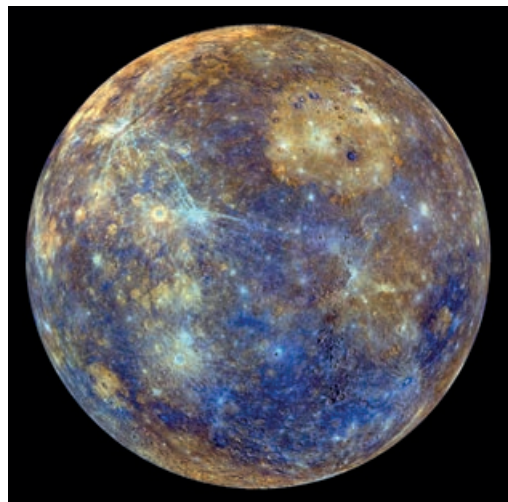
Oliver Heaviside va elaborar la teoria gravitomagnètica que postulava també l'existència d'ones gravitatòries.

produït per aquella càrrega, després d'un temps finit igual a la separació entre les càrregues dividida per la velocitat de la llum.

Heaviside i altres investigadors, en vista de l'èxit de les equacions de Maxwell per al camp elèctric i magnètic (o electromagnètic, en síntesi), i vista l'analogia matemàtica entre la llei de Newton i la de Coulomb, intentaren escriure unes lleis anàlogues per al camp gravitatori. Per a això, calia suposar que el camp gravitatori estava acompanyat per un altre camp –tal com el camp elèctric és acompanyat pel camp magnètic–, de forma que la variació de l'un produeix una variació de l'altre, que es pot propagar en el buit en forma d'ona. Postularen, doncs, l'existència d'aquest altre camp –que, per analogia amb la situació magnètica, s'anomenà camp gravitomagnètic, no perquè tingués efectes magnètics en la realitat física, sinó per simple analogia matemàtica. Els efectes d'aquest camp hipotètic s'havien de manifestar, entre d'altres, d'una forma ben simple: una massa esfèrica que girés sobre si mateixa havia d'exercir sobre qualsevol partícula externa una força tangencial, que arrossegaria la par-

tícula en el sentit de la rotació. Aquest efecte no és descrit per la llei de Newton, que dona una força radial –però no pas tangencial– entre l'esfera i les partícules externes.

Aquesta nova força feia intervenir una nova constant física, tal com les lleis de Newton de la gravitació, de Coulomb de l'electrostàtica, i d'Ampere del magnetisme, fan intervenir constants físiques. Una manera de determinar la nova constant física era, per exemple, mitjançant l'anomalia de la rotació del periheli de l'òrbita de Mercuri. Ajustada així aquesta constant, la teoria estesa del camp gravitatori donava una velocitat finita de propagació del camp magnètic i del seu camp associat, descrivia l'anomalia de l'òrbita de Mercuri, i predeia l'existència d'ones gravitatòries, anàlogues a les del camp electromagnètic, però més difícils de comprovar, a causa de la intensitat milers de milions de vegades més tènue del camp gravitatori en comparació amb la del camp elèctric. Fer oscil·lar una massa havia de produir, segons la teoria, la propagació d'una ona gravitatòria que, en arribar a una altra massa, li faria fer una oscil·lació.

La teoria del camp gravitatori va descriure bé l'anomalia de l'òrbita de Mercuri tot i que la causa no va ser explicada fins a la teoria de la relativitat general d'Einstein.

Ones gravitatòries: la relativitat general d'Einstein

No sé si Einstein coneixia o no aquesta teoria –la seva atribució de fonts bibliogràfiques acostumava a ser bastant deficient–, però en tot cas la seva aproximació al tema de la gravetat fou molt diferent que el de la teoria gravitomagnètica. El preocupaven, bàsicament, dos temes: un era la velocitat de propagació finita, igual a la velocitat de la llum, del camp gravitatori –problema que com he dit havia estat ja resolt, però potser ell ho ignorava. L'altre tema, que no s'havien plantejat els autors anteriors, era el de la igualtat aparentment universal de massa inercial i de massa gravitatòria. Fou aquesta segona qüestió, més que no pas la primera, la que guià la seva recerca, i li féu establir l'analogia entre un camp gravitatori i un moviment accelerat.

Ho aconseguí mitjançant la cèlebre metàfora de l'ascensor, base del principi d'equivalència: un observador tancat en un laboratori i que observi que tots els cossos, deixats anar, cauen amb una mateixa acceleració cap avall, no podrà saber si està en un planeta que produeix sobre els cossos una atracció gravitatòria, o si està en una nau accelerada en l'espai sideral, allunyat de qualsevol font de camp gravitatori. Per tal que es doni l'equivalència entre aquestes dues situacions, cal que la massa inercial –resistència dels cossos a canviar de velocitat– i la massa gravitatòria –resposta dels cossos al camp gravitatori– siguin estrictament iguals.

D'aquesta metàfora, base del principi d'equivalència, pedra angular de la relativitat general, Einstein va deduir com la llum es corba en un camp gravitatori, i com el temps queda afectat per la presència d'un camp gravitatori. D'aquí vingueren les idees clau de la relativitat especial: l'espai no és una entitat física rígida i immutable, sinó una realitat deformable –elàstica, en certa

manera–, la curvatura de la qual determina les trajectòries dels cossos. En aquest sentit, la gravitació no seria una força com les altres sinó una geometria. En segon lloc, el ritme del temps és afectat per la gravetat: com més intens el camp gravitatori, més lent és el pas del temps. Cap d'aquestes característiques no es dona en la teoria estesa de la gravitació –teoria que, per cert, pot retrobar-se com un cas particular de la relativitat general, en segon ordre d'aproximació.

Així, un mateix fenomen, el de les ones gravitatòries, pot tenir dues descripcions físiques diferents. En la teoria estesa de la gravitació, les ones gravitatòries són ones de camp gravitatori que es propaguen en un espai rígid. En la teoria de la relativitat general, les ones gravitatòries són ondulacions del propi espai, que es propaguen. Aquestes precisions poden ajudar a entendre on rau pròpiament l'originalitat d'Einstein, i permet, també, apreciar l'enginy dels autors anteriors. El dinamisme de l'espai juga un paper essencial en la cosmologia actual: l'expansió de l'univers no és interpretada com un moviment de galàxies en un espai rígid preexistent, sinó com una creació d'espai entre les galàxies. Això permet, per exemple, que en algunes circumstàncies l'univers es pugui expandir amb una velocitat superior a la de la llum, ja que pròpiament això no implica que les galàxies es moguin més ràpid que la llum, sinó que l'espai entre elles creixi amb un ritme superior al de la velocitat de la llum.

Observació d'ones gravitatòries

La força gravitatòria entre dos electrons és bilions de bilions de vegades més petita que la corresponent força electromagnètica. Per això, les ones gravitatòries són molt més difícils de detectar que les ones electromagnètiques. L'any 1974, observacions metòdiques i precises dels astrònoms R. A. Hulse i J. H. Taylor a partir de peculiaritats de la

R.A. Hulse i J.H. Taylor, premi Nobel de física del 1993, van fer la primera observació hipotètica i indirecta de les ones gravitatòries.

rotació de dues estrelles de neutrons (molt denses), d'una vegada i mitja la massa solar cadascuna, girant l'una al voltant de l'altra cada set hores i mitja, aproximadament va proporcionar la primera constatació plausible dels efectes d'ones gravitatòries.

Observacions sistemàtiques al llarg d'uns deu anys posaren de manifest que les estrelles anaven perdent lentament energia cinètica, i s'anaven apropant entre si, d'una manera que podia ser interpretada raonablement en termes d'emissió d'energia en forma d'ones gravitatòries. Això seria l'anàleg del que passaria si dues partícules carregades giresin l'una al voltant de l'altra: segons la física clàssica haurien de perdre energia tot emetent ones electromagnètiques —això no és cert, però, en la física quàntica, cosa que permet l'estabilitat dels àtoms. Aquesta fou la primera observació, tot i que molt indirecta i hipotètica, d'ones gravitatòries, i valgué a Hulse i Taylor el premi Nobel de Física de 1993.

Les observacions recents, en canvi, serien molt més directes. L'anunci de les observacions va ser precedit per quatre mesos d'anàlisis molt detallades de les dades recollides en dos observatoris del LIGO (*Light Interferometer Gravitational-Waves Observatory*) durant un episodi de pocs segons del setembre de 2015, per tal d'eliminar possibles explicacions alternatives —cura especialment necessària tenint en compte que el març de 2014 el radiotelescopi BICEP2, situat a l'Antàrtida, havia anunciat erròniament l'observació d'ones gravitatòries a partir de dades de polarització

de microones còsmiques que, tot i ser plausibles, van ser interpretades posteriorment com a efectes de pols galàctica.

En particular, l'observació esmentada consistí en un conjunt d'allargaments i contraccions repetitius d'una amplitud de l'ordre d'una centèsima del radi d'un protó en dos túnels perpendiculars de quatre kilòmetres de longitud. Observar perturbacions tan ínfimes requereix, naturalment, tècniques interferomètriques molt acurades. El senyal va ser observat gairebé simultàniament en dos observatoris situats a dos extrems oposats dels Estats Units d'Amèrica (Louisiana i Washington occidental), cosa que permet descartar que fos produït per ones sísmiques.

Segons la interpretació dels estudiosos, el fenomen causant d'aquest breu episodi ondulatori va ser l'etapa final de col·lisió de dos forats negres de trenta-cinc i vint-i-sis masses solars, aproximadament, girant l'un a l'entorn de l'altre a trenta rotacions per segon i accelerant, en dues dècimes de segons, fins a dues-centes cinquanta rotacions per segon, moment en el qual es va produir la col·lisió final. Malgrat la impressionant potència d'un fenomen com aquest, el senyal observat fou molt petit, ja que la col·lisió es va produir a uns mil tres-cents milions d'anys llum de la Terra.

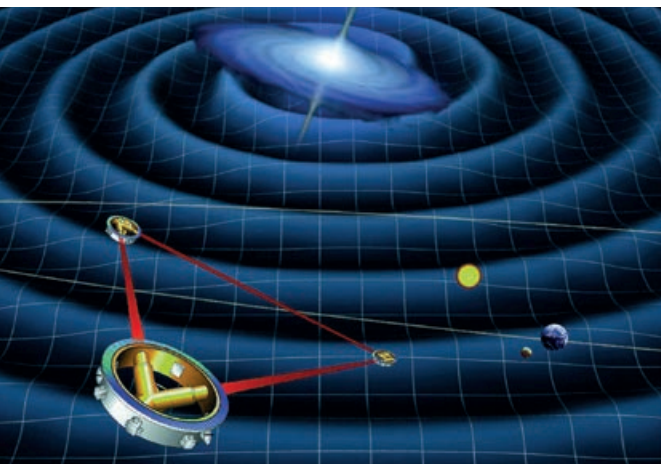
Perspectives: una nova finestra a l'univers primitiu

Naturalment, per confirmar les ones gravitatòries caldrà observar nous episodis independents, ja que una sola observació no confirma pas una llei física. Aquests episodis han de tenir, per força, un origen còsmic. A més de la corroboració de les ones gravitatòries, el gran interès d'aquest descobriment rau, en principi, en què obre una nova finestra per a observar l'univers primitiu, de menys de quatre-cents mil anys d'edat.

Abans d'aquesta edat, l'espai no és transparent a la radiació electromagnètica, ja que està ocupat per matèria completament ionitzada, que dispersa la llum. Així, les imatges que es pogués aconseguir de l'univers serien boiroses, sense detalls. En canvi, les ones gravitatòries poden travessar aquesta boira –tal com el so travessa la boira, per exemple– i posar de manifest fenòmens anteriors. En concret, voldríem observar la formació de grans estructures de matèria fosca anteriors a la formació de les galàxies o, encara abans, ones gravitatòries procedents de l'etapa inflacionària, de quan l'univers tenia mil·lèsimes de bilionèsimes de bilionèsimes de segon.

Per a això, però, caldrà acumular moltes observacions d'ones gravitatòries. S'espera aconseguir-ho amb la futura missió LISA (*Laser Interferometer Space Antenna*) que consistiria en tres satèl·lits formant un triangle equilàter d'uns cinc milions de kilòmetres d'aresta, mesurada contínuament amb làsers. Aquest projecte, tot i el seu interès potencial, no va ser considerat prioritari en la col·laboració NASA-ESA. Podria ser que l'observació actual doni un nou impuls a aquest projecte.

Concepció artística de la futura missió LISA consistent en tres satèl·lits formant un triangle equilàter d'uns cinc milions de kilòmetres d'aresta, mesurada contínuament amb làsers. La data de llançament està prevista per al 2034. (La figura no està a escala).

Comentaris generals

Enllà dels detalls especialitzats, aquestes notícies estimulen la reflexió de caire general. En concret, ens podem plantejar tres coses. En primer lloc, veiem com el silenci còsmic ens pot parlar si l'escoltem amb prou atenció. En particular, aquestes observacions, detallades i perseverants, han posat de manifest un nou fenomen predit per les matemàtiques més subtils i que feia cent anys que era buscat. És interessant aquesta fe –aquesta convicció– en el poder de les matemàtiques, que ha fet que tants científics dediquin la seva vida intel·lectual a la seva recerca, sense cap seguretat d'arribar a cap mena d'èxit.

En segon lloc, veiem com una realitat aparentment tan intuïtiva i clara com l'espai –naturalment, no resulta tan clara quan s'hi pensa en profunditat, com han fet diversos filòsofs–, pot resultar molt més subtil i complexa del que pensàvem, i tenir un dinamisme que no li sospitàvem. En tercer lloc, quan de vegades ens diuen “som només matèria”, caldria especificar que som molt més que matèria –sense comptar el tema del coneixement, l'esperit o l'ànima–: d'una banda, la matèria biològica és d'una complexitat fascinant i el seu origen i existència no són gens obvis, com sap qualsevol persona que conegui una mica les subtileses dels àcids nucleics o les proteïnes. A més, som moviment, cosa que suposa unes interaccions que el regulen, i que determinen l'estructura de la matèria, interaccions que no són materials. Finalment, som també espai i temps, dues facetes de la realitat física que, com ens posen de manifest les ones gravitatòries, resulten molt més misterioses del que hauríem imaginat des de la nostra intuïció quotidiana.

David Jou

EL PENSAMENT VISUAL I LA SEVA TRANSCENDÈNCIA EN L'EDUCACIÓ I LES ARTS

La inquietud i l'interès envers la millora de l'educació, atès que és un procés substancial per dotar la persona dels mitjans que li permetin afrontar els reptes de la vida, requereix introduir dins del procés educatiu els actuals coneixements de la biologia. Cal discernir les formes mentals de processar la informació per part de l'alumnat i generar així metodologies que desenvolupin el "pensament visual", complementari del pensament "verbal-auditiu", ja molt consolidat, tot renovant així l'educació visual i plàstica, i incentivant el seu paper interactiu dins del currículum. És el que ens descriu a continuació Guiomar Amell, llicenciada en Belles Arts i membre de COLBACAT (Col·legi de Llicenciats en Belles Arts).

Introducció

El psicòleg i filòsof Rudolf Arnheim (Berlín, 1904-2007) diu en el *El pensamiento visual* (Einaudi, 1974), el seu llibre més conegut: *Les arts són negligides perquè es basen en la percepció i la percepció es menysté perquè se suposa que no té relació amb el pensament. En realitat els educadors i els responsables educatius no poden atribuir un paper important a les arts, en els programes docents, si no comprenen que són el mitjà més important per enfortir el component perceptiu, sense el qual no pot existir el pensament productiu en cap dels àmbits d'aprenentatge. No necessitem més estètica, ni més manuals d'educació artística esotèrics, sinó un context convincent que contempli el pensament visual en general. Un cop adquirida aquesta teoria bàsica, podem intentar eliminar, a la pràctica, la malsana divisió que paralitza l'exercici de la capacitat de raonament.*

Aquestes afirmacions de Rudolf Arnheim il·lustren de manera fonamental la transcendència de fomentar l'educació del que anomena "pensament visual", per la seva importància en la comprensió i expressió mentals.

El pedagog i mestre francès Antoine de La Garanderie (1920-2010), col·laborador del *Ministère de l'Éducation Nationale* i investigador a la Universitat de Lió, va dedicar la seva vida a analitzar i explicitar les formes de processar mentals dels seus alumnes i va verificar la distinció entre el pensament visual i el pensament verbal-auditiu, tal com ho exposa al seu llibre *Pedagogia dels mitjans d'aprendre* (Barcanova, 1990).

Les arts visuals tenen un paper principalíssim en el procés educatiu quan esdevenen les eines instrumentals per a la formació i aprofitament del pensament visual, cada cop més reivindicat com a element substancial al costat del pensament verbal.

L'hemisferi dret del cervell

Només cal reflexionar-hi una mica per prendre'n consciència. Som racionals, lògics, seqüencials, temporals... Els processos educatius ens han ajudat a dinamitzar i fomentar tot allò que va en aquest sentit, però

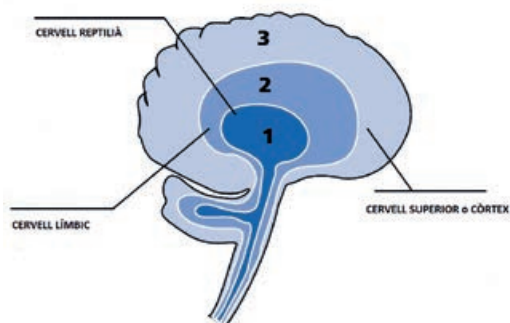
no han equilibrat aquesta tendència ni han procurat desenvolupar harmònicament també les capacitats, les potencialitats i les funcions pròpies de l'hemisferi dret del cervell, que ens fa intuïtius, sintètics, globalitzadors, holístics, imaginatius i sensibles. En els processos educatius, el discurs verbal-auditiu ha predominat fins ara, i s'ha imposat gairebé en exclusiva, quan anteriorment a la seva sistematització, l'aprenentatge de l'ésser humà es fonamentava substancialment també en les característiques de l'hemisferi dret. I encara avui és primordial en la iniciació dels infants als aprenentatges bàsics.

La divisió vertical del cervell

Avui tenim majors coneixements biològics de com és el nostre cervell. Per tal de fer més entenedora aquesta realitat cal recórrer a les descripcions que Dominique Chalvin ens fa en els seus quaderns de la col·lecció *Formation Permanente en Sciences Humaines* (ESF éditeur, 2004). Dominique Chalvin, psicòleg i sociòleg, s'ha dedicat a exercir de consultor d'empreses i té una nombrosa bibliografia. En l'àmbit pedagògic ens interessa aquí el seu seminari *Utiliser tout son cerveau* (1987), on descriu exhaustivament les característiques del cervell.

El cervell humà, verticalment observat, té una estructura interior configurada pel que podríem dir-ne tres menes de cervells superposats. Aquests tres cervells funcionen simultàniament. Es tracta, en primer lloc, del **cervell reptilià**. És el nucli més primitiu, el que organitza, tant en els humans com en els animals, els gestos i comportaments automàtics del nostre cos i governa l'instint de conservació individual i de l'espècie. En segon lloc trobem el **cervell límbic**. Equival a una mena de còrtex primitiu que embolcalla el reptilià. És on es generen els mecanismes de motivació del plaer, la por, les emocions i els impulsos d'atac o defensa. És el cer-

vell de la visceralitat i l'afectivitat. També conté el disc dur de la memòria, recull les experiències i permet iniciar el coneixement a partir de les imatges mentals. Finalment, trobem el **cervell superior o còrtex**. És el més complex. Constitueix l'escorça que recobreix el sistema límbic. L'augment de connexions neuronals que el còrtex ha desenvolupat i desenvolupa al llarg de tota la vida de l'individu, va acompanyat d'un augment de les capacitats de recepció de les informacions rebudes, genera la capacitat de reflexió i en definitiva la consciència, la capacitat d'invenció que genera el pensament, l'abstracció i l'expressió verbal del pensament: el llenguatge.

Els tres estrats superposats del cervell humà.

La divisió horitzontal del cervell

Des de fa més d'un segle, sabem també que a més del funcionament vertical del cervell humà, existeix també, per dir-ho d'alguna manera, un mode de processament horitzontal ja que el còrtex presenta dos hemisferis cerebrals que treballen de manera **asimètrica i complementària** i estan connectats a través del cos callós que els uneix per intercanviar informació. Els científics Broca i Wernike, al segle XIX, ja van establir la predominança que exerceix l'**hemisferi esquerre** pel que fa a les operacions verbals i del llenguatge. Aproximadament cent anys després, Roger Sperry (Premi Nobel 1980) i

J.E.Bogen atribueix a l'hemisferi dret la predominança en les operacions visuals i espacials. Aquesta és una aportació substancial per als aprenentatges i cal conèixer i definir les característiques de l'un i de l'altre.

Característiques pròpies dels hemisferis cerebrals

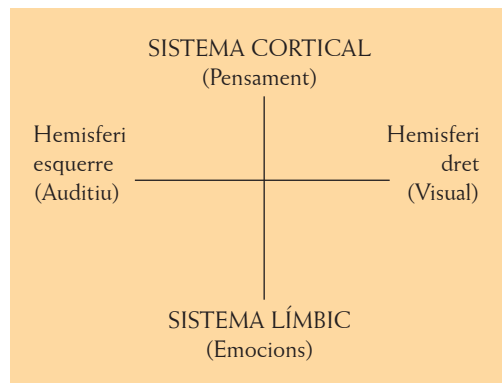
Hemisferi esquerre	Hemisferi dret
racional.....	intuïtiu
objectiu.....	subjectiu
abstracte.....	concret
lògic.....	analògic
lineal.....	sintètic
parcial.....	holístic
seqüencial.....	simultani
verbal.....	no verbal
temporal.....	espacial
singular.....	global
propositiu.....	imaginatiu

Els processos mentals relacionats amb cadascun dels hemisferis cerebrals.

L'estudi de Ned Herrmann (*Whole brain teaching and learning*, 1983) sobre les coordenades cerebrals –vertical: sistema cortical (pensament) i sistema límbic (emocions); i horitzontal: hemisferi esquerre (auditiu-verbal) i hemisferi dret (visual)– desplega 81 tipus teòrics que a la pràctica determinen 29 tipus freqüents i tan sols 12 tipus comuns. Aquests 12 tipus comuns o habituals, al seu torn, corresponen pel que fa als processos mentals, a tres grups funcionals: 3 tipus visuals, 3 tipus verbals auditius i 6 tipus d'equilibri funcional.

Segons la prioritat cerebral, els processos mentals són diferents, i per tant, "aprehen" de manera diferent. Òbviament augmentar la capacitat d'aprehensió dels processos mentals no prioritaris, millora la percepció i el desenvolupament mental global de l'individu.

Hemisfericitat cerebral (segons Ned Herrmann)

Aquestes coordenades estructuraven uns modes específics i unes preferències procedimentals en funció del predomini d'uns o altres sectors. N. Herrmann estableix, a partir d'aquestes coordenades, 81 tipus teòrics, dels quals 29 són freqüents i només 12 tipus comuns: 3 de visuals, 3 de verbals-auditius i 6 d'equilibri funcional. Segons la prioritat cerebral els processos són diferents. Tanmateix la gran plasticitat del cervell humà el fa capaç d'aprendre a desenvolupar capacitats no preferencials.

Experiència i teoria d'Antoine de La Garanderie.

Antoine de La Garanderie té molts llibres dedicats a aprofundir i examinar el procés mental de l'alumnat quan es troba en actitud d'aprenentatge. La seva aportació primera i fonamental, detectada a partir dels seus *Diàlegs amb l'alumne*, és la descripció de tres tipus d'alumne: visual, auditiu-verbal, i mixt o d'equilibri funcional (tal com ja ens ho havia descrit també Ned Herrmann). El pedagog francès, estableix dos principis fonamentals:

- a) per aprendre i per comprendre necessitem utilitzar imatges mentals.
- b) les imatges mentals poden ser visuals o auditives.

Segons aquestes lleis pedagògiques cal identificar la prioritat mental de cadascú en relació a les imatges mentals emprades en el seus processos mentals. Segons Roger

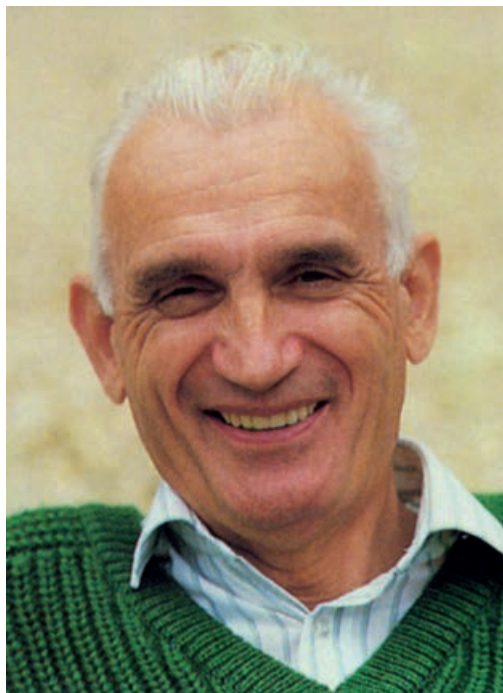
Sperry, l'asimetria i complementarietat dels modes de processar mental dels hemisferis cerebrals estableix que el mode de processar de l'hemisferi esquerre prioritza les imatges mentals *verbals-auditives* mentre que el mode de processar de l'hemisferi dret prioritza les imatges mentals *visuals*.

La teoria dels "gestos mentals" en què es fonamenten les "imatges mentals", ja siguin visuals o auditives, ens ajuda a copsar i a identificar la llengua pedagògica mental de l'alumnat i, en conseqüència, ens permet proporcionar-li la informació de forma adequada a la seva prioritat mental. No cal ni dir que aquest reconeixement de la prioritat personal en l'ús de llengua pedagògica mental és també necessari per al professorat.

En qualsevol cas es tracta únicament i exclusiva de dues versions del llenguatge pedagògic: la visual i la verbal-auditiva. Dues versions amb les quals ens farem entendre per a la totalitat de l'alumnat i en l'exercici de les quals cadascú anirà assimilant també aquella versió que no té per a ell o ella la categoria de "llenguatge mental matern", tal com ho defineix La Garanderie, per tal d'arribar a la categoria de "equilibri funcional", òbviament la més reeixida atès que l'individu usa totes les capacitats dels seus hemisferis cerebrals en funció de la tasca que ha de realitzar.

Cal, doncs, discernir i conèixer l'existència d'aquest **bil·lingüisme mental**. Una forma molt elemental per detectar-lo ens la proporciona, si hi som amatents, l'estil de redacció de l'alumnat. A continuació en posem alguns exemples.

Un primer exemple d'alumnes de Primària que descriuen una excursió. *Vam pujar a la golondrina d'Arenys i un senyor que es deia capità Hug ens va fer posar a tots uns salvavides que ens bàviem de posar tots sols. Ens va dir que no ens podíem aixecar en cap moment i que quan aniria més ràpid potser ens esquitxaria...* (Sortida a Arenys de Mar, Pol G. 2n).

Antoine de La Garanderie.

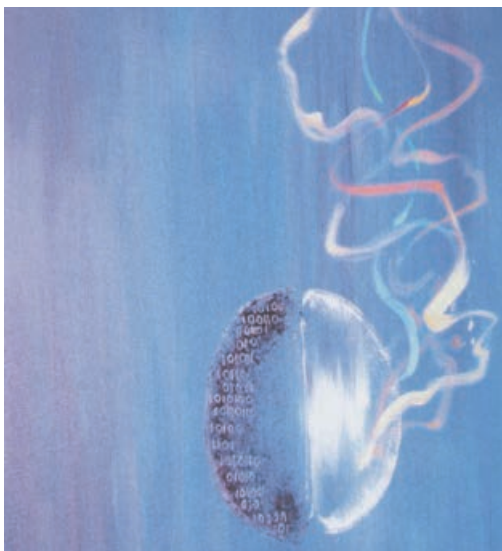
La seva narració s'expressa en termes *temporals* perquè essencialment descriu les accions. Aquest alumne treballa mentalment de manera prioritària amb un llenguatge mental de tipus *auditiu-verbal*. De fet podem dir que treballa dins dels esquemes del sistema educatiu.

Fixem-nos ara en un segon exemple de redacció referida a la mateixa excursió. *La "golondrina" sortia del port per anar mar endins. Quan sortíem del port, vam passar per davant de l'espigó, que és una paret de pedres que fa de barrera del port. També hi havia dos semàfors, un de vermell i un de verd, que quan estava de color verd ens deixava passar.* (Sortida a Arenys de Mar, Edgar L. 2n B)

La narració és predominantment visual i descriptiva de l'espai. No descriu el que fa, sinó el que veu, les imatges. La seva forma de processar mental prioritària radica en l'hemisferi dret. Òbviament quan un alumne fa intervenir en la seva redacció tant la descripció temporal com l'espacial treballa mentalment en "equilibri funcional."

L'hemisferi dret, que és l'hemisferi del pensament visual, disposa de poques metodologies que el facin ser productiu. Les àrees educatives que li poden donar suport, sovint són menystingudes; l'educació visual i plàstica n'és una i la música una altra, com totes les arts en general. Per això quan l'alumne és visual i, a més, ho desconeix, es troba amb una gran dificultat per adaptar-se a uns esquemes educatius que normalment estan estructurats en un llenguatge verbal i auditiu, per moltes raons entre les quals destaca la tradició oral i escrita del saber. Això fa que es desenvolupin només qualitats i capacitats pròpies de les funcions que s'atribueixen a la part esquerra del cervell ja descrites. Tot això suposa un esforç adaptatiu considerable que sovint es veu agreujat per les explicacions d'un professor predominantment auditiu o verbal en els seus processos mentals. Realment n'hi hauria per llençar el barret al foc! I certament el seu monolingüisme mental es converteix en un handicap important.

Adquirir un real bilingüisme mental procedimental incrementa al cent per cent l'**equilibri funcional** en la comprensió i assimilació de qualsevol aprenentatge.

Imatge de les funcions dels dos hemisferis cerebrals.

El pensament visual i l'art.

És en aquest sentit que les aportacions de la doctora Betty Edwards, professora de dibuix a la Universitat de Long Beach, a Califòrnia i autora dels llibres *Dibuixar amb la part dreta del cervell* (Urano, 2000) i *Desvetllar l'artista que hi ha en nosaltres* (Simon and Schuster, 1986) acaben de reblar el clau. Edwards defensa que aprendre a dibuixar és tan important per al pensament visual com ho és escriure per al pensament auditiu-verbal. La seva recerca li fa prendre consciència del valor i transcendència dels valors del pensament visual. És el que Edwards anomena **Mode D** perquè es fonamenta en les característiques de l'hemisferi dret –constituïts per la capacitat espacial, la síntesi, l'analogia, la intuïció, la globalitat... entre d'altres–, divers i complementari del funcionament del **Mode E**, propi de l'hemisferi esquerre.

A *Desvetllar l'artista que hi ha en nosaltres* Edwards aprofundeix les condicions amb què treballa l'hemisferi dret, les analitza i les comprova. Cal tenir consciència de la transcendència d'algunes d'aquestes funcions i de la seva importància en els processos mentals per a conservar-les i desenvolupar-les en benefici de l'alumnat o simplement del subjecte persona. El terme "intuir", paradoxalment, es refereix a veure i a la visió, però significa veure alguna cosa que no és necessàriament visible. Significa veure *a dintre* de qualsevol cosa, o captar alguna cosa. Es tracta de captar per mitjà de la comprensió i del *discerniment*, és a dir, individuar amb els ulls, *conèixer o reconèixer* amb la ment, connectar el veure amb l'entendre. Consisteix, en definitiva, a copsar els significats, element clau per a la comprensió i la creativitat.

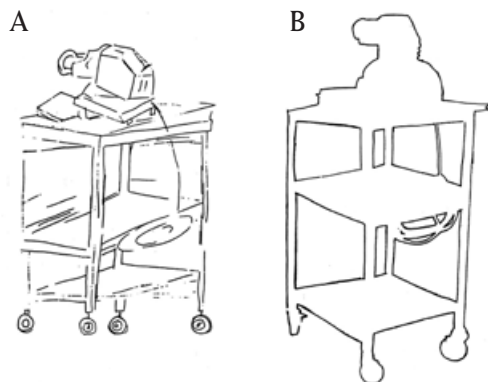
Atesa la superioritat que atribuïm a les funcions en **Mode E**, (hemisferi esquerre), les del **Mode D**, queden subjugades. Betty Edwards ens mostra com, sovint, cal forçar el desinterès per la tasca mental de l'hemis-

feri esquerre (auditiu-verbal) per permetre aflorar el funcionament en **Mode D** (visual). Això és el que experimenten els artistes.

Lucien Israël al seu llibre *Cerveau droit-Cerveau gauche. Cultures et civilisations* (Plon, 1995) es pregunta també com és que aquesta realitat i coneixement del cervell no es té present pel que fa al sistema educatiu i social. I explica una anècdota reveladora de la complementarietat necessària en la resolució de problemes i de les capacitats del l'hemisferi dret, citant a Alan Watts quan aquest, treballant conjuntament amb un col·lega, havia estat racionalitzant un problema que requeria una solució immediata. L'altre científic, en un moment donat, abandona la investigació i expressa que ara anirà a bullir la closca d'una tortuga i a observar com la calor la va craquejant. Sorprès, Watts li diu si no seria millor seguir raonant per trobar la solució i el seu company li etziba *mentre la meva ment observa, anirà treballant per trobar-la*. És així com dona pas a la seva activitat cortical no verbal i la posa a treballar. És llavors quan ens arriba l'*eureka!*

Betty Edwards, quan proposa la realització de tasques mentals que "avorreixen" l'hemisferi esquerre, per tal que aquest deixi treballar les capacitats de l'hemisferi dret, crea també aquesta circumstància indispensable en el món de l'art: percebre el que es vol transcriure gràficament. Podem veure un altre exemple en dues interpretacions gràfiques o dibuixos que intenten representar, simplement, un carro de projeccions. A primera vista podem qualificar millor la imatge A, però si som amatents, des del punt de vista de correcció visual tot i ser més simple, es molt més correcta la interpretació gràfica B, perquè interpreta el que veu, no el que "pensa que veu", com fa A. Per tant, cal educar a mirar per aprendre a dibuixar i a dibuixar per aprendre a utilitzar el pensament visual.

Predominança del mode E (hemisferi esquerre) i del mode D (hemisferi dret).

Conclusions

A la pràctica, desconèixer aquest bilingüisme mental i no tenir en compte la gestió mental prioritària de cada alumne és un factor de discriminació i s'ha demostrat molt poc eficaç, vistos els resultats i la taxa de fracàs escolar.

És indispensable que els futurs docents tinguin consciència de la seva pròpia prioritat mental, quan aquesta existeixi i, tot tenint coneixement d'aquesta doble realitat, aprenguin a servir-se'n i la implantin en els seus discursos docents.

Cal implementar a les aules, la doble versió visual i verbal-auditiva per part dels docents i facilitar a cada alumne la seva aproximació al tema exposat, ja sigui en matemàtica, en llengua, en ciències socials o en qualsevol altra matèria a partir de la seva prioritat en el processament mental. En aquest sentit advoquem perquè, com ja succeeix en determinades escoles innovadores, l'àrea de visual i plàstica generi un projecte interdisciplinari als centres educatius del cicle obligatori que faciliti interactuar entre diverses matèries. Seria òptim que aquesta nova forma de treballar es generalitzés.

Guiomar Amell

75 ANYS DE LA RENOVACIÓ DE LA VIDA MONÀSTICA A POBLET

El vint-i-quatre de novembre del 2015 es van complir setanta-cinc anys de la renovació de la vida monàstica a Poblet. El doctor Jordi Rius Jové, secretari del projecte Cosmos-Poblet, ens exposa l'origen i les circumstàncies d'aquesta fita històrica.

Introducció

Quan l'any 1835 Mendizábal suprimí gairebé la totalitat de comunitats religioses i es va executar el decret d'exclaustració, el monestir de Santa Maria de Poblet es convertí en un cenobi espoliat i deshabitat. Calgué esperar 105 anys, i unes circumstàncies ben diferents, per tal que una petita comunitat de quatre monjos procedents de la Congregació de Sant Bernat d'Itàlia¹ tornessin la vida monàstica a aquell monestir que Ramon Berenguer IV havia volgut al servei de Déu².

El 24 de novembre de 1940, després d'haver signat els documents de cessió cor-

¹ Anteriorment s'havien mantingut contactes amb els monjos de Venta de Baños i Cóbrecas i amb la congregació francesa de Sénanque, que tenia el dret de precedència, ja que el s. XII Poblet havia estat fundat per monjos de Fontfreda. Es va oferir també a la Congregació Hongaresa, que ho refusà en trobar-se en plena II Guerra Mundial i es valorà una possible restauració del monestir per part de l'Orde Cistercenc de l'Estricta Observança, conegut com orde de la Trapa o monjos trapencs. No obstant, sembla ser que la intervenció del Marqués de Lozoya –director general de Belles Arts– que tractà detingudament aquest tema amb Eduard Toda, –en queda prou documentació epistolar– va fer que la restauració monàstica es decantés per la Congregació de Sant Bernat, a Itàlia, on s'havien refugiat temporalment alguns dels darrers monjos de Poblet, com els pares Joan Mestre, del Morell, Ignasi Carbó, de la Riba o Joan Miarnau, de Cornudella.

² ...*Ad servicium Dei*. ALTISENT, A.: *Diplomatari de Santa Maria de Poblet (anys 960 – 1177)*. Doc. 123.

responents, els pares Giovanni Rosavini, Tommaso Vona, Martino Marini i fra Giovanni Fioravanti, acompanyats d'autoritats com el pare Edmon Bernardini, general de l'Orde, el pare Gregori Billi, abat president de la Congregació de Sant Bernat d'Itàlia, el marquès de Lozoya i un grup de fidels, sortiren en processó de la casa del mestre de novicis per dirigir-se a l'església on celebraren la missa, iniciant de manera oficial les tasques de restauració tant material com espiritual del monestir³.

El calze de Poblet

Si s'ha dit que els monjos italians eren, en certa manera, dipositaris de l'espiritualitat pobletana no es pot obviar en un article sobre la restauració monàstica de Poblet que l'abadessa de Valldonzella ho era d'un altre objecte simbòlic. Quan l'any 1940 els 4 monjos procedents d'Itàlia s'establiren uns

³ Per conèixer amb més detall com es va arribar a la situació del s. XIX i com es duria a terme la restauració tant personal com material del monestir de Poblet i, sense voler ser exhaustiu, es fa necessària la lectura dels capítols XIII i XIV de la *Història de Poblet*, de l'historiador i monjo del propi monestir AGUSTÍ ALTISENT. El primer abraça del període constitucional fins l'absolutista de 1835, és a dir, els períodes d'abandó, espoli i destrucció del monestir; el segon s'ocupa del procés de salvació i restauració monàstica del monument. Pel que fa a la restauració espiritual, aquesta no es pot entendre sense la lectura del llibre del també monjo de Poblet pare JORDI M. BOU *Restauració monàstica de Santa Maria de Poblet (1940-1950)*.

dies a Valldonzella, abans del trasllat definitiu a Poblet, acompanyats de l'abat general Edmond Bernardini, la comunitat de monges preparà una petita festa en el transcurs de la qual l'abadessa Margarida Sunyol els va lliurar un calze del s. XV.

Aquest calze no tindria altra rellevància que la seva antiguitat si no fos que l'any 1835, quan la comunitat fou foragitada del monestir, un dels monjos es va refugiar prop de les monges de l'antic monestir de Valldonzella. Abans de morir cridà la mare abadessa a qui va lliurar el calze amb la promesa que el tingués ben amagat i que si un dia s'obrí el monestir el donaria a la comunitat.

L'abadessa li ho va prometre. El calze va restar en un lloc segur conegut només per ella i una altra germana. Eren les úniques que sabien l'amagatall i, abans de morir, ho anaven passant d'abadessa a abadessa i de monja a monja, superant totes les adversitats del segle XIX i períodes tan crítics com la Setmana Tràgica en què el convent fou destruït i les monges dispersades, o posteriorment, la Guerra Civil.

La realitat és que durant tots aquests anys i malgrat els periples més diversos el calze se salvà i l'any 1940 l'abadessa el retornà amb aquestes paraules: *Heus aquí el calze de Poblet, que la comunitat de Valldonzella ha conservat gelosament durant anys: és de Poblet, és vostre, retorneu-lo a Poblet*⁴. Avui es pot admirar al museu del monestir.

Uns inicis complicats

Si el projecte de la restauració al més alt nivell, pel que fa a acords, documentació i altres afers burocràtics era en ordre, els inicis foren enormement complicats en tots els sentits. El pare Rosavini sortí cap a Poblet el 22 de novembre per preparar la presa de

⁴ Vid., BOU, J.M., *La Restauració Monàstica de Santa Maria de Poblet (1940-1950)*, pp. 27-28.

Els quatre monjos restauradors de la vida monàstica el 1940. D'esquerra a dreta: P. Martí Marini, P. Joan Rosavini (prior), P. Tomàs Vona i fra Joan Fioravanti.

possessió i només arribar es va trobar amb una de les primeres sorpreses. En absència, no pas voluntària, del cardenal Vidal i Barraquer, el màxim responsable de la diòcesi era el vicari general i, segons que sembla, no tenia coneixement de l'arribada dels monjos ni de la reobertura del monestir. Rosavini escriu: *vaig donar les gràcies al bon Déu per haver-me enviat abans per verificar si tot estava en ordre*⁵.

El 24 de novembre, tal com era previst, es va signar l'acta notarial —en presència de l'abat general de l'Orde, de l'abat president de la congregació de sant Bernat d'Itàlia, del marquès de Lozoya, d'altres autoritats i d'un grup de fidels— en la qual el govern concedia a la comunitat cistercenca l'ús del claustre de sant Esteve amb la capella antiga i el permís de circular pel monestir. Allò que semblava irrealitzable era un fet: la vida monàstica es reprenia a Poblet, però els monjos

⁵ BOU, J.M.: *op. cit.*, p. 31.

ignoraven que la realitat tenia més promeses i aparences que no pas realitats.

Els monjos tenien un allotjament interí que consistia en 4 cambres, una saleta i una cuina amb serveis. S'iniciaren els treballs de restauració del claustre de Sant Esteve que, segons el Sr. Toda, en poquíssim temps seria habitable, se'ls assegurava provisions abundants i 30.000 pessetes per afrontar les primeres despeses.

Davant d'aquesta situació els abats cistercencs i la resta d'autoritats varen marxar convençuts que els 4 restauradors quedaven en una situació que fins es podria qualificar gairebé de confortable.

És ben cert que els conceptes "gairebé" i "confort" són relatius ja que pel que fa a les provisions trobaren *una petita garrafa de vi, quatre o cinc litres d'oli, prop de 15 Kg de patates, una mica de sal, una col molt bonica, alguna olla i paella, una dotzena de plats, coberts i gots, una mica de carbó i res més*⁶. El pa, la pasta i els llegums els tenien del racionament⁷.

El claustre de Sant Esteve abans de la restauració.

Pel que fa a les presumptes 30.000 pessetes la realitat les reduí substancialment. Trobaren 10.000 pessetes de lliure disposi-

⁶ *Op. cit.*, p. 34

⁷ *Op. cit.* p. 34.

Les Cases Noves abans de la restauració.

ció, 5.000 pessetes amb l'encàrrec de 1.000 intencions de misses i pel que fa a les 5.000 pessetes que havia d'aportar el Sr. Toda, aquest decidí invertir-les en la compra d'un piano. En definitiva, la comunitat tenia realment 15.000 pessetes i un piano, ja que de les altres 10.000 mai no se'n va saber res de res⁸.

El pare Rosavini escriu: *Érem pobres, però vam decidir anar endavant i no pensar malament tot i que certament afluïa espontani algun dubte sobre la bona voluntat tan obertament ostentada*⁹. Més endavant explica que havent marxat totes les autoritats *ens vam meravellar de no sentir picar més martells a les parets. Els treballs havien estat suspesos, ens van dir que reprendrien la feina immediatament. Quan jo vaig marxar de Poblet, o sigui, al cap de gairebé 10 anys, encara estava tot igual*¹⁰.

La situació general havia de ser, amb ulls actuals, enormement surrealista. Les 4 habitacions tenien llit, 3 de senzills però nous i un d'antic de fusta treballada que, retirat del balneari Villa-Engracia, el senyor Eduard Toda va fer posar a l'habitació del prior, pare Rosavini.

⁸ *Ibidem*, p. 34.

⁹ *Ibidem*, p. 35.

¹⁰ *Ibidem*, p. 35.

A partir de la segona nit el pare no es va trobar bé, tenia coïssor als polsos, al coll i per tot el cap; pensà que era efecte del canvi de clima i prengué aigua de Carabanya, sense notar cap efecte de millora, però a partir del quart dia va observar a les parets de la seva habitació: *molts animallets que passejaven alegrement. En vaig esclafar un, eren xinxes: Pobretes, feia tant de temps que dejunaven! No es podien creure el fet de poder-se atipar de la meua sang*¹¹. Lògicament es va cremar el llit amb el matalàs, i el llibre afegeix: *Des d'aquell moment jo també vaig tenir el meu llitet nou, com els altres, perquè el prior no havia de tenir privilegis i era suficient el que havia sofert en aquell llit d'abat*¹².

La situació era francament depriment, no volien entrar en el joc de l'estraperlo¹³, i així ho varen fer durant uns mesos, però l'aliment de què disposaven s'anava acabant tot i disposar, gràcies a l'alcalde de Vimbo-dí, d'un extra de 80 grams de farina de blat de moro per persona i dia¹⁴ però no tenien espai per conrear un hort. Van demanar més cols al Sr. Toda però aquest els va dir que: *El fred li havia gelat totes les cols i que no ens en podia donar més, perquè no eren bones*¹⁵.

Uns dies després, passejant per la muralla, varen trobar l'hort de les cols i, efectivament, eren gelades. No obstant en van agafar una i pel que escriu el pare Jordi *no en va sobrar ni una fullaleta. Vam constatar que les coses robades són més bones*¹⁶, afegeix al text.

Si bé aquests episodis poden arribar a semblar anecdòtics, dibuixen perfectament la dramàtica situació real del moment i poden ajudar a entendre que la fe i l'ànim necessari dels monjos vinguts d'Itàlia provenia

11 *Ibidem*, p. 35.

12 *Ibidem*, p. 35.

13 A l'estraperlo haurien pogut aconseguir de tot però a preu duplicat. Evitaren participar en aquest comerç per un període de 4 mesos. *Ibidem.*, p. 36.

14 *Ibidem*, p. 36.

15 *Ibidem*, p. 36.

16 *Ibidem*, p. 36.

de quelcom més que d'una simple voluntat personal restauradora.

Retrat d'Eduard Toda a la casa del mestre de novicis (1933).

El dia a dia: noves vocacions i fam

Seria la personalitat, la convicció, la fidelitat de monjo l'únic que permet explicar de manera sensata que tots 4 monjos romanguessin entre les runes del monestir treballant per tornar-lo a la normalitat perduda. En paraules del pare Alexandre Masoliver, *ser monjo comporta una commaturalitat divina en actitud de plena disponibilitat*¹⁷, i és això el que va fer que el monestir seguís endavant.

Fixant-nos en el dia a dia es fan entenedores les paraules del pare Rosavini: *Les primeres experiències negatives de la nostra vida a Poblet no em torbaven en absolut... m'havien convençut profundament que aquí hi havia un designi de Déu i no dubtava de cap manera del seu èxit: Déu no pot fallar*¹⁸.

Ben aviat es reberen cartes amb sol·licituds d'admissió al noviciat; les primeres foren rebutjades però l'any 1941 ja es van poder afegeir als cistercencs italians el pare Bernat M.

17 MASOLIVER, A.: *Si cerques Déu de veritat... Reflexions sobre la vida monàstica*, p.18.

18 *Ibidem*, p. 43. La presència de Déu, la presència de la seva bondat a través de la divina providència eren un convenciment absolut del pare Rosavini i dels monjos que l'acompanyaren. Encara anys després, quan Xavier Guinovart i Octavi Vilà l'entrevistaren al número 3 de la *Revista Poblet*, 2a època, pp. 19-27, l'abbate seguia veient la mà de la providència en tot el que li havia passat a la vida.

Morgades i en molt pocs dies de diferència entraren també altres nois que havien manifestat la voluntat de seguir-lo. Van ser acceptats malgrat l'oposició del Sr. Eduard Toda¹⁹.

Aquests postulants, a part del pare Morgades, serien amb el temps el pare Benet Farré, el pare Robert Saladrigues i fra Alberic Berna, que posteriorment abandonaria el monestir. Tots reberen l'hàbit el dia 8 de setembre de 1941 i van ser els primers novicis després de 105 anys d'exclaustració. A partir d'aquell moment les vocacions anirien augmentant i l'any 1942 ja eren 15, més de 35 el 1944 i quan el pare Rosavini deixà Poblet l'any 1950 la comunitat tenia 52 membres entre monjos, novicis i postulants²⁰. La comunitat creixia però no disposaven de terres, ni tan sols dins les muralles. L'hort era ocupat pel Sr. Toda i la resta eren propietat aliena.

19 De la lectura de les pp. 44-45 del llibre del pare JORDI M. BOU es pot despendre que si bé l'entrada del pare Morgades va semblar bé al Sr. Toda, quan aquest va saber que junt amb el pare venien 4 nois més que havien manifestat la voluntat de seguir-lo, la seva oposició va ser rotunda. Al·legava: *No és possible, No heu d'admetre'ls. No teniu mitjans per mantenir-los.* Una vegada més el pare Rosavini va invocar la Divina Providència, però la resposta del president del Patronat fou clara: *No, no, la Providència he de ser jo!* De la lectura de l'entrevista que es féu al pare Rosavini a la revista *Poblet* núm. 3, 2a època, es desprèn que amb l'oposició del Sr. Toda a l'ampliació del monestir amb noves vocacions hauria esta molt complicat continuar amb la restauració del cenobi *vid.*, p. 20. *El Sr. Toda –nos comentava– murió muy pronto, y ello fue providencial para que los monjes no tuviéramos que retornar a Italia. Su muerte puso el monasterio a disposición de la comunidad... A su muerte la comunidad, hasta entonces limitada en recursos, pudo disponer para sí de una parte del monasterio y de la pequeña huerta del señor Toda, que era una ayuda para su sustento. Como nos recuerda el P. Rosavini, la providencia acompañaba a la restauración. Se pudo ocupar la casa del Patronato y usar algunas otras dependencias. La vida comunitaria ya no se limitaría al entorno del claustro de San Esteban. Poco a poco el racionamiento de comida fue siendo menos duro, el huerto dio sus frutos y la situación dejó de ser extrema. Al mismo tiempo se empezó a vislumbrar la continuidad de la vida monástica con la rápida incorporación de nuevas vocaciones (p. 22).*

20 *Vid.*, BOU, J.M., *op. cit.*, pp. 87-88, on figura la llista de la comunitat de Poblet a 21 de abril de 1950.

Eduard Toda fou president del Patronat de Poblet des de l'any 1930. Certament promotor i defensor del monestir des de la seva joventut, havia aconseguit veure, fruit dels seus esforços, l'inici de la restauració monàstica però les circumstàncies anaven canviant. Tenia 86 anys i el dilluns sant de 1941 no es va trobar bé i el metge li diagnosticà una pulmonia doble; per la solemnitat de Pasqua el pare Rosavini el va confessar i li donà la sagrada comunió. Una complicació posterior ja no va permetre portar-li l'eucaristia com a viàtic. Els funerals es dugueren a terme a Poblet i fou enterrat, com era la seva voluntat, darrera la porta que des de l'església condueix a l'antic cementiri de monjos.

Foto: Sam Soler

Sepulchre d'Eduard Toda situat a la darrera de l'absis de l'església abacial.

La situació general, pel que fa a la subsistència, continuava sent crítica. Possiblement la fam que van passar els primers temps no va ajudar gens la malaltia i el desmollorament del pare Tommaso Vona que l'estiu de 1941, malgrat les atencions que com a malalt rebia, havia perdut 20 kgs, fet que va fer prendre la decisió de tornar-lo a Itàlia,²¹ uns mesos

21 *Revista de Poblet*, núm. 3, 2a època, p. 20. *Recuerdo que volví de Barcelona de la reunión constituyente de la Hermandad y encontré al P. Martino Marini agonizante. Aquello lo interpreté como un designio de Dios. Retornaría a Italia el diciembre de 1941. Vid.*, BOU J.M., *op. cit.*, p. 50.

Primera professió solemne després de la restauració.

després, però, arribarien a Poblet tres monjos preveres procedents del monestir d'Sticna, a Eslovènia: Eugeni Fiderer, Rafael Asic i Estanislau Mali²².

La comunitat anava creixent; el pare Rosavini feia campanyes de recaptació de fons per Barcelona sense massa èxit, tot i que va obtenir alguns donatius en metàl·lic molt importants. Poc després el Sr. Gil Moreno els obsequià amb una petita màquina per imprimir Minerva que, si bé en aquell moment no rendia, va ser de gran utilitat per preparar operaris per al futur²³.

Per aconseguir menjar sempre els queda-

²² El pare Eugeni Fiderer seria designat mestre dels joves professos, Estanislau Mani seria l'ecònom i el pare Rafel Asic el defineix el prior Rosavini com *un jove sacerdot, humil i un vertader monjo*. Vid., BOU, J.M.: *op. cit.*, p. 50.

²³ La màquina els va ser lliurada el dia 10 de febrer de 1942. Vid. Revista *Poblet*, núm. 2, 1a època, p. 9.

va la base de les germanes de Valldonzella que els facilitaven intenció; després el pare Rosavini s'assabentà que no és que a Barcelona fos fàcil aconseguir menjar; és que elles se'n privaven per donar-lo a Poblet. No ens ha d'estanyar, doncs, que el pare Benet durant el període que fou cronista del monestir citi l'abadessa Margarida Maria Sunyol com *la mare de la Restauració de Poblet*²⁴.

És realment cert: Déu no abandona aquells qui confien en ell, ja que enmig d'aquestes necessitats el dia 15 de gener de 1942 va demanar entrar a Poblet Josep Llord Amenós, de Vallespinosa, que volia fer-se monjo. Va venir amb el seu pare vidu que es quedaria com a donat²⁵. El que aparentment representava més boques per alimentar es va capgirar totalment en favor del mones-

²⁴ *Ibidem*, p. 163. El pare Benet Farré fou el cronista entre el 6 de febrer i el 30 d'octubre de 1945.

²⁵ Revista *Poblet*, núm. 2, 1a època, p. 9.

tir quan va resultar que el pare del noi era el propietari d'un ramat d'una seixantena d'ovelles. La providència tan citada pel pare Rosavini es feia una vegada més realitat.

Ocupació de la sala capitular, el refetor i la biblioteca

Desaparegut el Sr. Toda, amb el vist i plau de la resta de membres del Patronat, pogueren anar ocupant altres espais del monestir i, a poc a poc, establiren el funcionament de la comunitat cistercenca amb una mica més de normalitat.

A començament de 1944 la sala capitular, el refetor i la biblioteca només eren oberts al turisme. No es podien emprar per actes comunitaris i l'autorització per al seu ús seria en primera instància denegada en una reunió del Patronat presidida pel cardenal Arce y Ochotorena. Seria per intercessió del governador civil de Barcelona, Antonio Correa Véglinson, que se cediria a la comunitat l'octubre de 1944, deixant ben clar que continuaria sent accessible al turisme²⁶.

Aquest mateix any 1944 es posaren a la venda per 125.000 pessetes, per part de les propietàries, els terrenys que hi ha entre la muralla del s. XIV i la del s. XVI, les aigües amb el clavegueram antic dels monjos, les basses, el molí, l'estable, la vinya del costat del mur i el boscatge extern. Era una quantitat inassolible però, una vegada més, la providència va venir en ajut del monestir perquè es va poder fer la compra gràcies a un estrany donatiu dels productors de patates de Barcelona que el governador Antonio Correa Véglison va redirigir cap a Poblet²⁷.

²⁶ *Vide*, BOU, J.M., *op. cit.*, pp. 54 i ss. Segons els usos cistercencs la sala capitular servia al matí per al Capítol després de Prima, i al vespre per a la lectura abans de Completes, moments en què el monestir no rebia turisme. El mateix succeí amb el refetor i la biblioteca però no sense entrebancs.

²⁷ *Ibidem*, pp. 56-57.

El primer abat de la restauració: Edmon Garreta

Per la festa de Tots Sants va rebre l'hàbit dom Edmon Garreta qui anys després seria escollit prior president (1953-1954) i abat de Poblet (1954-1966). El padrí de la vestició, el mateix governador civil, portava un nou regal: el recinte de la clausura monàstica²⁸.

Finalment els monjos de Poblet tenien una clausura més o menys ben articulada per a la vida monàstica i terres. Això volia dir que en la seva vida ordinària la comunitat podria esdevenir relativament autosuficient i, en constituir-se el 19 de gener de 1945 la Germandat, certes despeses extraordinàries quedarien cobertes. Lamentablement però, la providència tenia preparat un esdeveniment luctuós. Un dia després, el 20 de gener, fruit d'un empitjorament de la seva malaltia, es produïa a Poblet el retorn a la casa del Pare d'un dels seus restauradors, el pare Marini, mestre de novicis.

La donació per part del Reial Cos de la Noblesa Catalana de la rosassa de la façana i la compra de la granja en ruïnes de Castellfolli foren dues altres fites importants que pogué presenciar el prior Rosavini abans del seu retorn a Itàlia²⁹.

L'any 1952 foren portades les restes dels Reis procedents de la seu tarragonina que les havia conservades acuradament des de mitjans del segle XIX. Quatre anys més tard, essent ministre d'Educació Nacional Joaquín Ruiz-Giménez, l'Estat féu cessió del monestir en usdefruit per noranta-nou anys a la comunitat cistercenca.

Amb el temps, monjos, seglars, eclesiàstics, institucions civils i particulars, diversos prelatats que han regit la Seu de Tarragona,

²⁸ *Ibidem*, p. 57.

²⁹ Ambdues fites i els esdeveniments que les rodejaren són explicats al llibre del P. Jordi M. Bou, *vid.* pp. 75-77 i 79-80.

Els monjos cantant al cor el 30 d'abril de 1950.

la Generalitat restaurada amb el president Tarradellas i la tasca insistent de l'abat Maur Esteva seguiren l'obra dels seus antecessors coronada simbòlicament amb la restauració del cimbori, un dels símbols més popularment pobletans.

Resulta complicat referir-se a noms propis i sóc conscient que amb tota seguretat he comès oblits difícils de justificar, però no es poden deixar de recordar, en un repàs a la restauració del monestir de Poblet, les tasques dutes a terme pel pare Tulla –traspasat el passat dia 25 de març d'aquest any del 75è aniversari–, que va servir el monestir i la societat com a sotsprior amb l'abat Edmond Garreta i prior durant els abadiats dels pares Maur Esteva i Josep Alegre.

Fent un salt en el temps recordem que l'any 1991, sota l'abadiat del mateix Maur Esteva, la UNESCO va declarar Poblet Patrimoni de la Humanitat.

A mode de conclusió

Així doncs, s'ha fet possible el que durant molts anys de la primera meitat del se-

gle XX semblava un somni irrealitzable: el renaixement monàstic de Poblet. Aquesta feina, amb vicissituds sempre superades, ha estat i segueix sent una realitat que amb l'abat Josep Alegre i el prior Lluç Torcal reprèn altres camins que seguirà junt a la comunitat l'abat Octavi Vilà en el marc del programa COSMOS POBLET.

Reprenen camins adaptats als temps i les possibilitats actuals però dedicant la seva vida a Déu treballen pensant en la cultura, la societat i el medi i gestionen racionalment els recursos naturals, preocupació que ja apareix a la Regla de sant Benet.

En definitiva, durant segles hi ha hagut a Poblet una comunitat que, consagrant la seva vida a Déu, ha convertit el monestir d'acord amb la voluntat inicial de Ramon Berenguer IV: un ferment de fe i de civilització que al mateix temps ha esdevingut un impressionant monument de la cultura religiosa catòlica, de la història del país i de la història monàstica. Fa 75 anys la van recuperar quatre monjos italians amb treball, silenci, oració i resant l'ofici diví, sobretot, però, aprofitant aquest do gratuït de Déu que és el carisma, un do que es resumeix amb una gràcia en favor de la comunitat i un amor total a Crist i a la Mare de Déu.

Jordi Rius

UN NOU ABAT A POBLET

UNA EXPERIÈNCIA DE CONSENS

El 3 de desembre de 2015 el capítol conventual del monestir de Poblet va elegir un nou abat, atès que el P. Josep Alegre Vilas havia presentat la seva renúncia per motius reglamentaris d'edat. Ens en fa unes breus reflexions fra Lluís Solà, monjo de Poblet.

Juro i prometo a Déu omnipotent que elegiré el qui cregui que ha de ser més convenient per a la nostra església o comunitat tant en les coses espirituals com en les temporals.

Voldria compartir l'experiència del que hem viscut aquests darrers dies a Poblet, amb l'elecció d'un nou abat, a partir d'aquesta paraula, «convenient», perquè em sembla que és un lloc teològic a partir del qual es pot explicar i comprendre aquest esdeveniment.

L'elecció de l'abat

L'elecció de l'abat, o de l'abadessa, sempre és un moment delicat en la vida d'una comunitat monàstica. Els monjos i les monges formem societats estables, ens arrelem en un lloc, establim vincles perdurables amb els germans i les germanes, que sempre són els mateixos. Això fa que també el càrrec de superior hagi de tenir una certa estabilitat i una certa durada, perquè la comunitat, per a poder avançar, haurà també d'establir vincles duradors amb el qui l'ha de guiar. Llegint la Regla de sant Benet hom s'adona de la importància i de la omnipresència de la figura abacial. És el punt de referència per a tot, fins als més ínfims detalls. Benet, fruit de la seva experiència, evoluciona des de la concepció de l'abat com un mestre espiritual sever a una visió més amable, la de l'abat pastor i metge de la seva comunitat. Podeu comparar els capítols 2 i 64, al principi i al final de la Regla, dedicats a l'abat,

i podeu llegir també el capítol dedicat als germans malalts (36, que es troba, curiosament, al bell mig del text legislatiu, que en té 73), i, sobretot, el capítol 27, on exhorta l'abat a *imitar la tendresa del bon pastor* envers els germans excomunicats i a aplicar-los lenitius *com un bon metge*. L'abat també és el mestre de la comunitat, i per això *cal que sigui docte en la llei divina, perquè sàpiga i tingui d'on treure coses noves i velles, cast, sobri, misericordiós, i que sempre faci prevaler la misericòrdia sobre la justícia* (RB 64,9-10). L'abat és, per damunt de tot, un servidor dels seus germans, el primer servidor de la comunitat. És com la icona del Crist que s'ajup a rentar els peus dels seus deixebles. Metge, pastor, mestre, servidor. Tot això és l'abat, germà entre els seus germans, i molt més que això. Elegir un nou abat, doncs, marca un punt d'inflexió per a la vida de la societat monàstica.

Significa el final d'una etapa —els 17 anys de servei abacial del P. Josep Alegre, que va rebre el govern del monestir en un moment molt delicat i que ha deixat una comunitat madura que, per primera vegada en 75 anys, ha pogut fer amb tranquil·litat el relleu de superior— i la possibilitat d'un nou començament, d'una represa. Els finals d'etapa tenen sempre un punt agredolç, mentre que els començaments vénen carregats amb la il·lusió i la frescor de la novetat, però també amb expectatives sovint exagerades o poc realistes.

Una comunitat monàstica, quan elegeix el seu abat o abadessa, s'està elegint, de fet,

a ella mateixa. Està configurant el seu propi futur. Està obrint un nou solc a l'acció vivificadora de l'Esperit Sant. Per això el ritual de l'elecció preveu la celebració de la missa votiva de l'Esperit Sant, sempre que sigui possible, just abans de l'elecció, no com un ornament bonic, sinó com una part constitutiva del mateix esdeveniment. Obrim un solc a l'acció vivificadora de l'Esperit per tal de fer realitat el significat de la paraula «convenient», que he esmentat al principi, una paraula que deu venir de «con-venire» i que, per tant, apunta a un consens, a una col·laboració entre dues instàncies: Déu i l'home. Déu actua a través del seu Esperit, i l'home actua posant en exercici la seva llibertat i la seva responsabilitat.

Personalment, puc dir que he fet aquesta experiència i que ha estat molt alligadora. No hi ha hagut, perquè no n'hi ha, ni campanyes ni candidatures, i, com d'una manera natural, fluïda, a través de la llibertat i la responsabilitat dels electors, s'ha produït el consens necessari en la persona més convenient. L'elecció d'un abat, doncs, és un moment de maduresa i de creixement alhora, en el qual l'autoritat evangèlica, la veritable autoritat, brolla de les fonts més profundes, pujant des de les arrels cap al tronc i les branques, i no pot ser d'altra manera.

L'elegit

L'elegit, la persona més convenient, en aquest camí de consens entre l'Esperit de Déu i la llibertat i responsabilitat humanes de la nostra comunitat de Poblet, ha estat el P. Octavi Vilà. No he de ser jo qui n'ha de cantar les lloances, semblaria que li faig la pilota, i no m'agraden els afalacs: els afalacs són els pitjors enemics dels superiors d'una comunitat. Però sí que puc dir sincerament el que en penso. Ell ens va dir, les primeres paraules a la sala capitular, que tenia molts defectes i que ja els aniríem descobrint. A

mi em van agradar de seguida la seva claredat i la seva sinceritat. Però també em va agradar molt que digués obertament, en una entrevista a Flama (11.12.2015), que el primer que va sentir en ser elegit va ser alegria per la confiança que li manifestava la comunitat. Els eclesiàstics, en ocasions així, solen utilitzar estereotips, és a dir, paraules buides, que no volen dir res, i que no expressen el que realment pensen. Que l'alegria, doncs, i la confiança, siguin a la base d'aquest nou camí, i d'aquest nou abat —una baula rovellada més de la cadena, com li hauria agradat de dir al traspasat abat Maur Esteva— és tota una promesa i un estímul a caminar junts, per a l'abat i la comunitat, en la construcció laboriosa d'aquest consens.

El monestir és un morter. Els monjos, en la seva diversitat, són els ingredients: l'oli, la sal, l'all, l'ou, el pa... L'abat, amb la mà de morter de la seva doctrina i del seu exemple, de la seva traça i del seu art, ha de saber lligar-los tots i fer un bon allioli. L'allioli també és fruit d'un consens. I no tots els cuiners hi reïxen, però és el que demana sant Benet a l'abat, que sigui un bon cuiner: *Que sàpiga també quina cosa tan difícil i tan àrdua no accepta, de governar ànimes i acomodar-se a moltes maneres de ser: a l'un precisament amb afalacs, a un altre amb amenaces, a un altre amb la persuasió, i que, segons el temperament i la intel·ligència de cadascú, es faci i s'adapti de tal manera a tothom, que no sols no hagi de lamentar cap minva del ramat que té encomanat, sinó que pugui alegrar-se de la creixença del bon ramat* (RB 2,32-33).

Jo li desitjo ben sincerament, al P. Abat Octavi, que pugui alegrar-se del creixement del bon ramat, i que l'alegria i la confiança guiïn sempre el seu ministeri agermanades en admirable consens.

Lluís Solà

HIC ACCIPIET BENEDICTIONEM A DOMINO

BENEDICCIÓ ABACIAL DE FRA OCTAVI VILÀ,
ABAT DE POBLET
UNA EXPERIÈNCIA D'ECLESIALITAT

L'abat actua en lloc del Crist al monestir i ha de mostrar-se pare, mestre i model de vida cristiana i monàstica. Per això, res no ha d'ensenyar, establir o manar contra els preceptes del Senyor. Totes les coses bones i santes, ha de mostrar-les més aviat amb fets que de paraula, i sempre ha de procurar més servir que no pas manar. Amb seny i fermesa, ha de conduir la comunitat rere el Crist, de tal manera que els monjos del seu monestir visquin segons l'Evangelí en la pregària i el servei fratern. La Benedicció de l'abat la farà ordinàriament el bisbe del lloc on hi ha el monestir. Així el bisbe té part en allò que és el cim de la vida monàstica. Si els monestirs, per l'exemple, el treball i l'oració, són el gran suport de la vida d'una Església particular, també el bisbe ha de reconèixer que són una porció excelsa del seu ministeri, per més que no li pertanyi d'immiscir-se en el règim intern dels monestirs. Amb causa justa i amb el consentiment del bisbe del lloc, l'elegit podrà rebre la benedicció d'un altre bisbe o d'un altre abat (Cerimonial dels bisbes, 667-669).

Eclesialitat

Si haguéssim de resumir amb una paraula el que vàrem viure el passat dia 27 de febrer a Poblet, hauria de ser aquesta: eclesialitat. Laics, religiosos, diaques, preveres i bisbes ens hi vàrem aplegar per fer el que ens exhortava a fer la carta als Colossencs que llegíem com a 2a lectura: *Que la paraula de Crist tingui estada entre vosaltres en tota la seva riquesa; instruiu-vos i amonesteu-vos els uns als altres amb tota mena de doctrina; agraiïts a Déu, canteu-li en els vostres cors amb salms, himnes i càntics de l'Esperit (Col 3, 16).*

És el que subratlla la nota del Cerimonial dels Bisbes que transcriu al principi, un

llibre litúrgic que explica el sentit i el desenvolupament de les cerimònies que portuen al bisbe com a cap visible de cada església local o particular. La benedicció de l'abat la fa ordinàriament el bisbe del lloc per tal d'expressar l'arrelament i la identificació de la vida monàstica en i amb l'església local. Perquè el tresor de la vida monàstica, encara que els seus membres estiguin jurídicament exempts de l'autoritat del bisbe, és una part molt valuosa del bagatge espiritual de l'església local.

La benedicció de l'abat Octavi, però, no la va conferir el bisbe, sinó l'abat general. És cert. I és aquí on, en certa manera, hi ha una

nota desafinada que fa trontollar tot el que hem dit. Les Constitucions de l'Orde Cistercenc, aprovades per la Santa Seu, concedeixen a l'abat general la facultat de beneir els abats i abadesses (COC art. 85). Les notes desafinades, tanmateix, ens empenyen a millorar la composició, a mirar d'afinar-la fins a donar la nota correcta. Hauria estat molt més bell que fos la pregària del bisbe del lloc on s'arrela Poblet qui implorés la benedicció de Déu pel novell abat. Potser algun dia l'abat general, sigui qui sigui, haurà de plantejar-se de renunciar al seu privilegi.

El sacramental

El ritu de benedicció d'un abat s'anomena tècnicament un sacramental. Seria allò que ve després, en importància, del sacrament. El diccionari català és prou clar: *Ritu o pregària instituïts per l'Església catòlica a imitació dels sacraments, que s'apliquen a una persona, un lloc o un objecte*. Així doncs, l'ordenació d'un bis-

Foto: Bedmar

Al·locució final del nou abat.

be o d'un prevere és un sacrament, i la benedicció d'un abat o d'una abadessa és un sacramental. També és un sacramental, en aquest cas en relació a un objecte, el ritu de benedicció de les campanes, i ho és també el ritu de dedicació d'una església, en relació a un lloc. En realitat, la diferència essencial és mínima. Tant el sacrament com el sacramental són signes que, mitjançant la paraula i el gest, volen posar-nos en contacte amb una Realitat que està més enllà de la realitat que toquem i contemplem. Un abat ho és en virtut de l'elecció feta per la seva comunitat, acceptada per ell mateix i confirmada pel qui l'ha presidida, i ho és des del moment en què queda instal·lat en el seu càrrec. La benedicció, de fet, no hi afegeix res i, ben mirat, se'n podria prescindir. O potser no! Convé invocar amb una pregària la benedicció i l'ajuda de Déu sobre l'elegit per tal que pugui ajudar la seva comunitat a fer el pas de la realitat sensible a la realitat invisible, obrir-la més i més a l'àmbit del transcendent que s'esquitlla ja a través de totes les coses quotidianes que vivim, ajudar-la a ser plenament humana perquè pugui arribar també a ser plenament divina. Per això he destacat al principi el concepte d'eclesialitat com a més decisiu per a comprendre el sentit d'aquest ritu. Vol dir que l'abat ho és per a una comunitat, per a una església domèstica –el monestir– que se sap en comunió amb l'església local en la qual s'ha d'arrelar i a la qual ha de servir amb el testimoni de la seva pregària, de la seva vida fraterna i del seu acolliment.

El ritu de la benedicció

El ritu comença després de la lectura de l'evangeli. Acabem d'escoltar la Paraula de Déu i és sota el signe d'aquesta Paraula que ens disposem a invocar la benedicció per al nou abat i la seva comunitat. La comunitat és la qui formula la petició al president de la celebració per mitjà dels dos assistents

Foto: Bedmar

“Tots els sants i santes de Déu preguen per nosaltres”.

que acompanyen l'elegit. Ells donen fe de la legitimitat de l'elecció, si bé, en el nostre cas, l'havia presidida el mateix abat general i ell mateix n'era testimoni. Tot seguit, amb l'homília –l'abat general va pronunciar una homília magistral, insuperable– se'ns ajuda a interpretar el ritu que ens disposem a celebrar a la llum de la Paraula proclamada, que és la que li dóna sentit i significat: de l'Escolta activa (de la Paraula, de la Saviesa, Pr 2,1-9) en brolla la Misericòrdia que es concreta en el servei, en la cura de la misèria dels altres que ha de tenir l'abat, tal com ell mateix ha de deixar que Déu tingui cura de la seva pròpia misèria: així glossava l'abat general el sentit de l'evangeli del lavatori dels peus (Jo 13,3-15), punt culminant de la celebració de la Paraula. Una Paraula que construeix, que fa la comunitat, l'església (Col 3,12-17). Fet l'examen i el compromís del candidat, i això també davant l'assemblea, públicament, la Paraula escoltada es torna pregària mitjançant la invocació dels sants, encapçalats per

Foto: Bedmar

El nou abat presidint la litúrgia eucarística.

El nou abat.

Foto: Bedmar

Al·locució final del nou abat.

Foto: Bedmar

Maria; els sants són homes i dones concrets que han viscut d'una manera original i personal el seguiment de Crist. La pregària de les lletanies ens prepara per al moment culminant del ritu, la pregària epiclètica de benedicció (que no de consagració) pronunciada sobre el novell abat: *Digneu-vos, Senyor, a omplir-lo dels dons de l'Esperit*. I és que el seu servei, la seva donació, han de brollar d'aquesta font, de l'Esperit, del pou mateix de la vida divina. La benedicció de l'abat acaba amb els ritus complementaris: el lliurament de la

Regla –que ja va rebre en emetre els vots temporals com a monjo, i això vol dir que l'abat no deixa de ser monjo–, l'anell, signe de fidelitat i de compromís amb la comunitat, amb l'església; la mitra i, sobretot, el bàcul pastoral, «la vara i el bastó» del salm 22, amb els quals haurà de guiar, amb suavitat i tendresa, el seu ramat, ajudant-lo a encarnar el projecte de la Regla que no és altre que el seguiment de Jesús pels camins de l'Evangelí.

Una celebració sota el signe de la Misericòrdia, en aquest any sant que li hem dedicat. La invocàvem en el cant d'entrada i en l'antífona durant el bes de pau. Benedicció en forma de misericòrdia, de tendresa, d'humanitat com a concreció de la salvació divina que ateny tot l'home. En la seva homilia l'abat general va glossar-ne bellament el sentit, connectant el lavatori dels peus (l'evangelí), prescrit en la Regla, amb l'introït: *Hem rebut, o Déu, la vostra misericòrdia enmig del temple* (Sl 47,10). El mateix verset que els monjos han de cantar després d'haver rentat els peus als hostes acollits com el Crist (RB 53,14). L'abat i els monjos, mitjançant la bellesa d'una relació fonamentada en el diàleg i la tendresa, hauran de reeixir a fer del monestir un veritable temple de la misericòrdia, tenint cura els uns dels altres de les pròpies misèries.

Deu nostre, acollim la vostra misericòrdia enmig del temple. Sou conegut d'un cap a l'altre de la terra, sou lloat pertot arreu, el vostre braç escampa la bondat.

Lluís Solà

PROGRAMA COSMOS POBLET

El nou abat del monestir, fra Octavi Vilà, va encarregar a fra Lluç Torcal –actualment Procurador General de l'Orde– la responsabilitat de dur a terme el programa anomenat “Cosmos Poblet”. Fra Lluç Torcal ens el presenta a continuació.

Introducció i posicionament

El monestir de Poblet, declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO l'any 1991, és una comunitat viva de monjos cistercencs que, fidels a la seva vocació i a la voluntat fundacional de Ramon Berenguer IV, està duent a terme, conjuntament amb la Fundació Poblet, un projecte integral de servei al país, a la cultura, a la societat, a l'entorn natural i a l'Església, que ha batejat amb el nom de **Programa Cosmos Poblet**.

En efecte, fou voluntat fundacional de Ramon Berenguer IV, que Poblet fos *un focus de pregària i de treball, un exemple de cultura i d'exploració agrícola, és a dir, un ferment de fe i de civilització* que Poblet ha intentat ser al llarg de tota la seva secular història i és el compromís que l'actual comunitat, en ple segle XXI, ha volgut renovar de nou establint el **Programa Cosmos Poblet**.

En els darrers anys, el monestir de Poblet ha començat un procés de canvi, modificació, ampliació i obertura que s'ha traduït en la posada en marxa de diferents obres i serveis destinats als visitants i hostes, i també una completa revisió del conjunt del monestir tenint en compte la responsabilitat envers la natura i els principis de la sostenibilitat i el respecte cap als recursos naturals.

El monestir de Poblet, en un dels moments clau de la seva història recent, aposta per una millora en la qualitat de vida de la comunitat que viu dins el monestir i per la dels milers de visitants que, any rere any, el visiten per conèixer tant aquesta comunitat com un dels monuments clau de la història dels territoris de l'antiga Corona d'Aragó.

Poblet és una referència històrica, arquitectònica, simbòlica, religiosa i espiritual de primer ordre tant a Catalunya com dins la

Foto: Tòfol Trepant

comunitat cistercenca. Amb els anys, també s'ha convertit en un referent del turisme de la zona i el recurs cultural més important del territori d'influència.

Malgrat la conjuntura econòmica dels últims anys Poblet continua sent un lloc imprescindible en el coneixement de la història, la cultura i l'espiritualitat del territori de l'antiga Corona d'Aragó i, en conseqüència, un motiu més per a plantejar la necessitat d'oferir un servei millor a tots els que visiten el monument.

En aquests moments el monestir és en procés de canvi cap a una aposta ferma per col·laborar en la sostenibilitat de l'espai i en la formació del jovent del territori en risc d'exclusió social, i per millorar la qualitat de la visita i dels continguts que s'expliquen. Un canvi que pretén mirar endavant, cap a un futur, proper i llunyà, en què el monestir s'obre al món per mitjà dels recursos i les estratègies que s'han anat dissenyant en relació a tot el conjunt monàstic i els que es dissenyaran en el futur.

Entenem que el **Programa Cosmos Poblet** és una de les millors maneres d'aportar valors nous a aquest recurs. Una oportunitat per millorar la presència del monestir dins de la societat i del món, al mateix temps que és una manera de donar-ne a conèixer la història i la manera de viure i de conviure amb la natura, en harmonia amb els nous llenguatges audiovisuals del món contemporani.

Aquest programa pretén desenvolupar tota una sèrie de projectes i actuacions integrals en tots aquells àmbits que afecten la vida del monestir, partint de la base que Poblet configura amb el seu entorn un paisatge i un espai on la **tradició, la sostenibilitat i els valors** encaixen formant una unitat entre les dimensions espiritual, cultural, social i ambiental de la vida. Aquest programa pretén ser una forma nova de preservar el patri-

Foto: Tòfol Trepat

moni de la humanitat, una forma que té per norma la integració dels diferents nivells del patrimoni humà. Per això el programa rep el nom de **Cosmos Poblet**, car fa del monestir i de la seva acció un veritable cosmos.

Concretament el **Programa Cosmos Poblet** es proposa:

- Situar aquesta comunitat cistercenca com a referent de la comunicació cultural.
- Potenciar el monestir com a espai de sensibilització, gaudi i reflexió sobre l'espiritualitat universal i particular.
- Entendre el monestir de Poblet com el centre d'un paisatge cultural d'alt interès mediambiental que ofereix múltiples opcions de visita i ús.
- Ser un projecte cultural amb un compromís envers la sostenibilitat, el medi ambient i el respecte pels recursos naturals.
- Ser un referent com a projecte cultural de qualitat basat en el rigor, la innovació i el respecte a la tradició.

- Consolidar el monestir de Poblet com a punt de trobada per a un públic local procedent principalment del País Valencià, Catalunya i Aragó, i un públic internacional interessat per la cultura i l'espiritualitat.

- Diversificar les opcions de visita, gaudi i repòs dirigides a públics diferents.

- Consolidar Poblet com a punt final de destinació, no com a lloc de pas.

- Impulsar definitivament el posicionament de Poblet com a patrimoni monàstic amb les portes obertes al món.

Per tirar endavant aquest programa el monestir compta amb l'ajuda indispensable de la **Fundació Poblet** i de la **Fundació Populus alba**, a més d'altres institucions públiques i privades que ja han donat suport a aquest programa.

El contingut del Programa Cosmos Poblet

Fidel a la tradició d'on prové, però obert al món on viu, amb aquest projecte, el monestir de Poblet, vol integrar la innovació tecnològica amb el patrimoni arquitectònic medieval, la sostenibilitat mediambiental i econòmica, amb la millor tecnologia present al mercat, l'hospitalitat amb l'educació i el coneixement, la capacitat de construir i innovar, amb la de mantenir i restaurar, la voluntat d'acollir amb la de crear nous llocs de treball.

Les accions que es volen desenvolupar amb aquest programa abasten un gran ventall de camps que integren el medi natural, la dimensió social i altruista i la cultura.

El medi natural

La comunitat de monjos, des de l'any 2007, ha emprès un procés de conversió ecològica per millorar la seva relació amb el medi natural, amb els objectius de reduir al màxim les emissions de CO₂, utilitzar energies renovables i netes, eliminar l'ús de combustibles fòssils, gestionar eficaçment l'ús de l'aigua així com el de la producció

i eliminació dels residus, incorporar l'agricultura ecològica i renovar els jardins amb criteris de sostenibilitat. **Cosmos Poblet** es fa seu aquest procés i l'assumeix com a propi, afavorint una sèrie d'accions importants.

El servei social

A més, la comunitat, a través de la Fundació *Populus alba* gestiona la nova hostatgeria del monestir des de l'òptica del servei social: no únicament perquè s'han creat nous llocs de treball, sinó sobretot perquè l'hostatgeria és seu de l'escola restaurant del monestir de Poblet, una escola que, a través de la seva oferta de cursos de formació professional, ajuda cada any a formar entre quinze i vint

Moment de la signatura del conveni de col·laboració de la Diputació de Tarragona amb la fundació Populus Alba.

joves de la comarca en clar risc d'exclusió social. Aquest projecte es tira endavant amb l'ajuda de la Fundació EDUCAT.

Amb la Fundació EDUCAT entenem que la situació dels joves avui és cada cop més complexa, fins i tot per aquells que obtenen títols universitaris. Ja no és fàcil trobar feina i sovint els joves tampoc no saben treballar. Moltes vegades el seu perfil es caracteritza per un desinterès general per la realitat, tant en l'àmbit de la formació com en el del treball.

La crisi econòmica ha agreujat encara més aquesta situació, posant de manifest que aquesta realitat és cada vegada més comuna entre els nostres joves. La falta d'hàbits, el desinterès per treballar i moltes vegades la falta d'una proposta formativa íntegra, acaba provocant una desorientació perjudicial entre els joves. En aquest context de crisi global, tanmateix sorgeixen oportunitats per a aquells que volen tirar endavant i no es queden en les queixes i les lamentacions.

El jove avui necessiten aprendre a treballar. Davant de la "titulació", sovint les empreses busquen joves implicats, seriosos i treballadors, que vulguin aprendre i que sàpiguen col·laborar amb els companys. Per fer això possible és fonamental recuperar la confiança en la figura de l'adult tant pel que fa a tenir un referent de confiança que segueix l'evolució de cada alumne (educador), com en relació als professionals com són el cap de cuina, el cap de sala, etc.

Un jove aprèn a treballar quan hi ha davant seu algú disposat a transmetre-li el que sap, acompanyant-lo en les dificultats, exigint-lo i animant-lo. Per això, entenem que aprendre un ofici avui és una oportunitat, i només és possible si els adults es comprometen amb les noves generacions de joves que busquen una oportunitat.

Aprendre un ofici vol dir aprendre els conceptes de serietat, exigència, puntualitat

Foto: Jn Bernat Folcà

Alumnes de l'escola restaurant.

o disciplina del treball, ahora de capacitar tècnicament el jove a desenvolupar una feina adequadament. Per això, el monestir de Poblet ha obert la seva Hostatgeria externa amb el seu restaurant i granja-cafeteria, per tal que aquests nois i noies que no han acabat la formació secundària tinguin l'oportunitat d'aprendre un ofici i de tenir una educació autèntica, recuperant l'estima per si mateixos, i, gratament, dedica una part important de recursos i d'esforç a la formació d'aquests joves.

Dins d'aquest vessant educatiu, els jardins del monestir s'han convertit en el marc perfecte per a la realització de les pràctiques dels alumnes de l'**Institut de Jardineria i Horticultura de Reus**.

A rel del procés de conversió ecològica emprès per la comunitat, s'està procedint al canvi de totes les zones enjardinades del monestir, introduint part de les més 3.000 plantes mediterrànies les quals, a banda d'estar perfectament adaptades al clima d'aquestes latituds i ser més resistents a les plagues de l'entorn, la majoria són d'una bellesa extraordinària i ajuden a dignificar el nostre monument.

Gràcies a aquesta voluntat de Poblet, els joves d'aquesta escola poden aprendre a realitzar jardins de baix consum d'aigua,

Foto: Jra Bernat Folcà

Façana de l'hostatgeria.

de poca necessitat d'adobs artificials i d'insecticides i plaguicides químics, i al mateix temps valorar i estimar la flora autòctona del nostre país. **Cosmos Poblet** també inclou aquesta tasca educadora i social.

La cultura

És en l'àmbit cultural on la comunitat ha dedicat més esforços i on el **Projecte Cosmos** s'ha desplegat més àmpliament.

A part de la ingent tasca que ha suposat la restauració del monestir sobretot en el darrer quart del s. XX, la comunitat ha iniciat el projecte de millorar l'acollida del visitant de Poblet, amb un seguit d'actuacions emmarcades en un pla director, que va proposar des d'un bon inici un pla d'usos i de serveis renovats dins del monestir.

Estudiades les funcions i els usos tant dels edificis com de les construccions a l'interior del recinte emmurallat de Poblet, es va detectar la necessitat de reordenar alguns dels usos i establir-ne de nous per a crear

una proposta coherent, harmònica i de qualitat.

El resultat donà una mirada global al conjunt i una proposta basada en:

- La creació de nous serveis.
- La reubicació d'alguns serveis existents.
- El fet de prioritzar serveis vinculats amb els espais de presentació.

A aquest pla director dins del **Projecte Cosmos Poblet**, hi volem dedicar un apartat a part dins d'aquest article. Només per oferir una visió completa del que ha suposat aquest treball en l'àmbit cultural del projecte enumerem les accions més significatives.

Entre aquestes s'ha conclòs la construcció de l'hostatgeria que permet al visitant no únicament gaudir d'un bon servei de restauració, sinó especialment d'un lloc de repòs i pernoctació just dins del recinte monàstic; s'ha adequat l'antic celler com a nou centre d'acollida i recepció dels visitants, alhora botiga de records i punt d'informació i

guiatge, s'ha construït una cafeteria nova i s'ha dotat el recinte de nous lavabos, just a l'entrada de Poblet.

S'ha instal·lat la nova senyalització del monestir, s'han renovat els fulletons explicatius de la visita i s'han incorporat les radioguies millorant la qualitat de les visites i mantenint el silenci del recinte.

Convé indicar també, encara de manera enumerativa, que el pla director preveu la construcció d'un centre d'interpretació que ajudi els visitants a descobrir les claus fonamentals de lectura del complex monàstic, i un jardí bíblic que acabi de completar la visita a Poblet, a part d'establir noves línies de visita als cellers de Poblet, als arxius o al pou de gel, entre d'altres. A més, el pla director contempla, com es veurà més detalladament, la renovació dels actuals museus de Poblet.

A part dels projectes que comporta aquest pla director, el Programa Cosmos ha treballat altres aspectes dins l'àmbit cultural, sempre amb la voluntat d'oferir als nostres coetanis espais de veritable i sincer enriquiment cultural. D'entre aquests, el més destacable se l'enduu la programació musical.

a) *La programació musical de Poblet*

El monestir de Poblet, conjuntament amb la Fundació CIMA i la Fundació *Populus alba*, organitza el Festival de Música Antiga de Poblet. Aquest Festival, dirigit pel mestre i ambaixador de la UNESCO, Jordi Savall, té lloc al voltant del dia 15 d'agost, Festa de l'Assumpció de la Mare de Déu, amb una durada de 3 o 4 dies. El Festival conjumina dues figures del Patrimoni català d'abast internacional: el mestre Savall i el monestir de Poblet. Al llarg dels dies que dura el Festival la música d'origen antic s'interpreta en el marc històric del monestir aconseguint una simbiosi extraordinària de bellesa cultural on es conjumina l'art musical

amb la singularitat arquitectònica del cenobi cistercenc.

El nou Orgue de Tribuna és, sens dubte, un dels elements més importants que han ajudat a la renovació cultural de Poblet, car a part d'embellir i dignificar les celebracions litúrgiques, és objecte d'un festival internacional a la tardor que porta a Poblet primeríssimes figures internacionals de la interpretació d'aquest instrument. Per fer gaudir d'aquesta sonoritat al públic en general, el monestir de Poblet, conjuntament amb la Fundació *Populus alba*, organitza el Festival Internacional Orgues de Poblet.

La programació musical de Poblet inclou altres actuacions al llarg de l'any, especialment de joves iniciatives musicals o de joves intèrprets a qui es facilita l'ús gratuït del recinte monàstic per tal d'ajudar els currículums d'aquestes entitats o persones.

Orgue Metzler del Monestir de Poblet.

Entre elles convé destacar la iniciativa musical *Bach Zum Mitsingen*, dedicada a portar el Cicle Integral de les Cantates de Bach a les nostres esglésies en format concert i litúrgic, havent-se ja representat, en els dos darrers anys, dues Cantates a Poblet.

b) *L'activitat arxivística*

Poblet és seu de dos importants fons arxivístics: l'Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya i l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià, llegat del President de la Generalitat de Catalunya, M. H. Sr. Josep Tarradellas, a més de l'Arxiu del propi monestir. Està en marxa un projecte de conservació, preservació, digitalització i divulgació del patrimoni arxivístic del monestir, especialment en relació a l'Arxiu del President de la Generalitat, Josep Tarradellas.

L'arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, que el 15 de maig de 1999 el Patronat de la Fundació de la Casa Ducal de Medinaceli va deixar a Poblet, està constituït per un conjunt molt complet d'arxius nobiliaris de les famílies més antigues i representatives de la Catalunya medieval, i alhora, dels primitius comtats catalans sobirans. Concretament, les tipologies documentals que presenten aquests fons d'arxius, són

Foto: fra Bernat Folcra

Palau de l'abat: seu de l'Arxiu Tarradellas i l'Arxiu de Medinaceli.

les típiques d'altres arxius patrimonials: títols de propietat, testaments, llibres de comptabilitat, censos dels pagaments dels parcers, censos patrimonials nobiliaris, privilegis atorgats o rebuts, correspondència, etc. Documents tots ells que formen part del patrimoni cultural i que són d'indubtable valor per a l'estudi i el coneixement del nostre passat col·lectiu.

El President Tarradellas vingué per primera vegada a Poblet en visita oficial el 10 de febrer de 1978, iniciant-se una relació amical amb la comunitat de Poblet. El 31 de desembre de 1981 féu donació efectiva del seu arxiu personal al monestir, donant-li el nom de la seva filla, Montserrat Tarradellas i Macià (1928-1984). Després de la mort del President Tarradellas (1988) i de la seva esposa Antònia Macià (2001), l'arxiu ha quedat en propietat de la comunitat de Poblet, tal com establia el conveni de donació de l'any 1981. L'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià és tutelat per un Patronat presidit per l'abat del monestir.

L'Arxiu s'ha engrandit amb múltiples donacions de persones i entitats vinculades al període històric, cosa que l'han fet uns dels arxius més complets de la història més recent del nostre país, la relació de les quals es troba en l'apartat corresponent del Web de Poblet: www.poblet.cat

Foto: fra Bernat Folcra

Interior de l'arxiu Tarradelles.

A més, en els seus més de 30 anys de treball, l'Arxiu ha generat moltes publicacions entre les que destaca la biografia en 5 volums del President Tarradellas.

c) L'activitat científica i el món de les idees

El programa tampoc oblida el diàleg-debat amb el món de les idees, una tasca especialment confiada a la Fundació Poblet, la qual recentment ha creat l'Institut per al Coneixement Integral, que té com a missió bàsica establir ponts de diàleg entre les ciències, el pensament, la fe i l'ètica, per tal de fomentar la recerca entorn del creixement humà integral, aquell creixement que toca i contempla totes les dimensions de què es configura l'ésser humà. Aquest diàleg a més s'amplia en la realització de jornades dedicades a debatre amb ponents de qualitat, com han estat Romano Prodi, Frederico Mayor Zaragoza o Javier Solana, els problemes més importants a què ha de fer front la nostra societat per encarar el s. XXI.

El pla d'usos i serveis del monestir

Presentem el pla director dels usos i serveis de les instal·lacions del monestir, que comporten les majors actuacions del programa Cosmos Poblet, per tal de millorar la visita i l'acolliment dels visitants del monestir.

Objectius de la proposta del pla d'usos i serveis

- Obrir el monestir de Poblet al públic des d'un punt de vista generós i acollidor, amb el respecte a la vida monàstica i fent possible la visita cultural.
- Incorporar a la visita una part dels elements històrics que fins ara eren fora del circuit.
- Convertir la visita de Poblet en una experiència més profunda, interior, enriquidora i de qualitat.

- Fer de la visita de Poblet una destinació en si mateixa, amb una oferta pròpia, que permeti gaudir-ne durant un dia sencer.
- Ajudar a comprendre, amb explicacions rigoroses, senzilles i entenedores, què és el món monàstic i com és la vida que s'hi duu a terme.

Actuacions principals en la millora de la presentació de Poblet

El Centre de Recepció i botiga acull la venda d'entrades, el servei de radioguies, la botiga conjunta del monestir i Codorniu, les consignes i l'oficina comarcal d'informació sobre l'oferta cultural i les activitats del monestir i el seu entorn. Aquestes instal·lacions estan en funcionament des del gener de 2013.

Foto: fra Bernat Folera

Nova botiga i centre de recepció de Poblet.

Un dels elements diferenciadors del monestir de Poblet respecte a altres monestirs és la presència d'una comunitat cistercenca que li dona vida. Aquesta comunitat ha volgut fer compatible la seva quotidianitat amb la visita al monestir, partint d'unes bases mínimes de respecte a la seva forma de vida. Proposa una nova manera de fer la visita a l'interior del nucli del monestir, basada en el silenci, el respecte a la forma de vida monàstica i l'espiritualitat cistercenca.

Entre les accions més destacades dirigides a fer possible aquest fet hi ha:

- Establir horaris de visita pública d'acord amb la vida monàstica.
- Respectar els espais de clausura estricta.
- Inculcar el silenci com una part important de l'experiència de visitar el monestir.

Com a part de la millora de la visita al recinte interior del monestir s'ha proposat una petita modificació en els recorreguts i els espais visitables. Bàsicament, la proposta actual vol:

- Facilitar la circulació del públic.
- Evitar la formació de zones d'aglomeració de visitants.
- Poder accedir als espais més interessants al voltant del claustre i l'església.

Un espai patrimonial de la dimensió del monestir de Poblet fa imprescindible, per millorar el servei d'informació, la incorporació dels nous sistemes mòbils d'accés a les dades i continguts relacionats amb el conjunt.

S'han introduït les radioguies per al guiatge del públic i uns nous fulletons explicatius per aquells que no volen seguir l'explicació guiada. Aquest sistema nou afavoreix el volgut clima de silenci amb què volem caracteritzar la visita al recinte monàstic. A més, s'ha renovat tota la senyalització del recinte a fi i efecte de facilitar la mobilitat dels visitants. En projecte hi ha la realització de noves videoquies, en diferents llen-

gües, que permetran realitzar visites al recinte claustral a diverses escales segons els interessos dels visitants. L'ús d'imatges a les videoquies facilitarà l'accés de l'ull humà a elements i espais que ara com ara el visitant no pot accedir o simplement veure. Actualment estem ja en la fase d'elaboració dels continguts que caldrà vessar als aparells. S'està valorant també la creació d'aplicatius per telèfons intel·ligents i tauletes.

En definitiva, aquests nous sistemes tecnològics permetran que:

- El públic triï personalment la informació que li interessa més.
- La visita es dugui a terme en un estat de silenci adequat.
- Diverses persones accedeixen alhora als continguts en llengües diferents.
- Els continguts es puguin ampliar i actualitzar en qualsevol moment.

En resum, la nova proposta de visita pretén, per tant:

- Fer compatibles els usos amb els usuaris dels espais, amb preferència cap als usos de la comunitat cistercenca.
- Millorar les expectatives i el grau de satisfacció del públic visitant.
- Fer intel·ligibles els continguts vinculats al monestir de Poblet.
- Modernitzar els sistemes d'informació durant el recorregut.
- Introduir el silenci com un element més de la visita que forma part de l'experiència.

El Palau de l'Abat, seu dels Arxius Taradellas i Medinaceli, forma part dels monuments del recinte monàstic on no arriba el públic en general. S'estan elaborant una sèrie de propostes que busquen impulsar el protagonisme d'un dels edificis destacats del conjunt com a espai de visita i, sobretot, com a espai per a l'activitat cultural, obrint també la possibilitat a la visita i explicació dels arxius.

Foto: Bedmar

Biscuterada "Olium Experiencia".

El Centre de Visitants es vol realitzar tot adaptant un dels edificis de l'entrada del monestir, actualment en desús. Vol ser l'espai principal de presentació del monestir en la dimensió territorial, paisatgística, cultural i espiritual. Es convertiria en l'espai on poder entendre què és Poblet abans d'iniciar la visita al recinte monumental.

Annex a ell, el futur Jardí Bíblic, ocuparà un solar actualment també en desús. Vinculat a àmbits de contingut al Centre de Visitants, el Projecte Cosmos Poblet pretén també crear un jardí amb les plantes que surten a la Bíblia, recreant alhora diferents escenaris de passatges bàsics d'inspiració bíblica a través de les plantes bíbliques.

Finalment, cal esmentar el projecte de renovació del Museu de Poblet, que està en procés de redacció i que té com a objectiu millorar i ampliar els continguts i espais. Actualment s'està pensant en l'adequació de la Sala de l'Abat Mengucho per a l'exposició de les peces litúrgiques de Poblet i la restauració del Palau del Rei Martí l'Humà.

Altres serveis dins del recinte de Poblet

A més dels aspectes més relacionats amb la presentació de continguts, el pla director ha fet i fa recomanacions sobre la reordenació d'altres serveis que tenen relació directa amb la visita pública.

En grans blocs, aquests serveis es distribueixen en:

- Transport i logística.
 - Aparcament (existent però en espera d'un projecte de remodelació)
 - Lavabos nous (ja realitzats)
 - Àrea de lleure (en fase de realització)
 - Control de seguretat i vigilància (en projecte)
- Restauració i allotjament
 - Bar/cafeteria (realitzat)
 - Hostatgeria exterior (realitzada)

Capella de Santa Caterina i entrada a l'hostatgeria de Poblet.

- Cau Sant Jordi (espai d'acollida de transeünts, que ha estat traslladat)
 - Activitats
- Espai educatiu de poblet (en projecte)
- Capella de Sant Jordi, incorporada a la visita
- Capella de Santa Caterina, incorporada a la visita
- Pou de gel, encara no incorporat a la visita.
- Visita a les caves, incloses en la visita
 - Informació
- Oficina comarcal de turisme de la Conca de Barberà, incorporada al Centre de Recepció.

Conclusions

Tal i com es pot deduir d'aquesta presentació, el **Programa Cosmos Poblet** és un programa cultural, ambiental i social, integral i molt ambiciós, que vol col·locar el monestir de Poblet dins l'espai cultural que li pertoca als nostres temps.

Esperem que el **Programa Cosmos Poblet** pugui ser valorat com un projecte integral, cultural, social i ambiental, que constitueixi una aportació innovadora que contribueixi a l'enfortiment i a la modernització de la nostra cultura i de la nostra societat. Així ho esperem.

Lluc Torcal

COMMEMORACIÓ DELS 75 ANYS DE LA RESTAURACIÓ DE LA VIDA MONÀSTICA A POBLET

El 24 de novembre del 2015 es van complir 75 anys del ressorgiment de la vida monàstica al mo-nestir de Santa Maria de Poblet. El pares Giovanni Rosavini, com a prior, Tomasso Vona, i Martino Marini juntament amb fra Giovanni Fioravanti, van ser els primers a restablir la Regla de sant Benet segons la interpretació cistercenca al monestir. La professora Lina Zulueta ha entrevistat fra Josep Biosca i el P. Alexandre Masoliver per rescatar alguns records dels primers anys de la restauració monàstica.

Introducció

Els anys quaranta van ser anys molt agres, l'escassetat era omnipresent a tot arreu, les cartilles de racionament no eren suficients i el fred a l'hivern era glacial. Els monjos italians van patir moltes mancances. Amb l'arribada de nous novicis va començar a millorar una mica la situació. Un d'aquells novicis, el P. Benet Farré, ens explicava a la revista *Poblet* del juny de l'any 2000, que va anar al monestir l'abril del 1941, però com que no hi havia cartilles de racionament disponibles i el menjar escassejava, em van demanar, després d'haver-hi passat els mesos de maig i juny, que retornés a casa meua. Va retornar al mes de setembre del mateix any i ja s'hi va quedar definitivament. Ell mateix ens explicà que el que més recordava era que es menjava poc, però que es divertien molt, el senyor Toda els va regalar un piano i els monjos italians tocaven *Nabucco de Verdi* i moltes cançons populars italianes. Cantaven tots plegats a l'hora de la recreació. Com que es respirava vida monàstica, les carències les acceptaven amb alegria i sense massa escarafalls.

Fra Josep Biosca

Aquesta situació difícil també ens la va explicar el senyor Francesc Vidal i Andreu, nascut a Poblet, a la revista del gener del 2010. En aquesta situació de dificultats, els monjos van venir i s'establiren al monestir, tot començant una gran tasca que amb el temps ha donat els seus fruits. La comunitat va anar creixent i un dels monjos que avui ens pot recordar el seu inici a la vida monacal és fra Josep Biosca.

Quan va entrar a la comunitat?

El 1950. Ja feia 10 anys que funcionava i encara que la vida era justeta, tenien aigua i la Germandat ens ajudava. Al principi jo anava cada dia en bicicleta a Poblet des d'Igualada, perquè volia viure a la comunitat. Feia 60 kilòmetres cada dia i venia en dejú! Tenia 26 anys.

Sempre havia pensat viure a Poblet?

Al principi vaig pensar en Montserrat, però hi havia massa gent, massa turisme i jo volia més recolliment i el vaig trobar aquí.

Fra Josep Biosca.

Llavors no venia gaire gent a Poblet?

Els dies de cada dia no venia massa gent, però el diumenge sí.

Encara es passava gana quan vostè va arribar?

No, no vaig passa gana. Recordo que un ciclista em va explicar que es menjava els bistecs crus perquè li donaven més vida. Jo no. Tampoc no menjo dolços perquè només inflen la carn.

Com van superar l'escassetat?

Vam fer una granja, plantàvem cols, naps, maduixes, el que fos, i en fèiem conserves per a tot l'any! Sobretot de tomàquets. Entre 1960 i 1970 tota la verdura era de casa i res venia de fora. També teníem gallines, porcs, oques... Per Nadal matàvem un o dos porcs. Cada setmana menjàvem dos conills. Tota la carn també era nostra. Llavors hi havia 20 germans, tots joves i forts. Ho fèiem tot nosaltres.

Avui els joves farien el mateix?

Els joves d'ara quedarien parats de com vivíem abans. Els joves d'ara si estudien tenen les mans fines, no sabrien com agafar avellanes. Per tant s'ha acabat. Però llavors es vivia bé.

Com ha estat l'estil de vida a Poblet?

Molt bé, la pregària, la solitud. Tots hem de suportar les misèries uns dels altres... però l'ambient ha estat molt bonic. Semblàvem una família.

Vostè enyorava la seva família?

Una mica la mare, el pare era un home molt cristià que va morir l'abril del 36. Va ser una gràcia, perquè l'haurien assassinat a la guerra per ser cristià. També tinc dues germanes, totes dues monges escolàpies; una encara és viva amb 101 anys. És la més vella de les monges!

Com es deia vostè abans d'entrar a l'Orde?

Jo vaig néixer el 30 d'agost i el 31 em van posar Ramon, però l'Abat General va dir que no hi havia cap Josep a la comunitat i em van canviar el nom. Ara em dic Josep.

La seva memòria és molt bona. I la seva salut?

Tinc artrosi als genolls. M'hi han posat una pròtesi, però el genoll esquerre no ha quedat bé i quan camino em fa mal. He de fer-ho amb caminador. Però no em queixo: és la voluntat de Deu.

Admira alguna persona en particular?

Sí, la Mare Teresa de Calcuta, ha tingut molta compassió.

Ha estat feliç la seva vida al monestir?

Sí, la voluntat meua és la de Déu i sóc feliç.

L'entrevista amb fra Josep ha estat tot un plaer. He conegut una persona tendra, noble i afable. Xavier Guinovart m'ha explicat que fra Josep és tan treballador que a les tardes ajuda a plegar la roba. Tot i la seva malaltia vol seguir sent útil a la comunitat que tant estima.

* * *

El P. Alexandre Masoliver

El Pare Alexandre Masoliver és un altre dels monjos que ja fa ja molt de temps que viu al monestir. Encara que el seu estat de salut és fràgil ens explica com va decidir venir.

Quan va arribar a Poblet, P. Alexandre?

Vaig arribar el 1959, el 20 d'agost. Havia acabat la carrera de Dret el 1956, però no em deia res i vaig agafar aquest camí. Primer vaig anar a Montserrat, però hi havia massa política i a mi no m'agradava.

L'any que va arribar havia millorat la vida a Poblet?

Sí, l'arquitectura havia millorat molt, s'hi estava molt bé.

Quina feina va fer dintre de la comunitat?

Em vaig dedicar a la biblioteca. Vaig escriure la història de l'Orde. M'ha agradat ser a la biblioteca. Volia una vida de comunitat, el més senzilla possible. He estat molt feliç aquí.

Destacaria algun moment especialment feliç?

Tots han estat bé, m'agrada la vida fraternal i això m'ha omplert molt.

Pare Alexandre Masoliver.

Admira alguna persona en particular?

Sí, el P. Maur Esteva. Era un home exemplar. Vam ser companys d'estudi i guardo un gran record de la seva amistat.

Vostè ha estat un gran escriptor i un gran lector. Continua llegint?

Sí, ara més a poc a poc, però lleigeixo. Ara mateix tinc un llibre de Dona Leon, *Muerte en la Fenice*. Llegir em fa estar content.

L'entrevista amb el P. Alexandre ha estat captivadora; tot i la seva malaltia, manté un esperit joiós. Durant la seva vida a Poblet ha publicat moltes obres importants. L'obra a la qual fa referència en l'entrevista és *Origen y primeros años (1616-1634) de la Congregación Cisterciense de la Corona de Aragón. Síntesis histórica y documentos. Tesis Doctoral. Poblet 1973*.

Record del P. Tulla

Un altre testimoni del ressorgiment de la vida monacal a Poblet era el P. Tulla. Malauradament la matinada del passat divendres sant morí en la pau de Déu. Quan va arribar a Poblet, el 19 d'agost del 1947, eren temps de penúries i el monestir era una muntanya de runes que tot just començava a despertar amb la fe, l'esforç i la determinació dels monjos. En aquesta situació el P. Tulla va esdevenir una persona cabdal per accelerar la restauració de Poblet. Era molt eficaç en les gestions pràctiques i un excel·lent diplomàtic en les relacions amb el món exterior. Durant molt de temps hem contemplat la realitat de la història contemporània del monestir amb les imatges que ell feia amb la càmera que tenia sempre a la mà per captar el moment precís. Fins al final ha estat una persona afectuosa i cordial. El seu llegat quedarà per sempre en el seu estimat monestir de Poblet.

Lina Zulueta

Foto: Sam Soler

La cadira abacial de la sala capitular.

La fotografia mostra un esplèndid primer pla de la seu abacial que presideix la sala capitular (s. XIII). Ens recorda la persona que la Regla benedictina designa com a abat, pare, pastor i mestre de la comunitat monàstica. Existeix un cert paral·lisme entre la seu episcopal al presbiteri de les catedrals i aquesta altra seu a la sala capitular, lloc de reunió de la comunitat on s'esdevenen també alguns dels seus moments més importants com són la vestició dels novicis, les professions temporals i l'elecció de l'abat. Antigament també era el lloc de les sepultures abacials com indiquen les pedres sepulcral del seu paviment. No coneixem amb exactitud com era l'antic mobiliari de la sala capitular de Poblet desaparegut durant el llarg període de l'exclaustració (1835-1940), com tampoc no sabem com devia ser la decoració dels seus murs.

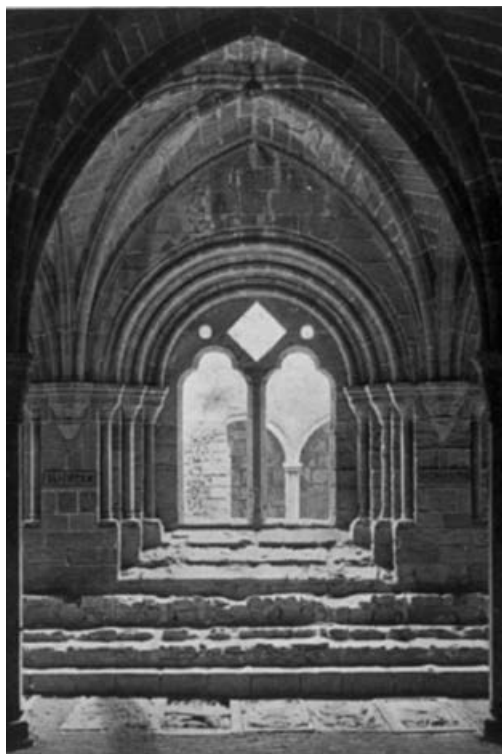

Foto: Arxiu Poblet

Sala capitular abans de la restauració.

L'actual setial que presideix la sala capitular es va construir per iniciativa de la Germandat de Poblet i data del 1946. És d'una sòbria elegància i s'adiu molt bé a l'arquitectura cistercenca. El passat 3 de desembre, amb l'elecció del nou abat, Dom Octavi Vilà, la seu abacial continuà sent un punt de referència important per a la vida monàstica i també per a tots els qui per qualsevol circumstància es reuneixen en aquesta aula gòtica tan bella.

Jesús M. Oliver

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De novembre del 2015 a l'abril del 2016

NOVEMBRE

Dia 1, diumenge: A la sala capitular, després de Laudes, fra Joaquim Cervera i Pavia ha fet la professió temporal per 3 anys.

Dia 4, dimecres: El P. Abat ha anat al convent de carmelites descalces de Mataró per predicar-hi una setmana d'exercicis espirituals.

Dia 12, dijous: El P. Abat i el P. Prior han anat al palau de la Diputació de Tarragona. Allí ha tingut lloc un acte en el transcurs del qual el P. Abat i el President de la Diputació, Josep Poblet, han signat un conveni per impulsar la creació d'un centre d'interpretació per als visitants i la reestructuració del museu. Eren presents a l'acte l'alcalde de Vimbodí, Joan Güell, i el cap del Servei d'Arquitectura Municipal de la Diputació, Jaume Mutlló.

Dia 13, divendres: La majoria de diputats del grup parlamentari de Junts pel Sí al Parlament de Catalunya s'han reunit aquest matí al palau de l'abat.

Dia 19, dijous: A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre Orígenes.

Dia 21, dissabte: Aquest matí han començat els actes per a la celebració del 75è aniversari de la restauració monàstica de Poblet. Després de la missa conventual presidida pel P. Abat, ha tingut lloc una conferència de Josep Rius i Jové amb el títol "Poblet, exemple de fe i civilització" i la inauguració d'una exposició fotogràfica a la sala dels cups.

A la nit, ha tingut lloc l'últim concert del III Festival Internacional Orgues de Poblet. L'organista italià Claudio Astronio ha interpretat peces de Philip Glass, Nikolaus Bruhns, Pablo Bruna, Antonio de Cabezón i Joan Baptista Cabanilles.

Dia 23, dilluns: Josep Poblet, President de la Diputació de Tarragona, ha visitat el monestir de Poblet i ha dinat amb la comunitat.

Dia 25, dimecres: El P. Abat ha anat a Barcelona per participar a la Reunió d'Abats i Provincials de Catalunya.

Dia 28, dissabte: Ha tingut lloc el recés d'Advent de la Germandat de Poblet. La jornada ha començat amb la missa conventual, seguida d'una conferència a càrrec del P. Octavi Vilà amb el tema "Jesús, la misericòrdia encarnada". A continuació, per grups, s'ha fet la *lectio divina*. Després de la Sexta, resada a l'església, ha tingut lloc el dinar a l'hostatgeria externa. A la tarda, s'han posat en comú les reflexions del matí i el P. Abat ha presentat el seu comentari a les antífones de la O. La jornada ha acabat amb el rès de les primeres Vespres del Diumenge primer d'Advent.

DESEMBRE

Dia 2, dimecres: L'Abat General P. Mauro-Giuseppe Lepori ha arribat a Poblet per presidir l'elecció d'un nou abat.

Dia 3, dijous: A les 10,00 h. del matí ha tingut lloc a la sala capitular l'elecció del nou abat de Poblet, presidida pel P. Abat General Mauro-Giuseppe Lepori. Ha resultat escollit el P. Octavi Vilà, que després d'expressar el seu consentiment, ha estat confirmat pel P. Abat General i ha rebut la promesa d'obediència de tots els germans de la comunitat. Seguidament ha estat instal·lat a la seva seu al cor.

Dia 7, dilluns: Ha vingut Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona, que ha dinat amb la comunitat i ha participat a la recreació.

Aquesta nit ha tingut lloc un concert a l'església amb obres del compositor anglès Howard Blake. A la primera part s'ha interpretat la banda sonora original del film 'The snowman'. A la segona part s'ha estrenat a Catalunya l'oratori 'The passion of Mary'. Els intèrprets han estat Patricia Rozario, Richard Edgar Wilson i David Van Asch, acompanyats per la Coral de la Universitat Rovira i Virgili i pels conjunts instrumentals Liverpool String Quartet i Orquestra de Cambra Terrassa 48.

Dia 10, dijous: A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre Orígenes.

Dia 14, dilluns: El P. Abat Octavi Vilà ha anat al monestir de Valldonzella a Barcelona per presidir les exèquies de Sor M. Poblet Mercader, que tenia 97 anys.

Dia 19, dissabte: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Valldonzella, on ha donat una xerrada dins del cicle sobre l'espiritualitat cistercenca, que ha tractat de *Les fonts de la nostra vida: Paraula de Déu i Magisteri de l'Església*.

Dia 26, dissabte: El P. Abat i el P. Josep Alegre han anat a la catedral de Barcelona per assistir a la presa de possessió del nou arquebisbe Joan Josep Omella.

Dia 30, dimecres: El P. Abat ha anat als monestirs de Valldonzella i de Solius on ha presidit la missa conventual.

ANY 2016

GENER

Dia 8, divendres: El P. Rafel Barruè ha inaugurat una exposició de quadres a la Biblioteca Municipal de Nules (País Valencià) amb el títol *Estimar*.

Dia 12, dimarts: El P. Abat ha anat al Palau de la Generalitat de Barcelona per assistir a la presa de possessió del nou President de la Generalitat Carles Puigdemont.

Dia 14, dijous: A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre Orígenes.

Dia 16, dissabte: El P. Rafel Barruè ha inaugurat una exposició de quadres a l'Ajuntament de Morella (País Valencià) amb el títol *Estimar*.

Dia 18, dilluns: El P. Abat ha anat al monestir de Vallbona, on ha presidit la missa conventual.

Dia 23, dissabte: El P. Abat, acompanyat de fra Lluís Solà, ha anat a Vimbodí on ha assistit a la inauguració de la remodelació de l'edifici de l'ajuntament i l'ha beneït.

S'ha reunit a Poblet el Patronat de la Fundació Populus alba.

El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Valldonzella, on ha donat una xerrada dins del cicle sobre l'espiritualitat cistercenca, que ha tractat de *Les fonts de la nostra vida: la Regla de sant Benet*.

Dia 24, diumenge: Mons. Giuseppe Fiorini Morosini, arquebisbe de Reggio Calabria-Bova, ha visitat el monestir i ha dinat amb la comunitat.

Mons. Xavier Novell, bisbe de Solsona, ha vingut a Poblet on passarà uns dies de recés.

Dia 29, divendres: Mons. Xavier Novell ha presidit la missa conventual.

FEBRER

Dia 1, dilluns: El P. David Guindulain, jesuïta, ha vingut a Poblet. A partir d'ara vindrà una vegada cada mes per confessar els monjos de la comunitat que ho desitgin.

Dia 7, diumenge: Ha començat la setmana d'exercicis espirituals, que enguany seran dirigits per Mn. Jesús Segura, capellà de la diòcesi de Saragossa.

Dia 15, dilluns: El P. Jaume Flaquer, jesuïta, ha vingut per fer unes xerrades, avui i demà, sobre l'Islam i la seva relació amb el cristianisme.

Dia 20, dissabte: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Valldonzella, on ha donat una xerrada dins del cicle sobre l'espiritualitat cistercenca, que ha tractat sobre *El pròleg de la Regla de sant Benet*.

Dia 23, dimarts: Òscar Peris i Ródenas, delegat del Govern de la Generalitat a Tarragona, i Raquel Sans, la seva cap de gabinet, han vingut a Poblet, han dinat amb la comunitat i s'han entrevistat amb el P. Abat.

Dia 25, dijous: Han vingut a Poblet Joaquim Nin, secretari general de Presidència del Govern de la Generalitat, i Jordi Agràs, director dels serveis territorials de Cultura a Tarragona. A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre Orígenes.

Dia 27, dissabte: Benedicció abacial del P. Octavi Vilà. La cerimònia ha estat presidida pel P. Mauro-Giuseppe Lepori, Abat General. Hi han assistit gairebé tots els bisbes de Catalunya,

encapçalats per Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona, acompanyats pel cardenal Mons. Lluís Martínez Sistach. Hi havia també la presència de les mares abadeses i prioros benedictines i cistercenques –hi eren representats els monestirs catalans de Sant Pere de les Puel·les, Sant Daniel de Girona i Sant Benet de Montserrat, i les cases germanes de Vallbona i Valldonzella–, del pare abat de Montserrat, els monjos de Santa Maria de Solius, i altres abats benedictins i cistercencs de fora de Catalunya i les abadeses cistercenques de la Congregació de Castella. Cal destacar també la presència de molts religiosos i religioses, així com també de molts preveres diocesans, i la presència igualment d'una àmplia representació institucional.

Dia 29, dilluns: La Junta del Futbol Club Barcelona ha vingut a Poblet, ha visitat el monestir i s'ha reunit al palau de l'abat.

La Junta del Col·legi d'Administradors de Finques de Catalunya ha visitat el monestir.

El P. Josep Alegre ha anat al monestir de monges cistercenques de Santo Domingo de la Calzada per predicar-hi una setmana d'exercicis espirituals.

MARÇ

Dia 2, dimecres: Ha vingut a Poblet un equip de TV3 per gravar, avui i demà, un capítol del programa religiós *Signes dels temps*, que s'emetrà el proper dia de Pasqua.

Dia 3, dijous: Al vespre, el P. Abat ha anat al santuari del Sagrat Cor de Tarragona per predicar-hi una conferència quaresmal per a l'Associació La Salle de Tarragona.

Dia 4, divendres: La consellera de Governació, Administracions Públiques i Habitatge, Meritxell Borràs, ha visitat el monestir de Poblet. Ha dinat amb la comunitat i s'ha entrevistat amb el P. Abat. Anava acompanyada pel director d'Afers Religiosos, Enric Vendrell, la directora dels Serveis Territorials de Governació a Tarragona, Dolors Murillo, i l'alcalde de Vimbodí, Joan Güell.

Dia 9, dimecres: Ha arribat al monestir el nou mata-segells turístic per a les cartes i paquets postals que surtin del monestir.

Dia 10, dijous: El P. Rafel Barruè ha anat a Vila-real, on demà farà el pregó de Setmana Santa. A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre Orígenes.

Dia 12, dissabte: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Valldonzella, on ha donat una xerrada dins del cicle sobre l'espiritualitat cistercenca, que ha tractat del *Capítol V de la Regla de sant Benet: l'obediència*.

Dia 13, diumenge: Ha visitat Poblet la Junta de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus.

Dia 16, dimecres: S'ha reunit al palau de l'abat la Comissió d'Urbanisme de Tarragona.

Dia 17, dijous: F. Borja Peyra ha anat a la Salle de Reus per donar-hi una xerrada sobre la vida monàstica.

Dia 19, dissabte: Al migdia, s'ha inaugurat al refetor de conversos l'exposició *Patrimoni oblidat, memòria literària*. L'acte ha comptat amb la presència de Laura Borràs, directora de la Institució de les Lletres Catalanes. Realitzada per l'Institut Ramon Muntaner i la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, aquesta mostra vol relacionar els elements del patrimoni cultural tangibles ja desapareguts o que es troben en estat ruïnós o abandonats amb els textos literaris que n'han fet referència al llarg dels anys.

Dia 20, diumenge: A la sala capitular, després del Laudes, el P. Abat ha donat la relació dels nous càrrecs del monestir: Prior: P. Rafel Barruè; Sots-prior: P. Maties Prades; Administrador: P. Josep Alegre; Director del programa Cosmos-Poblet: P. Lluç Torcal.

Dia 21, dilluns: El P. Abat ha anat a la catedral de Tarragona per concelebrar a la missa crismal.

Dia 23, dimecres: Ha vingut a Poblet Antoni Comas, President de la Federació de Cristians de Catalunya.

Dia 24, dijous: Aquesta tarda, a la missa vespertina de la cena del Senyor del Dijous sant, s'ha fet el ritu del lavatori de peus per primera vegada a Poblet.

Dia 25, divendres: A primera hora de la nit d'aquest Divendres sant ha mort el P. Francesc Tulla. Tenia 87 anys, en feia 67 que era monjo i 62 que era sacerdot. El P. Maties Prades ha anat a la parròquia de Sant Pere Apòstol de Riudecols on ha predicat sobre les set paraules de Crist a la creu.

Dia 26, dissabte: Al matí ha estat enterrat el P. Francesc Tulla. Com que era Dissabte sant no s'ha pogut celebrar la missa exequial. L'església era plena de fidels que s'han volgut acomiadar del qui durant 36 anys fou prior del monestir.

Dia 28, dilluns: Al matí s'ha celebrat la missa exequial pel P. Francesc Tulla.

ABRIL

Dia 2, dissabte: El P. Abat i el P. Josep Alegre, junt amb fra Salvador Batet, han anat a Igualada per a la celebració dels 100 anys d'edat d'Amàlia Pérez, àvia de F. Salvador.

Dia 3, diumenge: L'arquebisbe Mons. Michael L. Fitzgerald, que fou president del Pontifici Consell per al Diàleg Interreligiós i nunci a l'Egipte, ha visitat el monestir i ha dinat amb la comunitat. Ha estat a Barcelona per presentar un llibre sobre les parelles mixtes islamo-cristianes.

Dia 10, diumenge: Ha passat pel monestir la cursa *Cara Nord* per les muntanyes de Prades. Aquesta cursa es realitza en benefici de l'Associació contra el Lupus. Ha vingut al monestir Àngel Colom i la Comissió de la celebració del 40è Aniversari de la Marxa de la Llibertat.

Dia 11, dilluns: El P. Abat, acompanyat de F. Salvador Batet, ha anat a Vic per participar en la Jornada sacerdotal del clergat de Catalunya amb motiu de la celebració del centenari de la mort del bisbe Josep Torras i Bages.

Dia 12, dimarts: Francesc Roig, President de Càritas de Tarragona, ha visitat el monestir.

Dia 16, dissabte: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Valldonzella, on ha donat una xerrada dins del cicle sobre l'espiritualitat cistercenca, que ha tractat del *Capítol XIX de la Regla de sant Benet: l'actitud en la salmòdia*.

Toni Comín, conseller de Salut de la Generalitat de Catalunya, ha sopat amb la comunitat i ha assistit al concert d'orgue.

A la nit, concert d'orgue de presentació del nou CD de Juan de la Rubia gravat a Poblet amb obres de Johann Sebastian Bach.

Dia 17, diumenge: Reunió de la Junta de la Germandat de Poblet.

Dia 18, dilluns: El P. Josep Alegre ha anat al monestir de Sixena, a l'Aragó, per fer un recés espiritual a les monges durant uns dies.

Ha vingut un equip de TV3 que, avui i demà, gravaran unes escenes per a un programa sobre Ramon Llull que s'emetrà la propera tardor. Han gravat al claustre i a la biblioteca per ensenyar com eren l'escriptura i els llibres a l'edat mitjana.

Dia 25, dilluns: El P. Abat, junt amb fra Salvador Batet, ha anat a la catedral de Lleida, on ha presidit l'eucaristia dins d'un trídium dedicat a la Mare de Déu de Montserrat.

Dia 26, dimarts: El P. Abat ha anat al monestir de Lerins (França) per assistir a una trobada d'abats i abadesses cistercencs dels monestirs de llengua francesa.

Dia 27, dimecres: Avui, festa de la Mare de Déu de Montserrat, ha tingut lloc la trobada anual a Poblet del Reial Cos de la Noblesa de Catalunya.

Dia 28, dijous: A la tarda, Mn. Joan Torra ha donat una conferència dins del cicle sobre Orígenes.

Xavier Guanter

PER
SOMRIURE

per FER

EL P. FRANCESC TULLA A LA CASA DEL PARE

Poblet, 25 març 2016

«Per gràcia de Déu, sóc el que sóc»
(1Co 15,10; recordatori de professió del P. Tulla)

En Tomàs Tulla i Pujol va néixer en un dels més bells paratges d'aquestes nostres contrades, al santuari de Sant Magí de la Brufaganya, on el blau del cel i el verd dels pins s'agermanen en una abraçada que no s'acaba mai. Era el 28 de setembre de 1928, vigília de sant Miquel. Amb un nadó de bolquers, els seus pares, que eren els custodis del santuari, no trobaren avinent restar en aquell indret agrest i solitari, i es traslladaren a Barcelona on regentaren un bar. Format als escolapis, el noi Tomàs va estudiar comerç i treballà un temps en una agència de duanes. Ingressà a Poblet el 19 d'agost de 1947, vigília de sant Bernat, quan les runes del vell monestir es desvetllaven tot just del llarg ensopiment i del seu abandó: com ell recordava evocant l'estretor d'aquells anys de postguerra, hi arribà amb la *cartilla* de racionament. Vestí l'hàbit cistercenc el 25 de febrer de l'any següent i li fou imposat el

nom de Francesc. Professà el dia 27 de febrer de 1949. Completà a Roma, a Sant Anselm, els estudis eclesiàstics iniciats a Poblet, i es llicencià en Dret Canònic a la seu madrilenya de la Universitat de Comillas, entre 1962 i 1964. Com a nota curiosa, va rebre els ordes menors a la capella restaurada de la casa de Castellfollit, el juny de 1951. El 4 d'octubre de 1953 fou ordenat sacerdot a Poblet pel bisbe de Girona Dr. Josep Cartaïà, i el 1955 l'abat Edmon Garreta (1954-1966) el nomenà sotsprior. L'any 1971, el nou abat, Maur Esteva (1970-1998), el nomenà prior, càrrec que exercí fins al 2007, sota l'abadiat del P. Josep Alegre (1998-2015), en què fou substituït pel P. Lluç Torcal.

Del P. Tulla en podríem destacar moltes coses. Era un home de tracte afable i delicat, fins i tot afectuós, de conversa agradable. Molt eficaç en les gestions pràctiques que comporta la vida al monestir i la seva relació amb el món exterior, es va esmerçar també, fins als darrers temps, en els diversos serveis comunitaris amb eficiència i discreció, servint a taula, llegint al refector, ajudant a la bugaderia, o fent les neteges setmanals del dissabte. Va tenir també l'ofici de cantor, de mestre de litúrgia, i col·laborà durant molts anys en la gestió dels afers relacionats amb la Germandat de Poblet, a més de donar classes al noviciat sobre Dret Canònic i els documents legislatius de l'Orde.

Ha mort una mica impensadament, a primera hora del Divendres Sant de la Mort del Senyor, tot i que darrerament ja anava afeblint-se, després d'una malaltia curta que se l'ha endut inexorablement per a fer-

li retrobar, ara en plenitud, aquell cel blau i infinit al qual va obrir els ulls per primera vegada dalt els cingles de la Brufaganya.

El seu enterrament, el Dissabte Sant al matí, un dia en què l'Església no celebra els sagraments, va revestir una major i impressionant sobrietat, amb els ornaments vermells propis de la Passió del Senyor, i amb les paraules i els cants nus del ritu d'enterrament, tot esperant una nova albada de Pasqua de Resurrecció en què sí, celebrarem la missa de Pasqua exequial pel nostre estimat P. Tulla.

Al cel sigui, i que amb els benaurats pugui cantar les belles paraules de l'introït del Diumenge de Pasqua: *Resurrexi, et ad huc tecum sum, alleluia: posuisti super me manum tuam, alleluia: mirabilis facta est scientia tua, alleluia, alleluia.* He ressuscitat, m'he retrobat amb vós, al·leluia. No m'heu deixat de la vostra mà, al·leluia. És admirable la vostra saviesa, al·leluia, al·leluia.

Lluís Solà

CONCERT DEL 16 D'ABRIL A POBLET

Quatre-centes persones van omplir la nau de la basílica per assistir a la presentació del nou disc *Bach*, enregistrat per l'organista Juan de la Rubia al monestir de Poblet. Durant el concert es van poder escoltar en directe les obres incloses al CD, a més d'una que De la Rubia va improvisar com a bis: una transcripció per a orgue del final de la *Passió segons sant Mateu* del mateix Bach.

L'organista es mostrà molt satisfet amb el resultat del treball fet a Poblet, ja que *hi ha un molt bon instrument, vàrem tenir moltes facilitats per tirar endavant el projecte i l'enginyer de so, el Pere Casulleras va ser capaç de captar tant el so de l'orgue com l'atmosfera que l'envolta, i això segurament és el que fa aquest CD tan especial per a la gent que l'escolta.* El disc ja es pot adquirir tant a la botiga del monestir de Poblet com a la web de l'intèrpret.

Pep Gorgori

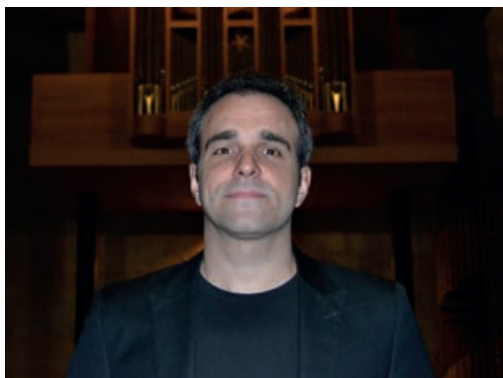

UN NOU COMPACTE ENREGISTRAT AMB L'ORGUE DE POBLET

Bach, de Juan de la Rubia, és el segon disc compacte que s'enregistra a Poblet, després de Power of Life, de Christopher Herrick. En aquesta ocasió, l'organista ha fet una tria personal, pensant especialment en l'orgue Metzler del monestir. De fet, De la Rubia es va plantejar tres condicionants quan va començar a pensar en aquest disc: el primer, poder aportar alguna cosa, una visió personal de l'obra de Bach; el segon, fer la gravació només si trobava l'instrument adequat; i el tercer, fer la selecció d'obres incloses en funció de com vibrés la música en l'instrument escollit. Ens explica que no volia escollir damunt l'escriptori, sinó que la volia fer estant assegut a l'orgue, escoltant, i per això als primers assajos a Poblet hi vaig anar amb les partitures de la integral de l'obra de Bach, per triar les peces en funció de l'orgue i del so de la basílica.

Aquest disc enregistrat a Poblet ha estat presentat també al Palau de la Música (Barcelona) i a Madrid. De la Rubia, a més ha començat ja una gira nacional i internacional que el portarà a presentar-lo a indrets com París, la catedral de Westminster (Londres), Sant Petersburg i diverses ciutats alemanyes.

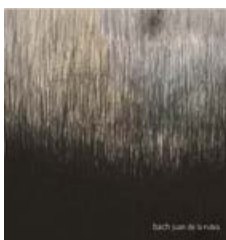

Juan de la Rubia va néixer a la Vall d'Uixó (Castelló) i té trenta-tres anys. És professor d'improvisació a l'Escola Superior de Música de Catalunya i organista de la Sagrada Família de Barcelona.

El CD es pot trobar tant a la botiga del monestir de Poblet com a la web de l'interpret, <http://bach.juandelarubia.com>.

Pep Gorgori

ELS HOMES PASSEN, DÉU QUEDA, LA HISTÒRIA CONTINUA...

Monestir de Poblet

75è ANIVERSARI DE LA RESTAURACIÓ
1940-2015

L'abat Josep Alegre i Vilas
en nom de la comunitat
del Monestir de Santa Maria de Poblet
es complau a convidar-vos
als actes commemoratius
del 75è aniversari de la restauració
de la vida monàstica
que es duran a terme
el dia 21 de novembre de 2015

10:00 Missa solemne concelebrada

11:30 Conferència:

Poblet: Exemple de fe i civilització
a càrrec de Jordi Rius Jové

12:30 Inauguració de l'exposició fotogràfica

13:00 Aperitiu

Els 4 monjos restauradors del monestir. D'esquerra a dreta:
P. Martino Marini, P. Giovanni Rosavini, P. Tommaso Vona, F. Giovanni Fioravanti
(Fons Arxíu fotogràfic del Monestir de Poblet)

El 21 de novembre vam celebrar l'Eucaristia en acció de gràcies pels 75 anys de la restauració de la vida monàstica a Poblet. Després de la celebració en la qual ens van acompanyar un gran nombre d'amics, vam poder escoltar una entranyable conferència del senyor Jordi Rius sobre la restauració de la vida monàstica a Poblet i la vida dels primers monjos. Per cloure l'esdeveniment vam anar a la sala dels cups per saludar-nos i festejar la jornada amb un petit refrigeri mentre podíem contemplar l'exposició de fotografies preparada per commemorar el 75è aniversari.

Aquesta exposició, que es podrà veure tot l'any, ha estat un treball de recuperació de diapositives de vidre de principi de 1900, negatius de 1940 –amb les imatges dels monjos italians– plaques i altres suports,

que gràcies al treball desinteressat del fotògraf Xavier Mariner hem pogut recuperar i mostrar amb un suport unitari.

D'una banda es poden contemplar les construccions malmenades del monestir abandonat i, de l'altra, els primers monjos i el creixement de la comunitat. També es poden resseguir el canvis realitzats després del Concili Vaticà II, amb l'abat Garreta consagrant l'altar o l'abat Esteva a la verema. És particularment interessant el llibre que s'utilitzava per inscriure el novicis i les professions dels monjos. Després de la desamortització de 1835 el llibre es va continuar emprant per inscriure el nom dels monjos italians i dels novicis de 1941. En la pàgina en blanc entre una època i l'altra hi ha escrites unes paraules que fan de lligam: *Los hombres pasan, Dios queda, la història continua.*

NOU MATA-SEGELLS TURÍSTIC

El servei nacional de Correus ha distribuït tota una sèrie de mata-segells il·lustrats ano-menats "turístics" per promocionar filatèlicament una gran quantitat d'edificis i llocs de reconegut valor històric, monumental i turístic. Els tres monestirs cistercencs de la Ruta del Cister es troben entre els monuments escollits. Poblet disposa

d'un mata-segells propi per al servei postal del monestir que es troba també a disposició dels filatèlics que ho demanen. Santes Creus (oficina postal de Valls) i Santa Maria de Vallbona (oficina postal de Bellpuig) també frueixen d'aquest nou servei.

Jesús M. Oliver

TRES MONJOS DE POBLET A LA FACULTAT DE TEOLOGIA DE CATALUNYA

Des de començaments d'aquest primer semestre de 2016, tres estudiants de l'Escolasticat del monestir de Poblet van a Barcelona cada dimarts per rebre classes a la Facultat de Teologia de Catalunya (FTC). Es tracta dels monjos fra David Renart, fra Borja Peyra i fra Bernat Folcrà, els quals cursen l'assignatura de l'Antic Testament sobre els

llibres sapiencials i els salms en l'esmentada Facultat. El curs l'imparteix la doctora Maria Claustre Solé, religiosa de Lestonnac i especialista en Bíblia. Aquesta matèria sobre els llibres sapiencials i els salms tracta sobre la teologia continguda en els llibres dels Proverbis, Cohèlet, Saviesa, Job i els Salms. L'estudi d'aquests llibres sapiencials és essencial per a la formació dels monjos joves, els quals poden aprofundir en els continguts estudiats durant la *Lectio Divina* (la lectura orant de la Paraula de Déu) i en l'Ofici Diví, les dues activitats més importants en la vida del monjo.

Bernat Folcrà

VISITA A MONTSERRAT, 5 DE MAIG 2016

El dijous 5 de maig 18 monjos de la comunitat de Poblet van passar un dia de convivència amb la comunitat germana de Montserrat.

La visita a Montserrat va ser una visita presidida per la bellesa de Déu: la bellesa plena de tendresa i caritat de la Moreneta, la bellesa de la litúrgia i la bellesa de la natura, i també la de la gran muntanya que sempre fascina amb la fantasia de les seves formes i que encara avui corprèn amb un aire de misteri el visitant dels nostres dies. I és que Montserrat és, a més d'un gran santuari de la Mare de Déu, un gran centre de bellesa religiosa i artística, un gran centre de la bellesa pròpia de la fe, de l'esperança i de la caritat totalment oberta al món.

En començar el viatge, la comunitat va cantar el *Sub tuum presidium*, i vam contemplar

per espai d'una hora i mitja els camps verds i plens dels brots vermells de les roselles. En arribar, ens va donar la benvinguda el P. Abat de Montserrat Josep M. Soler, acompanyat del P. Prior Ignasi Fossas i del P. Valentí, els quals ens van saludar amb una acollida molt fraternal.

El primer que vàrem fer, havent entrat a l'església, va ser pujar al Cambril de la Mare de Déu per una escala tota plena de mosaics de dones bíbliques i de santes –des d'Eva fins a les darreres que més s'acosten a la Mare de Déu en la història de la salvació– per fer un petó a la Moreneta. I a continuació ens vam instal·lar al cor de l'Església per a la celebració de la missa conventual. L'abat Octavi va presidir l'Eucaristia. Entre la nombrosa assemblea de fidels hi havia un grup de nens pertanyents

Al claustre del monestir de Montserrat.

als escoltes catòlics del sud de França. Per això, l'Eucaristia va tenir moments de gran tendresa, com el moment en què un nen escolta va llegir la primera lectura en francès, i també el moment en què el P. Abat va fer la seva homilia, adreçant paraules plenes de dolcesa a la Mare de Déu.

Després de l'Eucaristia, els monjos de Montserrat ens van invitar a fer la visita al Museu, una joia d'art i espiritualitat, i un dels més importants de Catalunya. El P. Josep de Calassanç Laplana, director del Museu, ens va guiar i ens va explicar que aquest patrimoni artístic i arqueològic del Monestir va començar amb el Museu Bíblic, que es va fundar amb els materials portats pel P. Bonaventura Ubach del seu viatge a l'Orient Bíblic. Vam fruit de l'exquisida col·lecció d'art català dels segles XIX i XX, i dels quadres impressionistes francesos, juntament amb el que Picasso va pintar quan tan sols tenia 14 anys; també va resultar interessant la ceràmica que té més de quatre mil anys abans de Crist, així com la col·lecció d'icones bizantines *Phos ilaron*, llum joiosa.

Després vam resar l'hora de Sexta, i vam dinar al refector del Monestir, on el P. Abat Josep M. Soler va dir que l'alegria de la nostra visita era com l'alegria pasqual que sant Benet va experimentar amb la visita d'aquell sacerdot que es va apropar a la seva ermita el dia de Pasqua: *Sé que avui és Pasqua perquè t'he vist*.

Acabat el dinar, vam prendre cafè amb la comunitat a la sala de recreació, on vam poder gaudir d'un esbarjo molt fraternal amb els monjos. El P. Abat Josep M. Soler va agrair al nostre germà fra Salvador Batet el llibre que va enquadrar de la *Història de Poblet* del P. Agustí Altisent, amb què la nostra comunitat va obsequiar la comunitat germana de Montserrat. El llibre va ser enquadrat amb pell negra i amb un gofrat en sec a la coberta i al llom, on consta el títol del llibre. El llibre també estava acompanyat

per un estoig folrat amb arpillera crema.

Després de l'esbarjo vam visitar Santa Cecília, un monestir que va néixer fa més de mil cent anys. Vam fer una visita guiada a l'Església, embellida per l'art de Sean Scully, un gran artista contemporani. Ens van explicar que Sean Scully és un gran exemple de superació personal gràcies a l'art. Els colors dels seus quadres reproduïen la seva infantesa difícil, envoltada per la pobresa i les dificultats, i al mateix temps contenen la història de la seva salvació per mitjà de la bellesa. Aquests quadres, formats per conjunts de faixes i de requadres de colors molt vius i expressius, van ser pintats amb pinzells que no es van netejar, i els colors es barregen lliurement, de manera que la pintura de Scully és una metàfora de la mateixa vida: la nostra vida és també un pinzell on es barregen moments, experiències i emocions sempre noves i que deixen una petjada inesborrable en la nostra ànima. Per això, l'art de Sean Scully és abstracte, espiritual i metafísic, i la riquesa i vivacitat dels seus colors es conjuminava harmònicament amb l'espai silencios i ple de transcendència del temple romànic.

Finalment, acabada la visita a Santa Cecília, vam tornar a Montserrat per resar Vespres i escoltar l'Escolania. I vàrem tornar cap a Poblet després d'un afectuós comiat. El cant de l'Escolania va ser un altre moment ple de bellesa, en el qual el grup d'infants cantava una Salve dialogada amb el cor dels monjos i que expressa el que és Montserrat com a espai de trobada amb Déu i de diàleg: diàleg entre fe i raó, entre religió i cultura, art i espiritualitat, tradició antiga i contemporaneïtat.

Donem gràcies a Déu i a la Comunitat de Montserrat per la seva generosa i fraternal acollida que ha fet d'aquest dia una jornada inoblidable!

Bernat Folcrà

INVITACIÓ A LA LECTURA

Títol: COCINAR PARA VIVIR

Autors: Fernando Fombellida, Andoni Luis Aduriz

Editorial: Ediciones Destino

Cocinar para vivir és una obra divulgativa escrita per Fernando Fombellida, doctor en Medicina i Cirurgia, especialitzat en Estomatologia, i per Andoni Luis Aduriz, cuiner del prestigiós restaurant Mugaritz, prop de Sant Sebastià, guardonat amb dues estrelles Michelin.

Els dos autors han sumat els seus coneixements i han elaborat un text amb bases científiques que aclareixen els conceptes de l'alimentació i proporcionen les solucions per nodrir-nos de forma adequada. El tema de *Cocinar para vivir*, doncs, és la relació entre la gastronomia i la salut. S'hi destaca que fruitar del menjar no està pas renyit amb menjar de manera saludable; a més, ens ensenyen com hem de cuinar a fi de conservar totes les propietats nutritives que els aliments ens aporten. Per aconseguir aquest objectiu els autors ofereixen receptes clares i fàcils d'elaborar.

El llibre consta de 12 capítols, un pròleg i un apartat final, on es recullen els conceptes explicats i les pautes per obtenir el màxim aprofitament de l'obra. El pròleg està escrit per Fernando Cabanillas, catedràtic adjunt del Centre de Càncer MD Anderson de Houston (Texas). En aquest apartat ja ens explica que *al voltant d'un terç de tots els casos de càncer estan relacionats amb la dieta*. Aquesta afirmació serà l'indicador del que ens aporta la lectura sobre els aliments, les seves propietats i el maltractament alimentari, és a dir, sobre la malignitat de cuinar a altes temperatures. També ens aclareix com dues persones que s'alimenten igual no es nodreixen igual, una paradoxa que és fonamental conèixer per mantenir la salut en bon estat.

Cocinar para vivir és un llibre divulgatiu molt amè, que ens delectarà al mateix temps que amb una precisió realista ens farà conèixer la manera d'alimentar-nos tot fent el que ja deia Plató: El que aprèn i aprèn i no practica el que sap, és com el qui llaura i llaura i no sembla res. Un consell ben esclaridor per posar en practica tot el que hem après en la lectura d'aquesta gran obra.

(Lina Zulueta)

Títol: EL RUIDO DE LAS COSAS AL CAER

Autor: Juan Gabriel Vásquez

Editorial: Santillana, S. A.

El ruido de las cosas al caer va obtenir el premi Alfaguara de novel·la de l'any 2011. Aquest premi reconeix el mestratge narratiu, les qualitats estilístiques i la complexitat argumental que l'autor ha desenvolupat en l'obra.

El relat està ambientat a Colòmbia i situat temporalment en la dècada dels anys 90. La novel·la narra la història del record que Antonio Yammara, el protagonista, té d'un amic, Ricardo Lavarde. Una amistat que ha estat curta en el temps i molt llarga en el pensament. Tal és la intensitat del record, que el mateix protagonista afirma: *Recordar cansa, esto es algo que no nos enseñan, la memoria es una actividad agotadora, drena las energías y desgasta los músculos*. Una afirmació que Antonio Yammara viurà en la novel·la.

Antonio Yammara és professor d'Introducció al Dret a la Universitat i de tant en tant visita els billars del carrer 14. En aquella època Bogotà i tot el país començava a desprendre's dels anys més violents, violència que havia patit tota la societat colombiana. El nostre protagonista encara recorda quan la violència s'escrivia en majúscules, *perquè els protagonistes eren l'Estat, el Càrtel, l'Exèrcit, el "Frente"*. Aquesta situació, a poc a poc, va anar canviant i ara podia jugar al billar en acabar les seves classes; així coneix Ricardo Lavarde, més gran que ell i amb aspecte misteriós. Aquesta amistat i el posterior assassinat de Ricardo canviaran completament l'existència d'Antonio Yammara.

Mitjançant les 260 pàgines de la novel·la, els lectors coneixem la Colòmbia més violenta i el naixement del narcotràfic. Entre 1970 i 1980 Colòmbia fou la principal font d'exportació de cocaïna i heroïna. Aquest era el present que Ricardo Lavarde visqué: una generació jove que va veure com naixia un nou negoci amb el guany fàcil i rendible del transport de les drogues als Estats Units. Tots van quedar enganxats a la droga. En canvi el present d'Antonio Yammara ja era tot un altre. Indagant, però, en la vida del seu amic, coneix el passat de Colòmbia i la fragilitat del present es trenca. Aleshores comprenem, ell i nosaltres, els lectors, el soroll que fan les coses quan cauen, siguin materials, com els avions quan els abaten, o personals, com la decepció d'un amic.

Juan Gabriel Vásquez ha escrit una obra superba. Les històries entrelaçades dels personatges ens transporten a uns escenaris que ens desvetllen la complexitat de la violència, la qual sempre neix de la impunitat, l'extrema desigualtat i la injustícia.

(Lina Zulueta)

SENDEROS HACIA LA BELLEZA

Senderos hacia la belleza és un llibre del P. Josep Alegre Vilas que ha estat abat de Poblet (1998-2015). El P. Josep Alegre va néixer a Vallobar (Aragó, Baix Cinca) l'any 1940. Va estudiar Magisteri a Lleida i va exercir de mestre a Castellnou de Seana (Pla d'Urgell). Fou ordenat de sacerdot el 1970 i desenvolupà el seu ministeri en cinc poblacions de la zona de Daroca (Saragossa) i a Alcanyís (Terol). Va estudiar Teologia Fonamental a la Facultat de Teologia de Catalunya i Teologia monàstica a Roma. Va ingressar al monestir de Poblet el 1995.

De la biografia de l'autor es desprèn, doncs, un ampli ventall de serveis humans i sacerdotals. Tal i com confirmen els qui el coneixen, el P. Josep Alegre ha tingut una trajectòria de profund coneixement de l'ànima humana, saviesa que li ha construït un esperit molt obert, sensible i particularment acollidor per a tots aquells que s'hi han acostat. I alhora, aquest humanisme profund, producte del contacte directe amb la vida de les persones i de les seves necessitats, es compagina amb una fina, subtil i delicada espiritualitat. Tot això es pot verificar en la lectura reposada d'aquesta obra que porta per subtítol, significativament, *Un acercamiento a la experiencia de Dios*.

El llibre està estructurat en sis parts de desigual extensió que l'autor titula "rutes". Cada ruta té diversos capítols que traspuen des de l'emoció i els pensaments transcendents que li provoca la música –tant pot ser el jazz clàssic (pàg. 76) com les harmonies d'estètica dissonant d'Olivier Messiaen en el moment de l'ofertori de la missa conventual

(pàg. 137)– com la denúncia de la injustícia per l'explotació de la infantesa (pàg. 30), la preocupació ecològica (pàg. 41) o diverses consideracions sobre la pregària. Particularment interessant és el testimoni de la pròpia oració (*Como ora un abad*, pàg. 70). Tant hi podem trobar una preocupació per la crisi de l'euro o per la por que nia encara dins de l'Església (pàg. 151). De tant en tant hi trobem les respostes a algunes de les cartes que rep.

Cada capítol és una invitació a la meditació i a la pregària. I en cap moment hi trobem consideracions pietoses desencarnades. Ben al contrari, en cada línia hi batega la vida i alhora l'esperit. Arreu hi trobem el gust assimilat de l'alta poesia (Rilke, A. Susanna, Espriu, W. Blake...), de la filosofia (Plotí, sant Agustí, Ortega y Gasset, Miguel de Unamuno, Ramon Llull, Charles Péguy, Henri Bergson...) i de la teologia (D. Bonhoeffer, Teilhard de Chardin...). I, per damunt de tot, hi glateix el ressò de les seves lectures bíbliques, dels pares de l'Orde (sant Bernat, Guillem de Saint-Thierry...), i dels pares de

l'Església (sant Joan Crisòstom, sant Lleó Magne, sant Ignasi d'Antioquia, sant Joan Cassià...) que el temps ha convertit en carn de la seva ànima. Cada cita poètica, bíblica o filosòfica està adequada a un pensament intens i serveix per situar la intenció del text i mai per testimoniar una qualsevol erudició.

En cada paràgraf hi trobareu el monjo que en el silenci de la seva pregària, obert al món i endinsat dins del Misteri, encomana amb esperança cada dia a Déu en el cant de la salmòdia el drama històric de la humanitat.

Cristòfol-A. Trepat

EL MONESTIR DE BOSE (ITÀLIA)

<http://www.monasterodibose.it/es/prior/enzo-bianchi-prior-esp>

Monastero di Bose

Comunidad Prior Hospitalidad Oración Trabajo Ediciones Qiqajon Fraternidades

« Bose es una comunidad de monjes y monjas provenientes de varias Iglesias cristianas, que buscan a Dios en la obediencia al Evangelio, en la comunión fraterna y en el celibato. Estando en compañía de los hombres, se pone a su servicio »

El monestir ecumènic de Bose està situat al Piemont, al nord d'Itàlia. La comunitat que hi habita està integrada per germans i germanes catòlics, ortodoxos i reformats. Va ser fundat per fra Enzo Bianchi que n'és avui encara el prior. Quan E. Bianchi estudiava comerç a la universitat de Torí va començar a reunir-se al pis de casa seva un grup de joves catòlics, valdesos i baptistes. Llegien conjuntament les Escriptures setmanalment i resaven la Litúrgia de les Hores a la tarda. Així va ser com va començar a sorgir la idea de formar un grup que visqués en comunitat i en celibat.

Bianchi va buscar un lloc fora de la ciutat on aquest ideal fos possible i el va trobar a Bose, a la localitat de Maganano, on va viure en solitud alguns anys (1965-1968) tot rebent com a hoste qui l'anava a visitar. Com és malauradament habitual en l'Església davant les novetats obertes va néixer de seguida la malfiança i el bisbe local li va prohibir qualsevol celebració litúrgica atesa la presència sovintejada d'hostes no catòlics. Bianchi va obeir. Per sort l'arquebisbe de Torí, el cardenal Pelegrini, va remoure la prohibició el 1968. A l'octubre d'aquest any se li van unir dos joves catòlics, un pastor reformat suís i una germana també reformada i va començar així a existir la comunitat.

Actualment està formada per unes noranta persones, homes i dones, de diverses confessions i de sis nacionalitats diferents que viuen d'acord amb una regla –redactada per Enzo Bianchi– tot i que són simplement laics. La comunitat va ser aprovada canònicament el juliol del 2000. Fa vida monàstica basada en la pregària comunitària –tres vegades al dia– el treball i l'hospitalitat. Els darrers papes –Joan Pau II, Benet XVI i Francesc– han encarregat a Bianchi diverses tasques oficials de responsabilitat. El monestir de Bose és tot un exemple de la recerca de la unitat dels cristians promoguda des de baix.

El web és molt interessant, com interessant i poc coneguda és també aquesta experiència. Està estructurat en un menú de set entrades: *comunitat, prior, oració, treball, edicions Qiqajon i fraternitats*. Cadascuna d'aquestes entrades desplega un submenú de gran interès com un dia en la vida de la comunitat, el seu origen històric, la seva composició actual, la biografia i les obres del prior, etc. Acompanyen les explicacions un seguit d'imatges nítides que permeten visualitzar l'ambient d'aquest particular i estimulants moviment monàstic del segle XX.

Cristòfol-A. Trepast

INFORMACIÓ DEL MONESTIR DE POBLET

HORARI DE CULTES

FESTES DE PRECEPTE

5,15 h. MATINES
7,30 h. LAUDES
10 h. MISSA CONVENTUAL
13 h. MISSA PER AL POBLE
18 h. MISSA
19 h. VESPRES I EXPOSICIÓ
21 h. COMPLETES I SALVE

DIES FEINERS

5,15 h. MATINES
7 h. LAUDES
8 h. MISSA CONVENTUAL
18,30 h. VESPRES (15/9 al 14/6)
19 h. VESPRES (15/6 al 14/9)
20,30 h. COMPLETES I SALVE (15/9 al 14/6)
21 h. COMPLETES I SALVE (15/6 al 14/9)

HORARIS DE VISITA AL MONESTIR

- **Hivern (del 13 d'octubre al 15 de març):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 17:30
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Primavera (del 16 de març al 14 de juny):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Estiu (del 15 de juny al 14 de setembre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 18:00
- **Tardor (del 15 de setembre al 12 d'octubre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30

*EL MONESTIR NO ES VISITA ELS DIES DE NADAL, SANT ESTEVE I CAP D'ANY.
REIS, DIJOUS I DIVENDRES SANT I DILLUNS DE PASQUA, TANCAT A LA TARDA.*

TELÈFONS, FAX I CORREUS ELECTRÒNICS:

MONESTIR-COMUNITAT: Tel. 977 870 089 – Fax: 977 871 762

WEB MONESTIR DE POBLET: www.poblet.cat

MONESTIR: info@poblet.cat

ADMINISTRACIÓ: admin@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 260)

HOSTATGERIA INTERNA: hostatgeriadepoblet@gmail.com

ARXIU TARRADELLAS: atarradellas@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 234)

HOSTATGERIA EXTERNA: Tel. 977 871 201 – Fax: 977 870 537

hostatgeria@poblet.cat // gerencia@poblet.cat // comptes@poblet.cat // escolarestaurant@poblet.cat

CONSERGERIA (GUIES MONESTIR): Tel. i Fax: 977 870 254 – visita@poblet.cat

TRESORERIA GERMANDAT: jjosepdeharo@yahoo.es

WEB FUNDACIÓ DE POBLET. www.fundaciopoblet.org – secretaria@fundaciopoblet.org

